תלמוד ירושלמי בבא קמא

תלמוד ירושלמי

The Jerusalem Talmud, edition by Heinrich W. Guggenheimer. Berlin, De Gruyter, 1999-2015, ברישיון CC BY.
geulaquiz.com

פרק א

א משנה: אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר. לֹא הַשּׁוֹר כְּהַרְי הַמַּבְעֶה וְלֹא הַמַּבְעֶה כַּהֲרֵי הַשּׁוֹר. לֹא זֶה וָזֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים כַּהֲרֵי הַבּוֹר שֶׁאֵין בָּהּ רוּחַ חַיִּים לֹא זֶה וָזֶה שֶׁדַּרְכָּן לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק כַּהֲרֵי הָאֵשׁ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק בְּמֵיטַב הָאָרֶץ.

הלכה: אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כול׳. הַשּׁוֹר זֶה הַנֶּזֶק. דִּכְתִיב כִּי יִגֹּף שׁוֹר אִישׁ אֶת שׁוֹר רֵעֵהוּ וגו׳. עַד כְּדוֹן בְּתָם. בְּמוּעָד מְנַיִין. אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא וגו׳. הַבּוֹר. כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר וגו׳ בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם וגו׳. הַמַּבְעֶה. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָה. זֶה הֶרְגֵּל. דִּכְתִיב מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. וּכְתִיב הֶסֵּר מְסוּכָתוֹ וְהָיָה לְבָעֵר. זֶה הַשֵּׁן. פְּרוֹץ גְּדֵירוֹ וְהָיָה לְמִרְמָס. זֶה הֶרְגֵּל. וְהַהֶבְעֵר. דִּכְתִיב כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וגו׳.

אֲנַן תַּנִּינָן. אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין. וְתַנֵּי רַבִּי חִיָּיה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוֹשֶׁת שׁוּמַר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר. אֱמוֹר מֵעַתָּה. מַה דְּתַנִּינָן אֲנַן לְהֶכְשֵׁר נְזָקִין. מַה דְּתַנֵּי רַבִּי חִיָּיה בֵּין לְהֶכְשֵׁר נְזָקִין בֵּין לְנִיזְקֵי גוּפוֹ. רַבִּי חַגַּיי שָׁאַל. הֵיךְ תַּנִּינָן. אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין. אִם הַכֹּל אָמוּר בְּשׁוֹר אֶחָד נִיתְנֵי שְׁלֹשָׁה. וְאִם הַכֹּל אָמוּר בְּשׁוֹר שְׁלֹשָׁה נִיתְנֵי חֲמִשָּׁה. אֶלָּא כְּמָה דְּאִישְׁתָּעִי קְרָיָיא אִישְׁתָּעִית מַתְנִיתָא.

תּוֹלְדוֹת הַנֶּזֶק. נִגִּיחָה נְגִיפָּה נְשִׁיכָה רְבִיצָה בְּעִיטָה דְּחִיָּיה. רַבִּי יִצְחָק מַקְשֵׁי. נְגִיפָּה נְגִיחָה עִיקָּר הֵן וְאַתְּ עֲבִיד לוֹן תּוֹלְדוֹת. אֶלָּא מַתְחִיל בָּעִיקָּר וּמְסַיֵּים בְּתוֹלְדוֹת.

תּוֹלְדוֹת הַבּוֹר. כָּל פִּירְקָא תְּלִיתָיֵיא דְּתַנִּינָן בְּנִזְקִין. רַבִּי תַּנַּי. הִנִּיחַ גַּחֶלֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וּצְלוּחִיתוֹ בְיָדוֹ. נִשְׁרְפוּ כֵלָיו וְנִשְׁבְּרָה צְלוּחִיתוֹ חַיָּיב עַל הַצְּלוּחִית מְשׁוּם בּוֹר וְעַל הַכֵּלִים מְשׁוּם אֵשׁ.

תּוֹלְדוֹת הֶרְגֵּל. תַּנֵּי. בְּהֵמָה שֶׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיקָה בֵּין בְּיָדָהּ בֵּין בִּרַגְלָהּ בֵּין בְּקַרְנָהּ בֵּין בְּעוֹל שֶׁעָלֶיהָ בֵּין בְּשָׁלִיף שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֵּין בָּעֲגָלָה שֶׁהִיא מוֹשֶׁכֶת. מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְהַמַּזִּיק בַּכַּרְמְלִית מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

תּוֹלְדוֹת הַשֵּׁן. הֲוון בְּעַיָּין מֵימַר. פָּרָה שֶׁאָכְלָה שְׁעוֹרִים וַחֲמוֹר שֶׁאָכַל כַּרְשִׁינִין וְכֶלֶב שֶׁלִּיקֵּק אֶת הַשָּׁמֶן וַחֲזִיר שֶׁאָכְלָה בָּשָׂר כּוּלְהוֹן תּוֹלְדוֹת הַשֵּׁן אִינּוּן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק. כּוּלְהוֹן עִיקַּר שֵׁן אִינּוּן. וְהָא תַּנֵּינִי. תּוֹלְדוֹת הַשֵּׁן. בְּשֶׁדַּרְסָה עַל גַּבֵּי נוֹד מָלֵא שֶׁמֶן. וּבְסִיכָה גּוּפָהּ נֶהֱנֵה כְּמָה דְתֵימַר תַּמָּן הַשֵּׁן אוֹכֶלֶת וְהַגּוּף נֶהֱנֶה. אוֹף הָכָא נֶהֱנֶה גּוּפָהּ. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. הָיְתָה מְהַלֶּכֶת וּפוֹלֶטֶת עֲשָׂבִים מַהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי. מַה אִם הַמַּנִּיחַ גַּחֶלֶת לִרְשׁוּת הָרַבִּים עַד מָקוֹם שֶׁהִיא מִתְהַלֶּכֶת הִיא מַזֶּקֶת. מַאי כְּדוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּירְבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר בְּמַנִּיחַ סַכִּין סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים. כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן. הָאֵשׁ נוֹגַעַ מִצַּד אֶחָד וְנִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. אוֹף הָכָא. אָדָם נוֹגֵעַ מִצַּד אֶחָד וְנִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בֵּירְבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי בּוֹר מָלֵא מַיִם וְנָפַל שָׁמָּה גְּדִי קָטָן וְנִכְנְסוּ מַיִם דֶּרֶךְ אָזְנָיו וְנִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. וָכָא נִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. הָיְתָה מְהַלֶּכֶת וּמְעַכֶּרֶת עֲשָׂבִים בְּגוּפָהּ וּבְקַרְנָהּ מַהוּ. שִׁינּוּי הוּא. דַּרְכָּהּ לָכֵן.

רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. אִם לֹא נֶאֱמַר שׁוֹר חָיִיתִי לָמֵד שׁוֹר מִן הַבּוֹר. מָה אִם הַבּוֹר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק חַיָּיב לְשַׁלֵּם. שׁוֹר שֶׁדַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק לֹא כָּל שֶׁכֵּן. אוֹ מָה הַבּוֹר מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם אַף הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. אוֹ מָה הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק אַף בּוֹר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר שׁוֹר חָיִיתִי לָמֵד שׁוֹר מִן הַבּוֹר. אוֹ אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר בּוֹר חָיִיתִי לָמֵד בּוֹר מִן הַשּׁוֹר. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ הָכָא. דְּאִית לֵיהּ מִילִּין סַגִּין. כֵּן. לֹא חֲרֵי מוֹשֵׁב כַּהֲרֵי מִשְׁכָּב וְלֹא חֲרֵי מִשְׁכָּב כַּהֲרֵי מוֹשֵׁב. נִיחָא לֹא חֲרֵי מוֹשֵׁב כַּהֲרֵי מִשְׁכָּב. אִם מוֹשֵׁב בְּטֶפַח יִטְמָא מִשְׁכָּב בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים. מִפְּנֵי שֶׁטִּיפֵּא מִשְׁכָּב בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים יִטְמָא מוֹשֵׁב בְּטֶפַח. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר מִשְׁכָּב חָיִיתִי לָמֵד מִשְׁכָּב מִן הַמּוֹשֵׁב. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר מוֹשֵׁב חָיִיתִי לָמֵד מוֹשֵׁב מִן הַמִּשְׁכָּב. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ הָכָא. דְּאִית לֵיהּ מִילִּין סַגִּין. כֵּן. לֹא פָּרָשַׁת נִידּוֹת כַּהֲרֵי פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין וְלֹא פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין כַּהֲרֵי פָּרָשַׁת נִידּוֹת. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין חָיִיתִי לָמֵד פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין מִפָּרָשַׁת נִידּוֹת. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ הָכָא. דְּאִית לֵיהּ מִילִּין סַגִּין. כֵּן. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁהֵן בְּצוֹ מִיַּד וּלְדוֹרוֹת. אַף כָּל שֶׁהוּא בְּצוֹ מִיַּד וּלְדוֹרוֹת. אָמַר רַבִּי לָא. צָרִיךְ הוּא שֶׁיֵּאָמֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְהַשּׁוֹר מְלַמֵּד שֶׁהַבְּעָלִין מִיסַּפְּלִין בִּנְבֵילָה. דִּכְתִיב וְהַמֵּת יִהְיֶה לּוֹ וּכְתִיב בַּבּוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה לּוֹ. תַּנֵּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵינָן מִיטַּלְטְלִין. יָצָא אָדָם שֶׁאֵין לוֹ הֲנָיָיה בְּמוֹתוֹ. וְהָאֵשׁ מְלַמֶּדֶת עַל כּוּלָּהֶן שֶׁהוּא חַיָּיב עַל הָאוּנְסִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי. הָדָא אָמְרָה. אָדָם שֶׁחָבַל בַּחֲבֵירוֹ תְּחִילָּה אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וְנַעֲשָׂה נֶזֶק חַיָּיב. דִּכְתִיב וּמַכָּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה. יְשַׁלֵּם פְּחָתָהּ. פִּיסְקָא. וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק כול׳. אָמַר רַבִּי חֲנִינָה. מַכָּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה. יְשַׁלֵּם פְּחָתָהּ. בַּר פְּדָיָיה אָמַר. אִם טָרַף יִטְרֹף יְבִיאֵהוּ עֵד מִקּוֹם הַטְּרִיפָה לֹא יְשַׁלֵּם. אָמַר רַבִּי נָסָא. צוֹרְכָהּ לְהָדָא דְּרַבִּי חֲנִינָה וְצוֹרְכָהּ לְהָדָא דְּבַר פְּדָיָיה. אִילּוּ אִיתְאֲמַרַת דְּרַבִּי חֲנִינָה וְלֹא אִיתְאֲמַרַת דְּבַר פְּדָיָיה. הָיִיתִי אוֹמֵר. לְהֶכְשֵׁר נְזָקִיהּ לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם. לְנִזְקֵי גוּפָהּ יְשַׁלֵּם פְּחָתָהּ. חֲוִי. צוֹרְךְ הוּא שֶׁיֵּאָמֵר דְּבַר פְּדָיָיה. אוֹ אִילּוּ אִיתְאֲמַרַת דְּבַר פְּדָיָיה וְלֹא אִיתְאֲמַרַת דְּרַבִּי חֲנִינָה. הָיִיתִי אוֹמֵר. לְהֶכְשֵׁר נְזָקִיהּ יְשַׁלֵּם פְּחָתָהּ. לְנִיזְקֵי גוּפָהּ יְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. חֲוִי. צוֹרְךְ שֶׁיֵּאָמֵר דְּרַבִּי חֲנִינָה וְצוֹרְךְ שֶׁיֵּאָמֵר דְּר׳ פְּדָיָיה.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. אֵין שָׁמִין לֹא לַגַּנָּב וְלֹא לַשּׁוֹאֵל אֶלָּא לְנָזָקִין. וַאֲנִי אוֹמֵר. אַף לַשּׁוֹאֵל אֵין שָׁמִין. וְאַבָּא מוֹדֶה לִי. וּמֵאן הוּא אַבָּא. רִבִּי אוֹ אַבָּא בַּר אֲבוּהּ. אָמַר רַב חִסְדָּא. נַעֲשָׂה עִיקָּר טְפֵילָה. אָתָא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. אֵין שָׁמִין לֹא לַגַּנָּב וְלֹא לַשּׁוֹאֵל אֶלָּא לְנָזָקִין. וְהַשּׁוֹמְרִין כְּנָזָקִין הֵן.

רַב יְהוּדָה שָׁלַח שָׁאַל לְרִבִּי לָעְזָר. הָאַנָּס וְהַגַּנָּב וְהַגּוֹזְלָן מָהוּ לָשׁוּם לָהֶן. אָמַר לֵיהּ אֵין שָׁמִין לֹא לַגַּנָּב וְלֹא לַגּוֹזְלָן. וּמְנַיִין שֶׁאֵין שָׁמִין לָהֶן אָמַר רַבָּה בַּר מָמָל. חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם. חַיִּים וְלֹא מֵתִים. עַד כְּדוֹן גְּנֵיבָה. גְּזֵילָה מְנַיִין. אָמַר רִבִּי אָבִין. וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵילָה כַּאֲשֶׁר גָּזָל.

ב משנה: כָּל שֶׁחַבְתִּי בִשְׁמִירָתוֹ הִכְשַׁרְתִּי אֶת נִזְקוֹ. הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצָת נִזְקוֹ חַבְתִּי בְתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ. נְכָסִים שֶׁל בְּנֵי בְרִית וּנְכָסִים הַמְיוּחָדִים חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִים.

הלכה: כָּל שֶׁחַבְתִּי בִשְׁמִירָתוֹ כול׳. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר. וְהָאֵשׁ לֹא תָנָה. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. הָאֵשׁ לְהֶכְשֵׁר נִזְקִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וְאֵין כְּיוֹצֵי הָאֵשׁ לְהֶכְשֵׁר נִזְקִין מְקַבֵּל עָלָיו הַמַּתְרֶיָה בְּרַעַת זוֹ וְלוֹקֶה. מַאי כְּדוֹן. הָאֵשׁ לְהֶכְשֵׁר נִזְקִין מְקַבֵּל עָלָיו נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוֹשֶׁת.

הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצָת נִזְקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ. זֶה הַבּוֹר. דְּתַנֵּי. חָפַר בּוֹר עֲשָׂרָה טְפָחִים וּבָא אַחֵר וְעָמַק בּוֹ טֶפַח הָאַחֲרוֹן חַיָּיב. רִבִּי אוֹמֵר. אַחַר הָאַחֲרוֹן לְמִיתָה וְאַחַר הָרִאשׁוֹן לִנְזָקִין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. כֵּינִי מַתְנִיתָא. אַחַר אַחֲרוֹן לְמִיתָה וְאַחַר שְׁנֵיהֶן לִנְזָקִין. חָפַר בּוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים וּבָא אַחֵר וְסִיְּידוֹ וְכִיְּירוֹ שְׁנֵיהֶן חַיָּבִין. מִפְּנֵי שֶׁסִּיְּידוֹ וְכִיְּירוֹ יְהֵא חַיָּיב. בְּשֶׁאָמַר לוֹ. סוֹד אֶת הַ(בַּיִת) [בּוֹר] הַזֶּה וּקְנֵה אוֹתוֹ. דָּמַר רִבִּי אִמִּי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. שְׁמִירַת נִזְקִין כִּשְׁמִירַת קְנָיִין. אָמַר רִבִּי סִימוֹן. תִּיפְתָּר בְּחוֹפֵר בַּחוֹלוֹת דְּתַנֵּי. חָפַר זֶה עֲשָׂרָה וְזֶה עֲשָׂרָה זֶה עֶשְׂרִים וְזֶה עֶשְׂרִים זֶה מֵאָה וְזֶה מֵאָה כּוּלְּהֶן חַיָּבִין. כַּמָּה שִׁיעוּרָן לְהָמִית. עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּלְהַזִּיק. כָּל שֶׁהוּא. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. לְעוֹמְקוֹ שְׁלֹשָׁה. לְאוֹרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה. רִבִּי לָעְזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר. כְּמִלּוֹאוֹ שֶׁלַּנּוֹפֶל. וּמָהוּ מִלּוֹאוֹ שֶׁלַּנּוֹפֶל. אֲפִילוּ תַּרְנְגוֹל וַאֲפִילוּ גָּמָל.

פִּיסְקָא. נְכָסִין שֶׁאֵין בָּהֶן מְעִילָה. דְּתַנֵּי. הַנְּכָסִין הַלָּלוּ נִיקְנִין עִם נְכָסִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מְעִילָה. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. דְּרִבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי הִיא. דְּתַנֵּי. וּמָעֲלָה מַעַל בַּיי. רִבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי אוֹמֵר. לְהָבִיא קָדָשִׁים קַלִּין. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר. לְהָבִיא אֶת הַשְּׁלָמִים. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסַאי אוֹמֵר. לֹא הָיָה בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר אֶלָּא עַל הַבְּכוֹר בִּלְבַד. וּמַה בֵּינֵיהוֹן. מָאן דָּמַר שְׁלָמִים כָּל שֶׁכֵּן מַעֲשֵׂר. וּמָאן דָּמַר מַעֲשֵׂר הָא בְּכוֹר לֹא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֶחָד קָדְשֵׁים קַלִּין. קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בָּאַחֲרָיוּתָן קוֹדֶם אֲנִי בָהֶן בָּעֲמִיתוֹ וְכִיחֵשׁ. וְשֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן קוֹדֶם אֲנִי בָהֶן בָּעֲמִיתוֹ וְכִיחֵשׁ. רַב הוּנָא אָמַר. אֶחָד קָדָשִׁים כְּשֵׁירִין וְאֶחָד קָדָשִׁים פְּסוּלִין. קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בָּאַחֲרָיוּתָן אֲפִילוּ הֵן לַיי קוֹדֶם אֲנִי בָהֶן בָּעֲמִיתוֹ וְכִחֵשׁ וְשֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן קוֹדֶם אֲנִי בָהֶן בַּיי וְכִחֵשׁ וְלֹא בָּעֲמִיתוֹ וְכִחֵשׁ.

פִּיסְקָא. נְכָסִים שֶׁהֵן שֶׁלִּבְנֵי בְרִית. פָּרַט לְשׁוֹר שֶׁלְיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלְנָכְרִי. מִנְּכָסִין הַמְיוּחָדִין. וְלֹא מִנִּיכְסֵי הֶפְקֵר. חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק שֶׁהוּא פָטוּר. נוֹהֲגִין הֵן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. אִילּוּ תַנָּא. חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק וְשָׁתַק. הָיִיתִי אוֹמֵר. אֶחָד חָצֵר שְׁלַשּׁוּתָפִין וְאֶחָד חָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן חַיֶּיבֶת. וְלָמָּה תַנָּא. נוֹהֲגִין הֵן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. אֶלָּא זֶה שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מִכָּיוָן דְּתַנָּא. חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהֵן נוֹהֲגִין בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. וְלָמָּה תַנָּא. נוֹהֲגִין הֵן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. אֶלָּא לְהוֹצִיא חָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁלִּשְׁנֵיהֶן. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי חָצֵר שֶׁלַּשּׁוּתָפִין חַיֶּיבֶת וְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן פְּטוּרָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אֲפִילוּ חָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶם חַיֶּיבֶת. מָאן דָּמַר חָצֵר שֶׁלַּשּׁוּתָפִין חַיֶּיבֶת וְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן פְּטוּרָה. דִּכְתִיב מֵיטַב שָׂדֵהוּ. וּמָאן דָּמַר. אֲפִילוּ חָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן חַיֶּיבֶת. דִּכְתִיב וּבְעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר. מִכָּל מָקוֹם.

רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. חָצֵר הַשּׁוּתָפִין חַיֶּיבֶת. אָמַר רִבִּי יָסָא. וַאֲנָא דְּאַיְיתִיתֵהּ מֵהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. אַרְבָּעָה כְּלָלוֹת הָיָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי מֵאִיר בִּנְזָקִין. כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְנִיזָּק וּלְמַזִּיק כְּגוֹן פּוּנְדָּקִי וַחֲצַר הַשּׁוּתָפִין וּכְיוֹצֵא בָהֶן. עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל פָּטוּר. עַל הַנְּגִיחָה וְהַנְּגִיפָה וְהַנְּשִׁיכָה וְהָרְבִיצָה וְעַל הַבְּעִיטָה וְהַדְּחִיָּיה אִם תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּיה. לַנִּיזָּק וְלֹא לַמַּזִּיק חַיָּיב בַּכֹּל. לַמַּזִּיק וְלֹא לַנִּיזָּק פָּטוּר מִן הַכֹּל. וְהַכֹּל מוֹדִין בְּשֶׁאֵין רְשׁוּת לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה כְּגוֹן בְּקָעָה וּרְשׁוּת הָרַבִּים וּכְיוֹצֵא בָהּ. עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל פָּטוּר. עַל הַנְּגִיחָה וְעַל הַנְּגִיפָה וְהַנְּשִׁיכָה וְהָרְבִיצָה וְהַבְּעִיטָה וְהַדְּחִיָּיה תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּיה.

ג משנה: שׁוּם כֶּסֶף שָׁוֶה כֶּסֶף בִּפְנֵי בֵית דִּין וְעַל פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין בְּנֵי בְרִית. וְהַנְּשִׁים בְּכָלָל הַנֶּזֶק וְהַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין.

הלכה: שׁוּם כֶּסֶף שָׁוֶה כֶּסֶף כול׳. אֵין אוֹמְרִים תֵּצֵא פָרָה בְּטַלִּית. אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַנְּכָסִין בְּבֵית דִּין. שָׁוֶה כֶּסֶף. מְלַמֵּד שֶׁאֵין בֵּית דִּין שָׁמִין אֶלָּא נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת. וְאִם תָּפַשׂ הַנִּיזָּק בְּמִטַּלְטְלִין שָׁמִין לוֹ מֵהֶן. בִּפְנֵי בֵית דִּין. מְלַמֵּד שֶׁאֵין שָׁמִין לוֹ אֶלָּא בִּפְנֵי בֵית דִּין. עַל פִּי עֵדִים. שֶׁאֵין שָׁמִין אֶלָּא עַל פִּי עֵדִים. בְּנֵי חוֹרִין וּבְנֵי בְרִית. יָצְאוּ גּוֹיִם וַעֲבָדִים וּפְסוּלֵי עֵדוּת. וְנָשִׁים בְּכָלָל הַנֶּזֶק. לְפִי שֶׁלֹּא תָפַשׂ הַכָּתוּב אֶלָּא אֶת הָאִישׁ צָרִיךְ לְרַבּוֹת אֶת הָאִשָּׁה. תַּנֵּי רִבִּי

יִשְׂמָעֵאל. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם. וְהַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין. מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. מִיכָּן שֶׁמְּחַצִּין אֶת הַנֶּזֶק. מִיכָּן שֶׁזֶּה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק וְזֶה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק.

ד משנה: חֲמִשָּׁה תַּמִּין וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין הַבְּהֵמָה אֵינָהּ מוּעֶדֶת לֹא לִיגַּח וְלֹא לִיגּוֹף וְלֹא לִישּׁוֹךְ וְלֹא לִרְבּוֹץ וְלֹא לִבְעוֹט. הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לוֹכַל אֶת הָרָאוּי לָהּ. שׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזּוֹק וְהָאָדָם.

הלכה: חֲמִשָּׁה תַּמִּין וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין כול׳. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּרְבִּי טַרְפוֹן הִיא. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. חֲצִי נֶזֶק.

ה משנה: הַזְּאֵב וְהָאֲרִי הַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלִיס וְהַנָּחָשׁ הֲרֵי אֵילּוּ מוּעָדִין. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. בִּזְמַן שֶׁהֵן בְּנֵי תַרְבּוּת אֵינָן מוּעָדִין. וְהַנָּחָשׁ מוּעָד לְעוֹלָם. מַה בֵּין תָּם לְמוּעָד. אֶלָּא שֶׁהַתָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ וְהַמּוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה.

הלכה: הַזְּאֵב וְהָאֲרִי וְהַדּוֹב כול׳. תַּנֵּי. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַף הַצָּבוּעַ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי אָבִין. לֹא אָמַר רִבִּי מֵאִיר אֶלָּא בַּצָּבוּעַ זָכָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁעָה שֶׁהוּא קֶשֶׁה כָּאֲרִי.

פרק ב

א משנה: כֵּיצַד הֶרֶגֶל מוּעֶדֶת לְשַׁבֵּר בְּדֶרֶךְ הִילּוּכָהּ. הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּהּ וּלְשַׁבֵּר. הָיְתָה מְבַעֶטֶת אוֹ שָׁהָיוּ צְרוֹרוֹת מְנַתְּזִין מִתַּחַת רַגְלֶיהָ וְשִׁיבְּרָה אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. דָּרְסָה עַל הַכֵּלִי וּשְׁבָרַתּוּ וְנָפַל עַל כֵּלִי אַחֵר וּשְׁבָרוֹ עַל הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: כֵּיצַד הֶרֶגֶל מוּעֶדֶת כול׳. וְאֵין דַּרְכָּהּ לְהַתִּיז צְרוֹרוֹת. אָמַר רִבִּי אִמִּי. בְּשֶׁהָיָה כֵּלִי נָתוּן בֵּידֵי אָדָם. אֲבָל אִם הָיָה מוּנָּח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוֹאִיל וְזֶה מוּנָּח בִּרְשׁוּת וְזוֹ מְהַלֶּכֶת בִּרְשׁוּת פָּטוּר. רַבָּה בַּר מָמָל אָמַר. בָּהּ שְׁתֵּי דְרָכִים. אַחַת יֵשׁ בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת וְאַחַת אֵין בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת. הִנִּיחָהּ אֶת שֶׁאֵין בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת וְהִילְכָה בְּזוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוּנָּח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. כָּל דָּבָר שֶׁהוּא חוּץ לְגוּפָהּ לֹא חִלְקוּ בוֹ חֲכָמִים בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לַחֲצִי כוֹפֶר.

מַהוּ שֶׁתְּקַבֵּל הֶעָדָאָה בְּדָבָר שֶׁהוּא חוּץ לְגוּפָהּ. רִבִּי זְעִירָא אָמַר. מְקַבֶּלֶת. רִבִּי אִילָּא אָמַר. אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת. אָמַר רִבִּי זְעִירָא. מַתְנִיתָה פְלִיגָא עֲלוֹי. שׁוֹר שֶׁמִּתְחַכֵּךְ בַּכּוֹתֶל וְנָפַל עַל הָאָדָם וַהֲרָגוֹ חַיָּיב בַּכּוֹפֶר וּפָטוּר מִמִּיתָה. וְכִי יֵשׁ כּוֹפֶר בְּתָם. וַאֲפִילּוּ כְּרִבִּי אִילָּא לֵית הִיא פְלִיגָא. וְלָמָּה פָּטוּר מִמִּיתָה. בְּשֶׁהוּעֲדָה לִהְיוֹת מַפֶּלֶת אֶת הַכְּתָלִים. כְּשֶׁהִפִּילָה אֶת הַכּוֹתֶל לֹא הָיָה אָדָם שָׁם.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. הִטִּילָה גְּלָלִים מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. דִּלְכֹן מָה אָנָן אָמְרִין. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַמִּקְלוֹט בְּיָדוֹ הָדָא דְתֵימָא. בְּשֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְכֵן. אֲבָל בְּשֶׁדַּרְכָּהּ לְכֵן צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַמִּקְלוֹט בְּיָדוֹ.

רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה וְרִבִּי יוּדָן נְשִׂיָא הֲווֹן יָתְבִין. עָאַל רִבִּי בָּא בַּר מָמָל וְשָׁאַל. כִּישְׁכְּשָׁה בִּזְנָבָהּ. כְּגוֹן אִילֵּין פִּירְדָתָא. מָהוּ. וְלָא אָמְרִין לֵיהּ כְּלוּם. בָּתַר כֵּן אָמַר לֵיהּ רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה. דִּלְכֹן מָה נָן אָמְרִין. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא תּוֹפֵשׂ בִּזְנָבָהּ. הָדָא דְתֵימַר. בְּשֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לָכֵן אֲבָל בְּשֶׁדַּרְכָּהּ לָכֵן צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא תּוֹפֵשׂ בִּזְנָבָהּ. וּמַה פְּשִׁיטָא לוֹן. בְּנֶזֶק שָׁלֵם. וּמַה צְרִיכָה לוֹן. בַּחֲצִי נֶזֶק.

פִּיסְקָא. דָּרְסָה עַל הַכֵּלִי וּשְׁבָרַתּוּ רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. דָּרְסָה עַל נוֹד מָלֵא שֶׁמֶן. עַל הַנּוֹד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַשֶּׁמֶן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הָיְתָה טַבְלָה מוּנַּחַת וּזְכוּכִית עָלֶיהָ. דָּרְסָה עַל גַּבֵּי הַטַּבְלָה וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַזְּכוּכִית. עַל הַטַּבְלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַזְּכוּכִית מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ שְׁתֵּי טַבְלִיּוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ. דָּרְסָה עַל הָעֶלְיוֹנָה וְנִשְׁתַּבְּרָה הַשְּׁנִיָּה. עַל הָעֶלְיוֹנָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַתַּחְתּוֹנָה חֲצִי נֶזֶק הָיְתָה טַבְלָה מוּנַּחַת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּרְסָה עָלֶיהָ וְהִתִּיזָה וְהָלְכָה וְנִשְׁתַּבְּרָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אַחַר מִי אַתְּ מְהַלֵּךְ אַחַר דְּרִיסָתָהּ אוֹ אַחַר שְׁבִירָתָהּ אֵין תֵּימַר. אַדְּרִיסָתָהּ פָּטוּר. אַשְׁבִּירָתָהּ חַיָּיב.

ב משנה: הַתַּרְנוֹגֹלִין מוּעָדִין לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּן וּלְשַׁבֵּר. הָיָה דָלִיל קָשׁוּר בְּרַגְלוֹ אוֹ שֶׁהָיָה מְהַדֵּס וְשִׁיבֵּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: הַתַּרְנוֹגֹלִין מוּעָדִין כול׳. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁנִּקְשַׁר מֵאֵילָיו. אֲבָל אִם קְשָׁרוֹ הוּא מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. תַּנֵּי. תַּרְנוֹגֹלִין שֶׁהִידְּסוּ אֶת הָעִיסָּה וְאֶת הַפֵּירוֹת אוֹ שֶׁנִּיקְּרוּ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. הִידְּסוּ עָפָר עַל גַּבֵּי עִיסָּה אוֹ עַל גַּבֵּי פֵּירוֹת מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ מְחַטְּטִין בַּחֶבֶל וְנִפְסַק הַדְּלִי אוֹ שֶׁנִּשְׁבַּר מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַל עַל חֲבֵירוֹ. עַל הָעֶלְיוֹן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְאַתַּחְתּוֹן חֲצִי נֶזֶק. וְאִינוֹ כְעוֹשֶׂה בוֹר בְּמָקוֹם אֶחָד וּמַזִּיק בְּמָקוֹם אַחֵר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. מִכֵּיוָן שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִיפּוֹל אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַבּוֹר כְּמִי שֶׁהוּא בוֹרוֹ. תַּנֵּי. תַּרְנוֹגֹלִין שֶׁנָּפְלוּ לְגִינָּה וְשִׁיבְּרוּ אֶת הַיָּרָק וְקִירְטְמוּ הַחִילְפִּין מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. עַל הַקִּירְטוּם מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַשִּׁיבּוּר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹל הַפּוֹרֵחַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְהִזִּיק בְּגוּפוֹ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בָּרוּחַ שֶׁבֵּין כְּנָפָיו מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַח בַּכֵּלִים וּשְׁבָרָן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

ג **משנה:** כֵּיצַד הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לוֹכַל אֶת הָרָאוּי לוֹ. הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לוֹכַל פֵּירוֹת אוֹ יְרָקוֹת. אָכְלָה כְּסוּת אוֹ כֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֲבָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר. וְאִם נֶהֱנֵית מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית.

הלכה: כֵּיצַד הַשֵּׁן מוּעֶדֶת כול׳. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. עַל הָרִאשׁוֹנָה הוּשְׁבָּה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. עַל כּוּלָּהּ הוּשְׁבָּה. מִחְלָפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ. תַּמָּן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּירוֹת הַצְּבוּרִין חַיֶּיבֶת. וָכָא הוּא אָמַר אָכִין. אָמְרִי. תַּמָּן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. בְּרַם הָכָא בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ. מִילְּתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרָה בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בָּרְבוּצָה פָּטוּר. מִילְּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בָּרְבוּצָה חַיָּיב. לֹא סוֹף דָּבָר בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בָּרְבוּצָה אוֹ רְבוּצָה בַּמְהַלֶּכֶת. בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בַּמְהַלֶּכֶת. אָמַר רִבִּי אִמִּי לֹא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ אֶלָּא בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בָּרְבוּצָה פְּטוּרָה. אֲבָל רְבוּצָה בַּמְהַלֶּכֶת אוֹ מְהַלֶּכֶת בַּמְהַלֶּכֶת חַיֶּיבֶת. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. כּוּלָּהּ פָּטוּר. טַעֲמָא דְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה. אֵין קֶרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. רַב אָמַר. עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּירוֹת הַצְּבוּרִין חַיֶּיבֶת [חַיֶּיבֶת]. מַה הִיקְּלוּ בְּשֵׁן שֶׁאָכְלָה מְהַלֶּכֶת בֵּין הָעוֹמֶדֶת. חוֹמֶר בַּקֶּרֶן שֶׁבָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת אֶת הָעוֹמֶדֶת. אִילְפַּי אָמַר. עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּירוֹת הַצְּבוּרִין חַיֶּיבֶת. מַה הִיקְּלוּ בְּשֵׁן שֶׁאָכְלָה מְהַלֶּכֶת {בֵּין הָעוֹמֶדֶת} [מִן הַמְהַלֶּכֶת]. חוֹמֶר בַּקֶּרֶן שֶׁבָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת אֶת הַמְהַלֶּכֶת.

ד **משנה:** כֵּיצַד מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית אָכְלָה מִתּוֹךְ הָרְחָבָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִצִּידֵי הָרְחָבָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מִפֶּתַח הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית מִתּוֹךְ הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

הלכה: כֵּיצַד מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית כול׳. רַב אָמַר. עָקְמָה צַוָּארָהּ וְאָכְלָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. וְהָא תַנִּינָן. מִפֶּתַח הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִתּוֹךְ הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מַאי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוֹן. תִּיפְתָּר בְּשֶׁהָיָה חֲמוֹר טָעוּן גְּדָיִים וּבִשְׁעַת עֲבָרָתָן פָּשְׁטוּ צַוָּארֵיהֶן וְאָכְלוּ מִפֶּתַח הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית מִתּוֹךְ הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. רַב אָמַר. אָכְלָה שְׁעוֹרִים מְשַׁלֵּם תֶּבֶן. וְהַתַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה וּפְלִיג. לְפִיכָךְ אִם אָכְלָה חִיטִּין שֶׁהֵן רָעוֹת לָהּ הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה. שִׁינַּת וְאָכְלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. מַהוּ שִׁינַּת וְאָכְלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. הָיְתָה קוּפָּתוֹ מוּפְשֶׁלֶת לַאֲחוֹרָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפָשְׁטָה פָּרָה אֶת פִּיהָ וְאָכְלָה מִמֶּנָּהּ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. סוֹג שֶׁנָּתוּן בְּפֶתַח הֶחָנוּת חֲצִיוֹ מִבְּפָנִים וְחֲצִיוֹ מִבַּחוּץ וּפָשְׁטָה פָּרָה אֶת פִּיהָ וְאָכְלָה מִמֶּנָּהּ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

ה **משנה:** הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁקָּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגַּג וְשִׁיבְּרוּ אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין. כֶּלֶב שֶׁנָּטַל אֶת הַחֲרָרָה וְהָלַךְ לוֹ לְגָדִישׁ אֲבַל אֶת הַחֲרָרָה וְהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ עַל הַחֲרָרָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַגָּדִישׁ מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁקָּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגַּג כול׳. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. שֶׁקָּפְצוּ. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. שֶׁנָּפְלוּ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. שֶׁקָּפְצוּ. נָפְלוּ לֹא בָדָא.

כֶּלֶב שֶׁנָּטַל אֶת הַחֲרָרָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בְּמַצִּית אֶת הָאוֹר עַל כָּל שִׁיבּוֹלֶת וְשִׁיבּוֹלֶת. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. נַעֲשָׂה כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּר טָבְלַיי. מַתְנִיתָא מְסַייְעָא לְרֵישׁ לָקִישׁ. הָיָה גְדִי כָפוּת לוֹ וְעֶבֶד סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׁרַף עִמּוֹ חַייָב. עֶבֶד כָּפוּת לוֹ וּגְדִי סָמוּךְ לוֹ פָּטוּר. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁאֵין כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. עַל שִׁיבּוֹלֶת הָרִאשׁוֹנָה נִתְחַייֵב מִיתָּה. מִיכָּן וְהֵילְךְ תַּשְׁלוּמִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וְאַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ. שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בַּשַּׁבָּת חַייָב. וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁאֵינוֹ כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְיֵיעָשֶׂה כְּמִי שֶׁחָלוּ עָלָיו תַּשְׁלוּמִין. מִיכָּן וְהֵילְךְ יְהֵא חַייָב בְּתַשְׁלוּמִין. חַד בַּר נַשׁ אַפִּיק פַּלַטֵירָה בְּפוּרָה. עָבַר חַמְרָא וְתַבְרֵיהּ. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יִצְחָק בַּר טָבְלַיי. אָמַר לֵיהּ לֹא חַייָב לָךְ כְּלוּם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאִם נִיזּוֹק חַייָב בְּנִזְקוֹ.

ו **משנה:** אֵי זֶהוּ תָם וְאֵי זֶהוּ מוּעָד. מוּעָד שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שָׁלֹשָׁה יָמִים. תָּם שֶׁיַּחֲזוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מוּעָד שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שָׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְתָם שֶׁהַתִּינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ.

הלכה: אֵי זֶהוּ תָם וְאֵי זֶהוּ מוּעָד כול׳. מַה טַעֲמָא דְרִבִּי יוּדָן. מִתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. מַה מְקַיֵּים רִבִּי מֵאִיר מִתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. פָּתַר לָהּ בְּהַפְלֵג נְגִיחוֹת. שֶׁאִם יָצָא בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וְנָגַח. בַּשֵּׁנִי וְלֹא נָגַח. בַּשְּׁלִישִׁי נָגַח. בַּשְּׁלִישִׁי נָגַח. אֵין נַעֲשָׂה שׁוֹר מוּעָד עַד שֶׁיִּגַּח שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה. יָצָא בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וְנָגַח חְזִירִין. בַּשֵּׁנִי וְנָגַח כְּלָבִים. בַּשְּׁלִישִׁי וְנָגַח חֲזִירִים. עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה מִינִין לִשְׁלֹשָׁה יָמִים מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה שׁוֹר מוּעָד. יָצָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח. בַּשֵּׁנִי לֹא יָצָא. בַּשְּׁלִישִׁי יָצָא וְנָגַח. יֵיבָא כְתַפְלוּגְתָּא דְּרַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא וּדְרַב הוּנָא. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. נִידָּה שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וּמְצָתָהּ טְמֵא. בַּשֵּׁנִי לֹא בָדְקָה. בַּשְּׁלִישִׁי בָּדְקָה וּמְצָתָהּ טְמֵא. רַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא בְּשֵׁם רַב. נִידָּה וְוַדַּאי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר. נִדָּה סָפֵק. אָמַר רַב הוּנָא. תַּמָּן הֲוִינָא בְּרֹאשָׁהּ וְתַמָּן הֲוִינָא בְּסִיפָּהּ וְתַמָּן הֲוִינָא בְּאֶמְצָעִיתָהּ. אִישְׁתָּאלַת לְרַב וְאָמַר. סָפֵק. אִישְׁתָּאלַת לְרַב וָמַר. וַודַּאי. וְחָזַר וָמַר. סָפֵק. רַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא לֹא הֲוָה תַּמָּן אֶלָּא כַּד מַר. וַדַּאי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה. וּכְרִבִּי יוּדָה בְּהַעֲדָאָה. דְּתַנֵּי. שׁוֹר שֶׁנָּגַח שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד אֵינוֹ מוּעָד. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר מִתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. אֶלָּא שֶׁאִם חָזַר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה אֵינוֹ נִידּוֹן אֶלָּא כְתָם. הֵוִינָן סָבְרִין מֵימַר. הֲלָכָה כְּרַב הוּנָא דּוּ אָמַר. מֵעַיִן רִשְׁנֵיהֶם. אָתָא רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה וּכְרִבִּי יוּדָה בְּהַעֲדָאָה.

ז משנה: שׁוֹר הַמּוּזִיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כֵּיצַד נָגַח נָגַף נָשַׁךְ רָבַץ בָּעַט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר נֶזֶק שָׁלֵם וַחֲכָמִים אוֹמְרִים חֲצִי נֶזֶק. אָמַר לָהֶן רִבִּי טַרְפוֹן. מַה בִּמְקוֹם שֶׁהַיֵּקֶל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר הֶחֱמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. מְקוֹם שֶׁהֶחֱמִיר עַל הַקֶּרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק אֵינוֹ דִין שֶׁנַּחְמִיר עָלֶיהָן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. אָמְרוּ לוֹ דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן. מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נֶזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק. אָמַר לָהֶן. אֲנִי לֹא אָדִין קֶרֶן מִקֶּרֶן אֲנִי אָדִין קֶרֶן מֵרֶגֶל. וּמַה אִם בִּמְקוֹם שֶׁהֵיקֵל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֶחֱמִיר בַּקֶּרֶן. מְקוֹם שֶׁהֶחֱמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינוֹ דִין שֶׁנַּחְמִיר בַּקֶּרֶן. אָמְרוּ לוֹ דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן. מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מֻצִּי נֶזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: שׁוֹר הַמּוּזִיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כול׳ עַד סוֹף. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי טַרְפוֹן הוּא. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. חֲצִי נֶזֶק.

ח משנה: אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. סִימָא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ וְשִׁבֵּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הלכה: אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם כול׳. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. מַתְנִיתָא בְּשֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם יְשֵׁינִין. אֲבָל אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָשֵׁן וּבָא חֲבֵירוֹ לִישָׁן אֶצְלוֹ זֶה שֶׁבָּא לִישָׁן אֶצְלוֹ הוּא הַמּוּעָד.

פרק ג

א משנה: הַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וּשְׁבָרָהּ פָּטוּר. וְאִם הוּזַק בָּהּ בַּעַל הֶחָבִית חַיָּיב בְּנִזְקָיו.

הלכה: הַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול׳. וְאֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהַנִּיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. רַב אָמַר. בְּמְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל אִם אֵינָהּ מְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מַנִּיחָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. שְׁמוּאֵל אָמַר. אוֹ בְּמְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ עַד שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה עַל קֶרֶן זָוִית. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. וַאֲפִילוּ אֵינָהּ מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אִם יִטְלֶינָּהּ מִיכָּאן וְיִתְנֶינָּהּ כָּאן חֲרֵי זֶה בּוֹר וַאֲפִילוּ אֵינָהּ נְתוּנָה עַל קֶרֶן זָוִית אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מַנִּיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

הָיְתָה מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אִם יִטְלֶינָּהּ מִיכָּן וְיִתְנֶינָּהּ כָּאן נַעֲשֶׂה בּוֹר. אֶלָּא יִטּוֹל הַמַּקֵּל וִישַׁבְּרֶנָּהּ אוֹ יַעֲבוֹר עָלֶיהָ וְאִם נִשְׁבְּרָה נִשְׁבְּרָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל חֲבֵירוֹ וּבָא בַּעַל הַשּׁוֹר לִשְׁמוֹט אֶת שֶׁלּוֹ אוֹ הוּא שֶׁשִּׁימֵט אֶת עַצְמוֹ וְנָפַל וָמֵת פָּטוּר. אִם דְּחָיוֹ וְנָפַל וָמֵת חַיָּיב. וְלָא יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. אִילּוּ שְׁבַקְתָּהּ חֲוִינָא יְהִיב לָךְ נִזְקָךְ. עוֹד הוּא דּוּ יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. אִילּוּ שְׁבַקְתָּהּ חֲוֵיתָהּ יְהִב לִי חֲצִי נֶזֶק. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיָה מוּעָד לֹא כָּל מְקוֹם שֶׁאָהֵא מְחַזֵּר עִמָּךְ עַל בָּתֵּי דִינִין.

הִנִּיחַ חָבִית בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אֲחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ וּבָא הָרִאשׁוֹן לִיטּוֹל שֶׁלּוֹ אִם יִטְלֶינָּהּ מִיכָּן וְיִתְנֶינָּהּ כָּאן נַעֲשֶׂה בּוֹר. אֶלָּא יִטּוֹל אֶת הַמַּקֵּל וִישַׁבְּרֶנָּהּ אוֹ יַעֲבוֹר עָלֶיהָ וְאִם נִשְׁבְּרָה נִשְׁבְּרָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שׁוֹר שֶׁעָלָה בַּחֲבֵירוֹ וּבָא בַּעַל הַשּׁוֹר וּשְׁמָטוֹ מִתַּחְתָּיו אִם עַד שֶׁלֹּא עָלָה שְׁמָטוֹ וְנָפַל וָמֵת פָּטוּר. וְאִם דְּחָהוּ וְנָפַל וָמֵת חַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וְתִישְׁמַע מִינָּהּ. רָאָה אַמַּת הַמַּיִם שׁוֹטֶפֶת וּבָאָה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ הַמַּיִם לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ רַשַּׁאי לְפַנּוֹתָן לְמָקוֹם אַחֵר. מִשֶּׁנִּכְנְסוּ אֵין רַשַּׁאי לְפַנּוֹתָן לְמָקוֹם אַחֵר. אֲהֵן כְּרֵיסוֹ אַרְגִּירָא עַד דְּלָא יֵיתֵי אֲהֵן כְּרֵיסוֹ אַרְגִּירָא שָׁרֵי מֵימַר. פְּלָן עֲבִיד עֲיבִידְתִּי פְּלָן עֲבִיד עֲיבִידְתִּי. מִן דְּיֵיתֵי אֲהֵן כְּרֵיסוֹ אַרְגִּירָא אָסוּר. הָדֵן אַכְסָנַיי פָּרֹכֵא עַד דְּלָא יֵיתוֹן רוּמַאי שָׁרֵי (מיחשדוניה) [מְשַׁחְדִינֵיהּ]. מִן דְּיֵיתוֹן רוּמַאי אָסִיר.

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אֲחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בְּזוֹ וְנֶחְבַּט בְּזוֹ. מִי חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁינִי. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שׁוֹר שֶׁדָּחַף לַחֲבֵירוֹ וְנָפַל לַבּוֹר. בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּיב וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר. בְּמוּעָד זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וּבְתָם בַּעַל הַשּׁוֹר נוֹתֵן שְׁנֵי חֲלָקִים וּבַעַל הַבּוֹר רְבִיעַ. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. כֵּינִי מַתְנִיתָא. בַּעַל הַשּׁוֹר נוֹתֵן שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים וּבַעַל הַבּוֹר נוֹתֵן רְבִיעַ. (הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אֲחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בְּזוֹ וְנֶחְבַּט בְּזוֹ. מִי חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁינִי.)

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָאת הָרוּחַ וְהִפְרִיחָתָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ. מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וְהִתִּיזָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ. מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הִנִּיחַ אַבְנוֹ וּמַשָּׁאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהֶן וּצְלוּחִיתוֹ בְיָדוֹ. בֵּין שֶׁנִּתְקַל בָּאֶבֶן וְנֶחְבַּט בַּקַּרְקַע בֵּין שֶׁנֶּחְבַּט בָּאֶבֶן וְנִתְקַל בַּקַּרְקַע חַיָּיב עַל נִיזְקֵי אָדָם וּפָטוּר עַל נִיזְקֵי צְלוּחִיתוֹ. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה. בּוֹר שֶׁלַּנִּזְקִין פָּטוּר עַל הַכֵּלִים. וְאִם כְּדֶרֶךְ הַטָּחָה הִטִּיחַ אֲפִילוּ עַל נִיזְקֵי צְלוּחִית חַיָּיב.

ב משנה: נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּחְלַק אֶחָד בַּמַּיִם אוֹ שֶׁלָּקָה בַּחֲרָסָיהּ חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוֵּן חַיָּיב בִּשְׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן פָּטוּר.

הלכה: נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול׳. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. בִּשְׁעַת נְפִילָה נֶחְלְקוּ אֲבָל לְאַחַר נְפִילָה כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁחַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין בִּשְׁעַת נְפִילָה בֵּין לְאַחַר נְפִילָה הִיא הַמַּחֲלוֹקֶת. מְתִיב רִבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי לָעְזָר. אִם בִּשְׁעַת נְפִילָה פָּטוּר. אֵינוֹ קַל וָחוֹמֶר לְאַחַר נְפִילָה. וְלָמָּה פָטוּר בִּשְׁעַת נְפִילָה. שֶׁכֵּן אָדָם מַבְקִיר נְזָקָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אִית מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין וְאִית מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין. דְּתַנֵּי. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָן בְּמַנִּיחַ אַבְנוֹ וּמַשְׁוֹאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהֶן פָּטוּר. שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ. הָא אִם לֹא הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ עַל מְנָת כֵּן חַיָּיב. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. בְּמִתְכַּוֵּין לַחֲרָסִין. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי לָעְזָר. בְּמִתְכַּוֵּין לְהַזִּיק. רִבִּי זֵירָא וְרִבִּי לָא תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מוֹדָה רִבִּי יוּדָה לַחֲכָמִים בְּמַבְקִיר שׁוֹר שֶׁנָּגַח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁחַיָּיב. לֹא דוֹמֶה נָזָק עוֹמֵד לְנָזָק מְהַלֵּךְ.

ג משנה: הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית וְהַגּוֹדֵר אֶת גְּדִירוֹ בַּקּוֹצִים וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזְקוּ בָהֶן אֲחֵרִים חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

הלכה: הַשּׁוֹפֵךְ אֶת הַמַּיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול׳. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁנִּחְבַּט בְּקַרְקָעוֹ. אֲבָל אִם נִתְלַכְלְכוּ כֵּלָיו חַיָּיב. רַב אָמַר. אֲפִילוּ נִתְלַכְלְכוּ כֵּלָיו פָּטוּר. מִילְתֵיהּ דְּרַב אָמְרָה. בּוֹר שֶׁלַּנְּזָקִין פָּטוּר עַל הַכֵּלִים.

הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית לְתוֹךְ כּוֹתְלוֹ שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וּבָא בַּעַל הַכּוֹתֶל וּסְתָרוֹ וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתָן לְתוֹךְ שֶׁדֶּה עַצְמָן וּמַעֲמִיקִין לָהֶן ג טְפָחִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶם הַמַּחֲרִישָׁה.

פִּיסְקָא. וְהַגּוֹדֵר גְּדֵירוֹ בַּקּוֹצִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּמַפְרִיחַ. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. וְלָמָּה לִי נָן פָּתְרִין לָהּ כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה דְּאָמַר. שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵן סְמוּכִין לִרְשׁוּת כְּרִשׁוּת. אָמַר לֵיהּ. וּמַה בִּישׁ לָךְ דְּאֵיכָּא רִבִּי יוֹחָנָן מֵימַר לָךְ. תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּמַפְרִיחַ.

וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא. דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר. כָּל הַמַּזִּיק שֶׁלֹּא עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה חַיָּיב. וְהָדָא אָמְרָה דָא. נָתְנוּ לוֹ זְמַן לָקוֹץ אֶת הָאִילָן וְלִסְתּוֹר אֶת הַכּוֹתֶל וְנָפְלוּ לְתוֹךְ הַזְּמַן פָּטוּר. לְאַחַר הַזְּמַן חַיָּיב. וְכַמָּה הוּא הַזְּמַן. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. ל יוֹם.

ד משנה: הַמּוֹצִיא אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת גַּפָּתוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לִזְבָלִים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. הַהוֹפֵךְ אֶת הָגָלָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

הלכה: הַמּוֹצִיא אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת גַּפָּתוֹ כול׳. בַּמֶּה דָּנָן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. בִּשְׁבָחָן. שְׁמוּאֵל אָמַר. בְּגוּפָן.

חִזְקִיָּה אָמַר. וְהוּא שֶׁהָפְכָהּ עַל פָּנֶיהָ לְזַכּוֹת בָּהּ. מִילְתֵיהּ דְּחִזְקִיָּה אָמְרָה. הַמְּשַׁלְטְלִין נִיקְנִין בַּהֲפִיכָה. אֶלָּא הַמְּשַׁלְטְלִין מַהוּ שֶׁיִּקָּנוּ בִּגְרִירָה. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה. נִרְאִין דְּבָרִים בָּעֲמוּדִין וּבְעוֹרוֹת קָשִׁין. אֲבָל בְּעוֹרוֹת רַכִּין לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ.

אָמַר רִבִּי אָחָא. לֵיי דָּא פָּשְׁטָה עַל שִׁיטַּתְהוֹן דְּרַבָּנָן. בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה מָהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּגְנֵיבָה הָרִאשׁוֹנָה. אוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְהַתְרַיִית מִיתָּה יְהֵא פָטוּר. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הַגּוֹנֵב כִּיס חֲבֵירוֹ וְהוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּגְנֵיבָת כִּיס עַד שֶׁלֹּא קָדְשָׁה עָלָיו הַשַּׁבָּת. וְלֹא בְהַתְרַיִית מִיתָּה הוּא וְתֵימַר חַיָּיב. וָכָא אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְהַתְרַיִית מִיתָּה יְהֵא חַיָּיב. אָמַר רִבִּי יַנַּאי בַּר יִשְׁמָעֵאל. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה תַּנְיֵתֵיהּ כְּדַעְתֵּיהּ. דְּתַנֵּי. הַמּוֹצִיא אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ חַיָּיב. וְדִכְוָותָהּ. הַמּוֹצִיא אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָטַל לְהוֹצִיא חַיָּיב. שֶׁאֵין הַתְרָייָתוֹ אֶלָּא בִּשְׁעַת הוֹצָאָתוֹ. תַּנֵּי. אִם הָיָה גוֹרֵר בּוֹ וְיוֹצֵא פָּטוּר. שֶׁחָלוּ עָלָיו מִיתָּה וְתַשְׁלוּמִין כְּאַחַת. הָא אִם לֹא חָלוּ עָלָיו שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת חַיָּיב בַּתַּשְׁלוּמִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר כְּגוֹן דַּהֲווֹן אִילֵּין כִּיסַּייָא רַבְרְבִין. שֶׁדַּרְכָּן לִיקָּנוֹת בִּגְרִירָה. וְלֵית שְׁמַע מִן הָדָא כְּלוּם.

מְתִיבִין הָא מַתְנִיתָא. זִימְנִין דְּמוֹתְבִין לָהּ וּמְסַיְיעִין לְרִבִּי יוֹחָנָן. זִימְנִין דְּמוֹתְבִין לָהּ וּמְסַיְיעִין לְרֵישׁ לָקִישׁ. יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת וְחַייָב עָלֶיהָ אַרְבַּע חַטָּאוֹת וְאָשָׁם אֶחָד. טָמֵא שֶׁאָכַל חֵלֶב וְהוּא נוֹתָר מִן הַמּוּקְדָּשִׁין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אִם הָיְתָה שַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת. אָמְרוּ לוֹ. אֵינוֹ הַשֵּׁם. אֵימַת דְּמְתִיבִין וּמְסַיְיעִין לְרִבִּי יוֹחָנָן. הוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת אֵין כָּאן הֲנָאָה. וְלָמָּה אָמְרוּ. אֵינוֹ הַשֵּׁם. אֵימַת דְּמְתִיבִין וּמְסַיְיעִין לְרֵישׁ לָקִישׁ. הוֹצִיאוֹ [בַּשַּׁבָּת וְהִנִּיחוֹ. וְלָמָּה אָמְרוּ אֵינוֹ הַשֵּׁם. אֵימַת תִּיפְתָּר בְּשֶׁאָכְלָהּ. וַאֲכִילָה הֲנָאָה הִיא. לֹא מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא הוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב. הֲרֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ] בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים יְהֵא פָטוּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. אַתְיָיא דְּרִבִּי מֵאִיר כְּרִבִּי עֲקִיבָה. דְּתַנֵּי. מְנַיִין לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת וְשָׁגַג וְעָשָׂה מְלָאכָה מְנַיִין שֶׁחַייָב עַל זֶה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר. שַׁבָּת הִיא. יוֹם הַכִּיפּוּרִים הוּא. דִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. אֵין חַייָב אֶלָּא אַחַת.

ה משנה: שְׁנֵי קַדְּרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה וְנִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וְנִתְקַל הַשֵּׁנִי בָּרִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי הַשֵּׁנִי. זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרָתוֹ נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ שֶׁל זֶה בְּקוֹרָתוֹ שֶׁל זֶה פָּטוּר שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ.

הלכה: שְׁנֵי קַדָּרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין כול׳. רִבִּי יוֹחָנָן בְּעָא. מַהוּ שֶׁיִּתֵּן לָרִאשׁוֹן שֶׁהוּת כְּדֵי עֲמִידָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. פְּשִׁיטָא לְרִבִּי יוֹחָנָן לִיתֵּן לָרִאשׁוֹן שֶׁהוּת כְּדֵי עֲמִידָה. וְלֹא מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא מִן הַשֵּׁינִי וְהֵלְאָה מַהוּ לִיתֵּן לַשֵּׁינִי שֶׁהוּת כְּדֵי עֲמִידָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הַקַּדָּרִים הַמְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה. נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל. הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי וְהַשֵּׁינִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מַחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כוּלָּן הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. וְחַיָּבִין עַל נִיזְקֵי אָדָם וּפְטוּרִין עַל נִיזְקֵי כֵלִים. וְאִם הֵזִיקוּ זֶה אֶת זֶה כוּלָּן פְּטוּרִין. חַמָּרִים שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה. נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל. הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי וְהַשֵּׁינִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מַחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כוּלָּן הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. חֲמוֹרִים שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה. נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל אֲפִילוּ מֵאָה כוּלָּן חַיָּבִין. אִית תַּנֵּי תַּנֵּי. כוּלָּן פְּטוּרִין. אָמַר רִבִּי לָא. מָאן דָּמַר. חַיָּבִין. בְּשֶׁהִרְבִּיצוּם בַּעֲלֵיהֶן. נָפְלוּ אֵין אוֹנְסִין לַבְּהֵמָה. חֲמוֹרִים שֶׁהָיוּ רַגְלֵי אֶחָד מֵהֶן רָעוֹת אֵין רַשַּׁאי לַעֲבוֹר עָלָיו. מַהוּ רַשַּׁאי לַעֲבוֹר עָלָיו. דָּרְסִין עָלוֹי וְעָבְרִין. הָיָה אֶחָד רֵיקָן וְאֶחָד טָעוּן מַעֲבִירִין אֶת הָרֵיקָן מִפְּנֵי הַטָּעוּן. אֶחָד פָּרוּק וְאֶחָד טָעוּן מַעֲבִירִין אֶת הַפָּרוּק מִפְּנֵי הַטָּעוּן. הָיוּ שְׁנֵיהֶן טְעוּנִין שְׁנֵיהֶן פְּרוּקִין יַעֲשׂוּ פְשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. שְׁתֵּי עֲגָלוֹת שְׁתֵּי סְפִינוֹת אַחַת טְעוּנָה וְאַחַת רֵיקָנִית מַעֲבִירִין פְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה. שְׁתֵּיהֶן פְּרוּקוֹת אוֹ טְעוּנוֹת יַעֲשׂוּ פְשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. הַנִּכְנָס לַמֶּרְחָץ נוֹתֵן כְּבוֹד לַיּוֹצֵא. וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכִּסֵּא נוֹתֵן כָּבוֹד לַנִּכְנָס.

זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְקוֹרָתוֹ. רִבִּי זֵירָא בָּעֵי. שִׁנּוּ וְהִזִּיקוּ מַהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מֵהָדָא. חֲמִשָּׁה שֶׁיָּשְׁבוּ עַל סַפְסָל אֶחָד וּבָא אַחֵר וְיָשַׁב בּוֹ וְנִשְׁבַּר. הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. וְאִם מִחֲמַת כּוּלָּן נִשְׁבַּר כוּלָּן חַיָּבִין.

ו משנה: הָיָה בַּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן וּבַעַל הֶחָבִית אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית בַּקוֹרָה פָּטוּר. וְאִם עָמַד בַּעַל הַקוֹרָה חַיָּב. וְאִם אָמַר לוֹ לְבַעַל הֶחָבִית עֲמוֹד פָּטוּר. הָיָה בַּעַל הֶחָבִית רִאשׁוֹן וּבַעַל הַקוֹרָה אַחֲרוֹן. נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית בַּקוֹרָה חַיָּב. וְאִם עָמַד בַּעַל הֶחָבִית פָּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ לְבַעַל הַקוֹרָה עֲמוֹד חַיָּב. וְכֵן זֶה בָּא בְגֵירוֹ וְזֶה בָּא בְפִשְׁתָּנוֹ.

הלכה: הָיָה בַּעַל הַקוֹרָה כול׳. לֹא כֵן אָמַר רַב. בִּמְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. וְזוֹ מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אָמַר. כֵּינוֹן שֶׁעָמַד נַעֲשָׂה כְקֶרֶן זָוִית.

ז משנה: שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן רָצִין וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

הלכה: שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין כול׳. יוֹסֵי הַבַּבְלִי אוֹמֵר. הָיָה רָץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיק חַיָּב. שֶׁשִּׁינָּה הַמִּנְהָג. הָיָה עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת פָּטוּר. אָמְרִי. הוּא יוֹסֵי הַבַּבְלִי הוּא יוֹסֵי בֶּן יְהוּדָה הוּא יוֹסֵי קָטַנְתָּה. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קָטוֹנְתָּה. שֶׁהָיָה קָטָן חֲסִידִים.

ח משנה: הַמְבַקֵּעַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחַר חַיָּב.

הלכה: הַמְבַקֵּעַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד כול׳. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. הָיָה עוֹמֵד וּמְבַקֵּעַ עֵצִים בַּחֲצֵירוֹ וְנִכְנַס פּוֹעֵל לִתְבוֹעַ שְׂכָרוֹ וְנִתְזָה הַבְקֵעַת וְהִזִּיקַתּוּ חַיָּב. וְאִם מֵת אֵינוֹ גוֹלֶה. וְהָתַנֵּי רִבִּי חִיָּה. פָּטוּר. לֹא פְלִיגִי. מַה דָּמַר רִבִּי יוֹסֵי. בְּשֶׁרָאָהוּ. וּמַה דָּמַר רִבִּי חִיָּה. בְּשֶׁלֹּא רָאָהוּ אִם בְּשֶׁלֹּא רָאָהוּ כֵּינוֹן שֶׁאָמַר לוֹ הִיכָּנֵס חַיָּב. וְהָתַנֵּי רִבִּי חִיָּה. פָּטוּר. כֵּינוֹן שֶׁאָמַר לוֹ הִכָּנֵס צָרִיךְ לִשְׁמוֹר עַצְמוֹ. וְאֵית דְּבָעֵי מֵימַר. כֵּינוֹן שֶׁאָמַר לוֹ הִיכָּנֵס נַעֲשֵׂית כְּחָצֵר הַשּׁוּתָפִין. דָּמַר רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי הַשּׁוּתָפִין קוֹנִין זֶה מִזֶּה בְּחָצֵר וְחַיָּבִין זֶה בְנִיזְקֵי זֶה וְזֶה בְנִיזְקֵי זֶה. וְלֹא כֵן אָמַר רַב. בִּמְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. וְזוֹ מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אָמְרִי. מִכֵּינוֹן שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַלֵּךְ בְּחָצֵר כְּמִי שֶׁהוּא מְמַלֵּא כָּל הֶחָצֵר.

ט משנה: שְׁנֵי שְׁוָורִים תַּמִּים שֶׁחָבְלוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. שְׁנֵיהֶן מוּעָדִין מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד. מוּעָד בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. תָּם בְּמוּעָד מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. וְכֵן שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁחָבְלוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. אָדָם בְּמוּעָד וּמוּעָד בְּאָדָם מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. אָדָם בְּתָם וְתָם בְּאָדָם אָדָם בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. תָּם בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. אַף תָּם שֶׁחָבַל בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. שׁוֹר שֶׁוֶה מָנֶא שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנִּבֵּילָה יָפָה כְּלוּם נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר. שׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנִּבֵּילָה יָפָה כְּלוּם אָמַר רִבִּי מֵאִיר עַל זֶה נֶאֱמַר וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוּדָה וְכֵן הֲלָכָה קַיְימְתָּה וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וְלֹא קַיְימְתָּה וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה שׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם וְהַנִּבֵּילָה יָפָה חֲמִשִּׁים זוּז שֶׁזֶּה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת וְזֶה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת.

הלכה: שׁוֹר שֶׁוֶה מָנֶא כול׳. שׁוֹר שֶׁוֶה מָנֶא שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁוֶה מָנֶא הִכְחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זוּז. נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר. שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חֲצִי חֲבָלוֹ לְפִיכָךְ אִם מֵת הַשּׁוֹר אוֹ שֶׁהִכְחִישׁ אֵין לוֹ אֶלָּא אוֹתוֹ הַשּׁוֹר בִּלְבַד. שׁוֹר שֶׁוֶה מָנֶא שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם הִכְחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זוּז. חָזַר הָאַחֲרוֹן וְחָבַל בּוֹ שְׁלֹשָׁה שֶׁלְּזֶה. הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי חֲצִי דִינָר זָהָב. שׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח שׁוֹר שֶׁוֶה מָאתַיִם. הִשְׁבִּיחַ וַהֲרֵי הוּא יָפָה אַרְבַּע מֵאוֹת. שֶׁאִילּוּ לֹא נִגַּח הָיָה יָפָה שְׁמוֹנָה מֵאוֹת זוּז אִם עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין הִשְׁבִּיחַ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עֲמָדָתוֹ בְּבֵית דִּין בִּלְבַד. אָמַר רִבִּי לָא. כֵּינִי מַתְנִיתָא. הִשְׁבִּיחַ הַמַּזִּיק. אִם

עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין הִשְׁבִּיחַ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ. הִכְחִישׁ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עֲמִדָתוֹ בְּבֵית דִּין.

מָאי טַעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר. אָמַר קְרָא וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ. וּמַה מְקַיְּים רַבִּי יְהוּדָה וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן. מִיכָּן שֶׁזֶּה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק וְזֶה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק.

י משנה: יֵשׁ חַיָּיב עַל מַעֲשֶׂה שׁוֹרוֹ וּפָטוּר עַל מַעֲשֶׂה עַצְמוֹ. פָּטוּר עַל מַעֲשֶׂה שׁוֹרוֹ וְחַיָּיב עַל מַעֲשֶׂה עַצְמוֹ. שׁוֹרוֹ שֶׁבִּייֵשׁ פָּטוּר הוּא שֶׁבִּייֵשׁ חַיָּיב. שׁוֹרוֹ שֶׁסִּיְּמָה אֶת עֵין עַבְדּוֹ וְהִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ פָּטוּר וְהוּא שֶׁסִּיְּמָה אֶת עֵין עַבְדּוֹ וְהִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ חַיָּיב. שׁוֹרוֹ שֶׁחָבַל בְּאָבְיו וּבְאִמּוֹ חַיָּיב וְהוּא שֶׁחָבַל בְּאָבְיו וּבְאִמּוֹ פָּטוּר. שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּידּוֹן בְּנַפְשׁוֹ.

הלכה: שְׁנֵי שְׁוָורִין תַּמִּים כול׳. בֵּן פְּדָיָיא אָמַר. כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין חוּץ מִן הַמַּבְעִיר וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן. בְּמַבְעִיר אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְאֶפֶר. וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה אֵין חַיָּיב עַד שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לַדָּם. וְהַתַּנִּינָן. שׁוֹרוֹ. שׁוֹרוֹ צָרִיךְ אֶת הָאֶפֶר.

יא משנה: שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחַר שׁוֹר אַחֵר וְהוּזַק. זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא בַּסֶּלַע לָקָה הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָיה. הָיוּ שְׁנַיִם רוֹדְפִים אַחַר אֶחָד זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין. וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שֶׁל אִישׁ אֶחָד שְׁנֵיהֶן חַיָּבִין. הָיָה אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטוֹן הַנִּיזָּק אוֹמֵר הַגָּדוֹל הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא הַקָּטָן הִזִּיק. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא תָּם הִזִּיק. הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָיה. הָיוּ הַנִּיזָּקִין שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטוֹן וְהַמַּזִּיקִים שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן. הַנִּיזָּק אוֹמֵר הַגָּדוֹל הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְקָטָן אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא קָטוֹן אֶת הַגָּדוֹל וְגָדוֹל אֶת הַקָּטָן. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְתָם אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא תָּם אֶת הַגָּדוֹל וּמוּעָד אֶת הַקָּטָן. הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

הלכה: יֵשׁ חַיָּיב עַל מַעֲשֶׂה שׁוֹרוֹ כול׳. רִבִּי יוּדָן בְּעֵי. הָדֵין עֲמָדַת בֵּית דִּין מַהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מֵהָדָא. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁתֵּי צְרוֹרוֹת וְשִׁיבְּרוּ שְׁתֵּי כַדֵּי אַחַת שְׁלִיזִין וְאַחַת שְׁלִשְׁמָן. זֶה אוֹמֵר. שְׁלִיזִין שָׁבַרְתִּי. וְזֶה אוֹמֵר. שְׁלִיזִין שָׁבַרְתִּי. שְׁנֵיהֶן מְשַׁלְּמִין שְׁלִיזִין. אַחַת רֵיקָנִית וְאַחַת מְלֵיאָה. זֶה אוֹמֵר. רֵיקָנִית שָׁבַרְתִּי. וְזֶה אוֹמֵר. רֵיקָנִית שָׁבַרְתִּי. שְׁנֵיהֶן מְשַׁלְּמִין אֶת הָרֵיקָנִית. שִׁבְּרוּ חָבִית אַחַת. זֶה אוֹמֵר. אַתָּה שָׁבַרְתָּהּ. וְזֶה אוֹמֵר. אַתָּה שָׁבַרְתָּהּ. שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

פרק ד

א משנה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שְׁוָורִין זֶה אַחַר זֶה יְשַׁלֵּם לָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהֶן. אִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנָיו וְאִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנֵי פָנָיו הָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִשְׁכָּר דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנִּבֵּילָה שָׁוָה כְּלוּם זֶה נוֹטֵל מְנָה וְזֶה נוֹטֵל מְנָה. חָזַר וְנָגַח לְשׁוֹר אַחֵר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מְנָה וְשֶׁלְּפָנָיו זֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים וְזֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים. חָזַר וְנָגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מְנָא וְשֶׁלְּפָנָיו חֲמִשִּׁים זוּז וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דֵּינָרֵי זָהָב.

הלכה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שְׁוָורִין כול׳. אָמַר רִבִּי יַנַּאי. בָּא עָלָיו רִבִּי מֵאִיר מִשְּׁנֵי צְדָדִין. מַה נַפְשֵׁךְ. שֶׁלָּךְ הוּא תְּנֵיהוּ לוֹ. אֵינוֹ שֶׁלָּךְ תְּנֵיהוּ לִי שֶׁאַגְבֶּנּוּ. וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי לָעְזָר. שְׁמִירַת נְזָקִין כִּשְׁמִירַת קְנָיִן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוּדָן. וּמְסָרוֹ לוֹ לִנְזָקִין וְאֵינוֹ אֶלָּא כְּמַשְׁכּוֹן בְּיָדוֹ.

וּמַה בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. הֶקְדֵּשׁ בֵּינֵיהוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. מַקְדִּישׁ הָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. שְׁנֵיהֶן מַקְדִּישִׁין אוֹתוֹ. הוֹקִיר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. הוֹקְרָה לָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הוֹקְרָה לַשֵּׁינִי. עָשָׂה שָׂכָר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה. הַשָּׂכָר לָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הַשָּׂכָר לִשְׁנֵיהֶן. הִשְׁבִּיחַ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָן. הִשְׁבִּיחַ לָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הִשְׁבִּיחַ לִשְׁנֵיהֶן.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. כְּמָה דְרִבִּי יוּדָה אָמַר. קָנָה. כֵּן רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. קָנָה. אֶלָּא שֶׁרִבִּי יוּדָן אוֹמֵר. קָנָה לַחַי קָנָה לַמֵּת. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. לֹא קָנָה אֶלָּא לַמֵּת בִּלְבַד.

תַּמָּן תַּנִּינָן. וְכֵן שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לַכִּיס. הוֹתִירוּ אוֹ פָּחֲתוּ כָּךְ הֵן חוֹלְקִין. אָמַר רִבִּי בּוּן. נִרְאִין דְּבָרִים בְּשֶׁנָּטְלוּ מַרְגָּלִית. דִּיכּוּל מֵימַר לֵיהּ אִילּוּלֵא עֲשַׂרְתִּי דִּינָרַיי לֹא חֲוִיתָה מְזַבִּין כְּלוּם. אֲבָל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֵחָלֵק מֵבִיאִין לָאֶמְצַע וְחוֹלְקִין. אָמַר רִבִּי לָעְזָר וְאַפִּילּוּ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהֵחָלֵק. דִּיכּוּל מֵימַר לֵיהּ. אַתְּ פְּרַגְמָטַיָּא דִּידָךְ סַגִּין וְאַתְּ מַנְעָה מַזְבִּנְתָּא. אֲנָא פְּרַגְמָטַיָּא דִּידִי קָלִיל וַאֲנָא חֲפַּף וּמִתְחַפֵּף בְּדִידִי וּמַטֵּי בָךְ. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהָיְתָה פְּרַגְמָטַייוֹ נְתוּנָה כָּאן. הָיְתָה פְּרַגְמָטַייוֹ נְתוּנָה בְּרוֹמִי. דִּיכּוּל מֵימַר לֵיהּ. עַד דְּאַתְּ סְלִיק לְרוֹמִי אֲנָא חֲפַּף וּמִתְחַפֵּף בְּדִידִי הָכָא וּמַטֵּי בָךְ.

תַּנֵּי. שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לַכִּיס וְנִגְנְבוּ כָּךְ הֵן חוֹלְקִין. וְהַתַּנֵּי. בְּאִילּוּ אֲבָנִים וְנִגְנְבוּ מֻחֶזָּה לָזֶה וּמֻחֶזָּה לָזֶה. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי. סְלָעִים גַּסּוֹת הֵן וְאֵיפְשַׁר לִבְלוֹל לָצֵאת יְדֵי כוּלָּן. אֲבָל אֲבָנִים דַּקּוֹת הֵן וְלֵית יְדַע אִי מִן הָדֵין נְסַב אִי מִן הָדֵין נְסַב. מְסָפֵק כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ. מַה חָמִית בִּגְנֵיבָה מֵימַר אֲנָן קַיְימִין

אוֹ אֵינָן קַיָּימִין אֶלָּא בְּמִשְׁתַּיֵּיר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר. בִּגְנֵיבָה אֲנָן קַיָּימִין. נִמְצֵאת מִיתַּת הַדִּין לוֹקָה. הַגַּע עַצְמָךְ. דַּהֲוָה לֵדִין חֲמִשִּׁין וּלְדִין מֵאָה וְחַמִשִּׁין. נִגְנְבוּ חֲמִשִּׁין אִישְׁתַּכַּח דְּהָדֵין דַּחֲמִשִּׁיתָה דְלָא מִפְּסַד כְּלוּם.

תַּמָּן תַּנִּינָן. הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מְנָה וְשֶׁלְּפָנָיו חֲמִשִּׁים זוּז. וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דֵּינָרֵי זָהֳב. רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא. וְכֵן לְשֶׁכָּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא דְרִבִּי זֵירָא פְּלִיגָא עַל דְּרִבִּי לָעְזָר. אָמַר רִבִּי מָנִי. קַשְׁיָיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יוּדָן. אָמַר לִי. לֹא מוֹדָה רִבִּי לָעְזָר שֶׁאִם הִתְנוּ בֵּינֵיהֶן שֶׁזֶּה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ. שְׁוָורִים כְּמוּתָנִין הֵן. חָזַר וְאָמְרָהּ קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ. בְּפֵירוּשׁ פְּלִיגִי. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. סְתָמָן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. רִבִּי זְעִירָא אָמַר. סְתָמָן זֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ.

ב משנה: שׁוֹר שֶׁהוּא מוּעָד לְמִינוֹ וְאֵינוֹ מוּעָד לְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. מוּעָד לָאָדָם וְאֵינוֹ מוּעָד לַבְּהֵמָה. מוּעָד לַקְּטַנִּים וְאֵינוֹ מוּעָד לַגְּדוֹלִים. אֶת שֶׁהוּא מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְאֶת שֶׁאֵינוֹ מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אָמְרוּ לִפְנֵי רִבִּי יְהוּדָה חֲרֵי שֶׁהָיָה מוּעָד בַּשַּׁבָּתוֹת וְאֵין מוּעָד בִּימוֹת הַחוֹל. אָמַר לָהֶם בַּשַּׁבָּתוֹת מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וּבִימוֹת הַחוֹל מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אֵימָתַי הוּא תָּם מִשֶּׁיֶּחֱזוֹר בּוֹ שְׁלֹשֶׁת יְמֵי שַׁבָּתוֹת.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהוּא מוּעָד לְמִינוֹ כול׳. מִכֵּיוָן שֶׁהָרַג אָדָם אֶחָד אֵינוֹ מוּעָד. רַב אָמַר. בְּשֶׁהָרַג שְׁלֹשָׁה גוֹיִם. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. בְּשֶׁרָדַף שָׁלֹשׁ רְדִיפוֹת וְהֵן מְשַׁעֲרִין שֵׁשׁ בִּרְדִיפָתוֹ נְגִיחָה.

שֶׁאִם יָצָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח שְׁוָורִים. בַּשֵּׁנִי וְנָגַח כְּלָבִים. בַּשְּׁלִישִׁי וְנָגַח חֲזִירִים. עַל יְדֵי ג מִינִין לֹג יָמִים מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה שׁוֹר מוּעָד. יָצָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח. בַּשֵּׁנִי לֹא יָצָא. בַּשְּׁלִישִׁי יָצָא וְנָגַח וכול׳. יָיבֵא כִּפְלוּגְתָּא דְּרַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא וּדְרַב הוּנָא. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. נִידָּה שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ. בַּיּוֹם רִאשׁוֹן בָּדְקָה וּמְצָתָהּ טְמֵא. בַּשֵּׁנִי לֹא בָדְקָה. בַּשְּׁלִישִׁי בָּדְקָה וּמְצָתָהּ טְמֵא. רַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא בְּשֵׁם רַב. נִידָּה וַוַדַּאי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר. נִדָּה סָפֵק. אָמַר רַב הוּנָא. תַּמָּן הַוִינָא בְּרֵישָׁא וּבְסֵיפָא וּבְאֶמְצָעִיתָא. אִישְׁתָּאלַת לְרַב וְאָמַר. סָפֵק. אִישְׁתָּאלַת לְרַב וְאָמַר. וַוַדַּאי. חָזַר וָמַר. סָפֵק. וְרַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא לֹא הֲוָה תַּמָּן אֶלָּא כַּד מַר. וַוַדַּאי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב אָמַר. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה וּכְרִבִּי יוּדָה בְּהַוָועָדָה.

הַוִינָן סָבְרִין מֵימַר. מַאי טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָה. מִכֵּיוָן דּוּ חֲמֵי לוֹן לְבִישִׁין נָקִיין עוֹד הוּא מְשַׁנֶּה דַּעְתֵּיהּ.

ג משנה: שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹר רֵעֵהוּ וְלֹא שׁוֹר הֶקְדֵּשׁ. שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל נָכְרִי פָּטוּר וְשֶׁלַּנָּכְרִי נָכְרִי שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הלכה: שׁוֹר שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלַּנָּכְרִי כול׳. רַב אָמַר. רָאָה וַיִּתֵּר גּוֹיִם. הִתִּיר מָמוֹנָן שֶׁלַּגּוֹיִם. חִזְקִיָּה אָמַר. הוֹפִיעַ מֵהַר פָּרָן. וְהוֹפִיעַ פָּנִים כְּנֶגֶד אוּמּוֹת הָעוֹלָם. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. הוֹרִידָן מִנִּכְסֵיהֶן. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כְּדִינֵיהֶן. אָמַר רִבִּי לָא. לֹא עַל הָדָא אִיתְאֲמְרַת אֶלָּא בְּהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה. שׁוֹר שֶׁלַּגּוֹי שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁלַּגּוֹי אַחֵר חֲבֵירוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו לָדוּן כְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל הָדָא אִתְאֲמְרַת. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּדִינֵיהֶן.

מַעֲשֶׂה שֶׁשִּׁילַּח הַמַּלְכוּת שְׁנֵי איסרטיוטות לִלְמוֹד תּוֹרָה מֵרַבָּן גַּמְלִיאֵל. וְלָמְדוּ מִמֶּנּוּ מִקְרָא מִשְׁנָה תַּלְמוּד הֲלָכוֹת וַאֲגָדוֹת. וּבְסוֹף אָמְרוּ לוֹ. כָּל תּוֹרַתְכֶם נָאָה וּמְשׁוּבַּחַת חוּץ מִשְּׁנֵי דְבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים. בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תֵיילֵד לַנָּכְרִית אֲבָל נָכְרִית מְיַילֶּדֶת לְבַת יִשְׂרָאֵל. בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תֵניק בְּנָהּ שֶׁלַּנָּכְרִית אֲבָל נָכְרִית מֵנִיקָה לְבַת יִשְׂרָאֵל בִּרְשׁוּתָהּ. גְּזִילוֹ שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל אָסוּר וְשֶׁלַּנָּכְרִי מוּתָּר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה גָּזַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל עַל גְּזִילוֹת נָכְרִי שֶׁיְּהֵא אָסוּר מִפְּנֵי חִילּוּל הַשֵּׁם. שׁוֹר שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלַּנָּכְרִי פָּטוּר כול׳. בַּדָּבָר הַזֶּה אֵין אָנוּ מוֹדִיעִין לַמַּלְכוּת. אֲפִילּוּ כֵן לָא מָטוּן לְסוּלָּמֵיהּ דְּצוֹר עַד דְּשָׁכְחוֹן כּוּלּוֹ.

ד משנה: שׁוֹר שֶׁל פִּיקֵּחַ שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַייָב. שׁוֹר שֶׁל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל פִּיקֵּחַ פָּטוּר. שׁוֹר שֶׁל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגְחוּ מַעֲמִידִין לָהֶן אֶפִּיטְרוֹפּוֹס וּמְעִידִין בָּהֶן בִּפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפּוֹס. נִתְפַּקֵּחַ הַחֵרֵשׁ נִשְׁתַּפֵּהַ הַשּׁוֹטֶה וְהִגְדִּיל הַקָּטָן חָזַר לְתַמּוּתוֹ דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר חֲרֵי הוּא בְּחֶזְקָתוֹ. שׁוֹר הָאֲצְטַדְּרִין אֵינוֹ חַייָב מִיתָּה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגַּח וְלֹא שֶׁיְּגִיחוּהוּ אֲחֵרִים.

הלכה: שׁוֹר שֶׁלְּפִיקֵּחַ כול׳. כֵּינִי מַתְנִיתָא. שׁוֹר שֶׁלְּחֵרֵשׁ שׁוֹר שֶׁלְּשׁוֹטֶה שׁוֹר שֶׁלְּקָטָן.

וְהָא תַּנִּינָן. שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגְחוּ מַעֲמִידִין לָהֶן אֶפִּיטְרוֹפּוֹס וּמְעִידִין לָהֶן בִּפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהוּעֲדוּ לִפְנֵי הַבְּעָלִים וּמְסָרוּם לָאֶפִּיטְרוֹפִּין. הוּעֲדוּ לִפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין וּמְסָרוּם לַבְּעָלִים מָהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שָׁאֲלוּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָּם וְנִמְצָא מוּעָד הַבְּעָלִין מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק וְהַשּׁוֹאֵל חֲצִי נֶזֶק. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר. דְּרִבִּי יוֹסֵי הִיא. דְּרִבִּי יוֹסֵי אָמַר. חֲרֵי הוּא בְּחֶזְקָתוֹ. וְאֵין כְּרִבִּי יוֹסֵי יִשַּׁלֵּם אֶת הַכֹּל. בְּשֶׁשָּׁאֲלוּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָּם. וְאֵין בְּשֶׁשָּׁאֲלוּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָּם לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם. בְּיוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא נָגְחָן. תַּנֵּי. הֵמִית בִּפְנֵי הַשּׁוֹאֵל וּמְסָרוֹ לַבְּעָלִים עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ פָּטוּר. מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ חַייָב. רִבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. אַף

מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל פָּטוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן. בַּתְּחִילָּה אֵין מְמַנִּין אֶפִּיטְרוֹפִּין עַל מְנָת לַחוֹב לָהֶן אֶלָּא לְזַכּוּת וְלֹא לְחוֹבָה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל דְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. מַעֲמִידִין לָהֶן אֶפִּיטְרוֹפִּין וּמְעִידִין לָהֶן בִּפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין. אָמַר לֵיהּ. שַׁנְיָיא הִיא בְּשׁוֹר שֶׁלֹּא יֵצֵא וְיַזִּיק.

שׁוֹרוֹ שֶׁלַּיְתוֹמִין וְשֶׁלְּאֶפִּיטְרוֹפִּין שֶׁיָּצָא וְהִזִּיק מָהוּ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מְשֻׁלַּיְתוֹמִין. שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר. מִשֶּׁלְּאֶפִּיטְרוֹפִּין. לֹא נַעֲשֶׂה אָדָם מֵעוֹלָם אֶפִּיטְרוֹפּוֹס. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. מִשֶּׁלְּאֶפִּיטְרוֹפִּין. וַתְיָיא דְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה כְּאַבָּא שָׁאוּל וּדְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבָּנִין. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִין יִשָּׁבֵעַ. מִינּוּהוּ בֵּית דִּין לֹא יִשָּׁבֵעַ. שֶׁבֵּית דִּין מַבְחִינִין אוֹתוֹ. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר חִילּוּף הַדְּבָרִים. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִין לֹא יִשָּׁבֵעַ. דְּבָעֵי מְמַשְׁכְּנָה לֵיהּ. מִינָּהוּ בֵּית דִּין יִשָּׁבֵעַ. אִית בַּר נַשׁ בָּעֵי מִיתַּן כַּמָּה וּמִיתְקָרֵי הֵימָן.

אָמַר אַבָּא בַּר רַב הוּנָא. הָדָא אָמְרָה. הַמַּכִּישׁ בְּהֵמַת חֲבֵירוֹ וְהָלְכָה וְהִזִּיקָה חַיָּיב בְּנִזְקֶיהָ.

ה משנה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הָאָדָם וָמֵת מוּעָד מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר וְתָם פָּטוּר מִן הַכּוֹפֶר וְזֶה וָזֶה חַיָּבִין מִיתָה וְכֵן בַּבֵּן וְכֵן בַּבַּת. נָגַח עֶבֶד אוֹ אָמָה נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סְלָעִים בֵּין שֶׁהוּא יָפֶה מִנָּא וּבֵין שֶׁאֵינוֹ יָפֶה אֶלָּא דֵינָר זָהָב.

הלכה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הָאָדָם כול׳. תַּנֵּי. וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מֵחֲצִי כוֹפֶר. דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי. וַהֲלֹא מוּקְדָּם הוּא לְבֵית הַסֶּקִילָה חָמוּרָה. אָמַר לוֹ. לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּנִתְכַּוֵּון לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם כול׳. עַד דּוּ מְקַשֵּׁי לָהּ עַל דְּרַבִּי לְעֶזֶר יְקַשְּׁיוּהּ עַל דִּידֵיהּ. אָמַר רַבִּי מְיַשֵּׁא. תִּיפְתָּר בְּשֶׁעָבַר וּשְׁחָטוֹ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר. מָאן דְּיַלְפָּהּ מִן דְּרַבִּי לְעֶזֶר עוֹד הוּא אָמַר כֵּן. לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשֶׁנִּתְכַּוֵּון לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם. לְנָכְרִי וְהָרַג יִשְׂרָאֵל. לִנְפָלִים וְהָרַג שֶׁלְקַיָּמָה. פָּטוּר. מַה מְקַיֵּים רַבִּי עֲקִיבָה וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי לְעֶזֶר נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. אִם כּוֹפֶר יוּשַׁת עָלָיו. בְּמוּעָד הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָה נָקִי מֵחֲצִי כוֹפֶר. נֶאֱמַר כָּאן הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְנֶאֱמַר לְהַלָּן הַשּׁוֹר יִסָּקֵל. מַה שּׁוֹר שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן בְּמוּעָד הַכָּתוּב מְדַבֵּר אַף הַשּׁוֹר יִסָּקֵל שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן בְּמוּעָד הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְלֵית כְּתִיב סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר. אָמַר. מוּטָב יִלְמַד הַשּׁוֹר יִסָּקֵל מִשּׁוֹר יִסָּקֵל וְאַל יִלְמַד שׁוֹר יִסָּקֵל מִסָּקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר.

אָמַר רַבִּי יָסָא. מִילָּה שְׁמָעִית מִן דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הָכָא וְלֵית אֲנָא יָדַע מַה הִיא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זְעִירָא. דִּילְמָא דָּא הִיא. בַּתְּחִילָּה אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶלָּא בְּתָם. הֶחֱזִיר אֶת הַמּוּעָד לַכּוֹפֶר. הֶחֱזִיר אֶת שְׁנֵיהֶן לִנְזָקִין. יָכוֹל כְּשֶׁהֶחֱזִירוֹ לִנְזָקִין כָּךְ הֶחֱזִירוֹ לִדְמֵי עֶבֶד. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. אָמַר רַבִּי לָא. בְּכָל אָתָר אַתְּ מַחְמִיר בְּעֶבֶד יוֹתֵר מִן הַכֹּל. שֶׁאֲפִילּוּ מוּפָּה שְׁחִין נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סֶלַע. הָיִיתִי אוֹמֵר. אַף בְּאָבִיו וּבְאִמּוֹ כֵּן. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי וְוֹלָדוֹת. בְּכָל אָתָר אַתְּ מַחְמִיר בְּמוּעָד מִתָּם וְהָכָא אַתְּ מַחְמִיר בְּתָם יוֹתֵר מִבְּמוּעָד. אֶלָּא כֵּינִי. אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָן מִתְכַּוְונִין חַיָּבִין. שְׁוָורִין שֶׁאֵינָן מִתְכַּוְונִין פְּטוּרִין. הָא אִם הָיוּ מִתְכַּוְונִין יְהוּ חַיָּבִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי וְוֹלָדוֹת. תַּנֵּי חוֹרָן תַּנֵּי. וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. וְלֵית כְּתִיב וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים. אֲנָשִׁים וְלֹא שְׁוָורִים. אָמַר רַבִּי חַגַּיי. כֵּינִי מַתְנִיתָא. אֲנָשִׁים שֶׁאֵין מִתְכַּוְונִין חַיָּבִין. שְׁוָורִים שֶׁאֵין מִתְכַּוְונִין פְּטוּרִין. הָא אִם הָיוּ מִתְכַּוְונִין יְהוּ חַיָּבִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. וְלֵית כְּתִיב כִּי יִנָּצוּ כִּי יְרִיבוּן. וַהֲלֹא הִיא מַצּוּת הִיא מְרִיבָה. אִי מַה לְהַלָּן בְּמִתְכַּוְונִין אַף כָּאן בְּמִתְכַּוְונִין. מַה כָּאן בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין אַף לְהַלָּן בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין. מַאי כְּדוֹן. כַּיי דָּמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. בַּתְּחִילָּה אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶלָּא בְּתָם כול׳.

וּמְנַיִין לְנִזְקֵי הָעֶבֶד. תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹ בֶן יִגַּח אוֹ בַת יִגַּח. וְאִם עֶבֶד וגו׳. רַבִּי חִייָה בַּר וָוא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. חַד אָמַר. לֹא תְהֵא תוֹסֶפֶת יְתֵירָה עַל הָעִיקָּר. וְתָרָנָה אָמַר. מְשַׁלֵּם לוֹ כָּל נִזְקוֹ.

ו משנה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכּוֹתֶל וְנָפַל עַל הָאָדָם נִתְכַּוֵּון לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם לַנָּכְרִי וְהָרַג בֶּן יִשְׂרָאֵל לַנְּפָלִים וְהָרַג בֶּן קַיָּימָא פָּטוּר.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכּוֹתֶל כול׳. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם. לְהָבִיא אֶת הַמַּכֶּה וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית. אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. אֵין בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית. אָמַר רַבִּי לָא. וַאֲפִילּוּ יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית וּבָא אַחֵר וְהֵמִית הַמֵּמִית חַיָּיב. וְהַמֵּמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה. מַה הָאִישׁ מוֹרִישׁ נִזְקָיו לְבָנָיו אַף אִשָּׁה מוֹרֶשֶׁת נִזְקֶיהָ לְבָנֶיהָ. וְאֵין הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ. כָּךְ פֵּירְשָׁהּ רַבִּי הוֹשַׁעְיָה אֲבִי הַמִּשְׁנָה. בַּכּוֹפֶר שֶׁלְּאַחַר מִיתָה שָׁנוּ.

תַּנֵּי. הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נָגְחָן. רַב אָמַר. מִקַּח טָעוּת הוּא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר. יְכִיל הוּא מֵימַר לֵיהּ. לְשָׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לָךְ. וְנָתַן פִּדְיוֹן נַפְשׁוֹ. אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. נֶפֶשׁ מַזִּיק. אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. נֶפֶשׁ נִיזָּק. מָאן דְּאָמַר. נֶפֶשׁ נִיזָּק. הִכָּהוּ הָרִאשׁוֹן הַכַּיית מִיתָה וּבָא הַשֵּׁינִי וּבִילְבְּלוֹ. אֵין תֵּימַר. יֵשׁ נִזְקִים בְּכוּלּוֹ. הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן נִזְקוֹ וְהַשֵּׁינִי נוֹתֵן כּוֹפְרוֹ. אֵין תֵּימַר. אֵין נִזְקִין בְּכוּלּוֹ. הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן כּוֹפְרוֹ וְהַשֵּׁינִי פָּטוּר. כְּמָאן דָּמַר. פִּדְיוֹן נַפְשׁוֹ שֶׁלְמַזִּיק. אֵין תֵּימַר. יֵשׁ נִזְקִין בְּכוּלּוֹ. הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן כּוֹפְרוֹ וְהַשֵּׁינִי פָּטוּר. אֵין תֵּימַר. אֵין נִזְקִין בְּכוּלּוֹ. שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

ז משנה: שׁוֹר הָאִשָּׁה שׁוֹר הַיְתוֹמִין שׁוֹר אֶפִּיטְרוֹפּוֹס שׁוֹר הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ שׁוֹר הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין חֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין מִיתָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שׁוֹר הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ שׁוֹר הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין פְּטוּרִין מִן הַמִּיתָה מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶן בְּעָלִים.

הלכה: שׁוֹר הָאִשָּׁה שׁוֹר הַיְתוֹמִין כול׳. מַאי טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָן. וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ. אֵין בְּעָלִים לָאֵילּוּ לְעִנְיַן נְזָקִין. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לְעִנְיַן נְזָקִין רִבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב וְרִבִּי יוּדָן פּוֹטֵר. לַכּוֹפֶר מָה. רִבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. הַכֹּל מוֹדִין בַּכּוֹפֶר שֶׁהוּא חַיָּיב. וְאִית דְּאָמְרִין. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. כְּשֵׁם שֶׁחוֹלְקִין בִּנְזָקִין כָּךְ הֵן חוֹלְקִין בַּכּוֹפֶר. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. הֵיךְ עָבְדִין עוֹבְדָא. אָמַר לֵיהּ. כְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לְעִנְיַן נְזָקִין רִבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב וְרִבִּי יוּדָן פּוֹטֵר. הָא לַכּוֹפֶר דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב.

ח משנה: שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לִיסָּקֵל וְהִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ וְאִם שְׁחָטוֹ בְּשָׁרוֹ אָסוּר. אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ הִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו מוּקְדָּשׁ וְאִם שְׁחָטוֹ בְּשָׁרוֹ מוּתָּר.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לִיסָּקֵל כול׳. תַּנֵּי. שׁוֹר שֶׁהָיָה יוֹצֵא לִיסָּקֵל וְנִמְצְאוּ עֵידָיו זוֹמְמִין. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. יְיאוּשׁ טָעוּת הוּא. וְכֵן עֶבֶד הַיּוֹצֵא לְחֵרֶג וְנִמְצְאוּ עֵדָיו זוֹמְמִין. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. זָכָה עַצְמוֹ. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. יְיאוּשׁ טָעוּת הוּא.

ט משנה: מְסָרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְלַשּׂוֹאֵל וְלַנּוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים. מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. קִשְּׁרוֹ בְּעָלָיו בַּמּוֹסֵרָה וְנָעַל בְּפָנָיו כָּרָאוּי וְיָצָא וְהִזִּיק אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תָּם חַיָּיב וּמוּעָד פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו וְשָׁמוּר הוּא זֶה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא סַכִּין.

הלכה: מְסָרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם כול׳. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. שְׁמִירַת נְזָקִין כִּשְׁמִירַת שׁוֹמֵר חִנָּם. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָן. שְׁמִירַת נְזָקִין כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. מָסַר שׁוֹר לְשׁוֹמֵר חִנָּם. יָצָא וְהִזִּיק פָּטוּר. יָצָא וְנִטְרַף פָּטוּר. לְשׁוֹמֵר שָׂכָר. יָצָא וְהִזִּיק חַיָּיב. יָצָא וְנִטְרַף פָּטוּר. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָן. מָסַר שׁוֹר מוּעָד לְשׁוֹמֵר חִנָּם. יָצָא וְהִזִּיק חַיָּיב. יָצָא וְנִטְרַף פָּטוּר. לְשׁוֹמֵר שָׂכָר. יָצָא וְהִזִּיק חַיָּיב. נִטְרַף חַיָּיב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. וַהֲלֹא שָׁמוּר הוּא וְהַתּוֹרָה חִייְבַתּוּ. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. כָּל שְׁמִירָה שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה אֲפִילּוּ הִקִּיפוּ חוֹמַת בַּרְזֶל אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּגוּפוֹ. לְפִיכָךְ רוֹאִין אוֹתוֹ אִם רָאוּי לִשְׁמִירָה פָּטוּר וְאִם לָאו חַיָּיב.

פרק ה

א משנה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עוּבָּרָהּ בְּצִידָּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נָגְחָהּ יָלְדָה אִם מִשֶּׁנָּגְחָהּ יָלְדָה מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק לַפָּרָה וּרְבִיעַ לַוָּולָד. וְכֵן פָּרָה שֶׁנָּגְחָה אֶת הַשּׁוֹר וְנִמְצָה וַולָּדָהּ בְּצִידָּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נָגְחָה יָלְדָה אִם מִשֶּׁנָּגְחָה יָלְדָה מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה וּרְבִיעַ מִן הַוָּולָד.

הלכה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה כול׳. וְכִי כָל הַפָּרוֹת מַפִּילוֹת. נְהַלֵּךְ בָּהֶן אַחַר הָרוֹב וֶאֱמוֹר. מַחְמַת נְגִיחָה הִפִּילָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא הֵילִכוּ בְּמִידַּת הַדִּין בַּמָּמוֹן אַחַר הָרוֹב אֶלָּא בְּמִיעוּט. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. בְּמָקוֹם אַחֵר הֵילִכוּ בְּמִידַּת הַדִּין בַּמָּמוֹן אַחַר הָרוֹב. כְּהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי אָחָא. גְּמָל הָאוֹחֵר בֵּין הַגְּמָלִים וְנִמְצָא שָׁם אֶחָד מֵת חַיָּיב. בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה הֶרָגוֹ.

וְאָמַר רִבִּי יַנַּאי. כֵּינִי מַתְנִיתָא. מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה וּבַעַל הַוָּולָדוֹת עוֹלֶה לְבַעַל הַפָּרָה רְבִיעַ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. מַה מַפְקָה מִבֵּינֵיהוֹן. מֵתוּ הַוָּולָדוֹת. מָאן דָּמַר. מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק לַפָּרָה וּרְבִיעַ נֶזֶק לַוָּולָד. אָהֵן יְהִיב נִיזְקֵיהּ וְאָהֵן יְהִיב נִיזְקֵיהּ. מָאן דָּמַר. מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה וּבַעַל הַוָּולָדוֹת עוֹלֶה לְבַעַל הַפָּרָה רְבִיעַ. אָהֵן יְהִיב נִיזְקֵיהּ. וְאָהֵן אָמַר. לֹא לְדֵין בְּעִית אֲיִידִי לִיקּוּמֵיהּ.

וְכֵן פָּרָה שֶׁנָּגְחָה אֶת הַשּׁוֹר כול׳. רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק. הָא אִילּוּ וַודַּאי זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר. רַגְלָהּ שֶׁלְּאָדָם אֶחָד כּוֹלָּהּ שֶׁלְּאָדָם אֶחָד. זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. אָמַר לֵיהּ. בְּמוּעָד הִיא מַתְנִיתָא. רַגְלָהּ מְכוּרָה לָךְ. מָכַר חֲצָיָיהּ. רַגְלָהּ שְׁנִיָּה מְכוּרָה לָךְ. מָכַר חֲצָיָיהּ. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ. כָּל אֵילֵּין שְׁמוּעָתָא דְּלֵוִי אִינּוּן.

ב משנה: הַקָּדֵר שֶׁהִכְנִיס קְדֵירוֹתָיו לַחָצֵר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְשִׁבְּרָתָן בֶּהֱמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה בָהֶן בַּעַל הַקְּדֵירוֹת חַיָּיב וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָּיב.

הלכה: הַקָּדֵר שֶׁהִנִּיחַ קְדֵירוֹתָיו כול׳. הִכְנִיס קְדֵירוֹתָיו לַחָצֵר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר וְשִׁבְּרָן פָּטוּר. הוּזַק בָּהֶן פָּטוּר. הָדָא אָמְרָה. הַקֶּרֶן פְּטוּרָה בֶּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שׁוֹלְשָׁנִיתָן.

ג משנה: הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וַאֲכָלָתָן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה בָּהֶן בַּעַל הַפֵּירוֹת חַיָּיב וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָּיב.

הלכה: הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת כול׳. הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר וַאֲכָלָן פָּטוּר. הוּזַק בָּהֶן פָּטוּר. הָדָא אָמְרָה. שֶׁהַשֵּׁן פְּטוּרָה בֶּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן.

ד משנה: הִכְנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּנְגָחוֹ שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שֶׁנִּשְׁכוֹ כַּלְבּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר. נָגַח הוּא שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב. נָפַל לְבוֹרוֹ וְהִבְאִישׁ מֵימָיו חַיָּיב. הָיָה אָבִיו אוֹ בְנוֹ לְתוֹכוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָּיב. רִבִּי אוֹמֵר בְּכוּלָּן עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו לְשָׁמוֹר.

הלכה: הִכְנִיס שׁוֹר לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת כול׳. הִכְנִיס שׁוֹר לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר. נִגַּח נָגַף נָשַׁךְ רָבַץ בָּעַט מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל חַיָּיב. עַל הַנְּגִיפָה וְעַל הַנְּשִׁיכָה וְעַל הָרְבִיצָה וְעַל הַבְּעִיטָה וְעַל הַדְּחִיָּיה תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּיה.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. הֲלָכָה כְּרִבִּי. רַב זְעִירָא אָמַר. הֲלָכָה כְּרִבִּי. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. הַכֹּל מוֹדִין בַּבַּיִת שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ. הִכְנֵס וַאֲנִי מְשַׁמְּרוֹ. הַכֹּל מוֹדִין בַּשָּׂדֶה שֶׁאוֹמֵר לוֹ. הַכְנִיסֵהוּ וְשׁוֹמְרֵהוּ. מַה פְלִיגִין. בֶּחָצֵר. רִבִּי אוֹמֵר. חָצֵר כְּשָׂדֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. חָצֵר כַּבַּיִת. תַּמָּן תַּנִּינָן. הַמַּגְדִּישׁ בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. גְּדִישִׁים בַּשָּׂדֶה כְּכֵלִים בַּבַּיִת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר בָּהִיא דְּאִית לָהּ מִסְגָּר.

ה משנה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּן לַחֲבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ פָּטוּר מִדְּמֵי וְלָדוֹת. וְאָדָם שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּן לַחֲבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת. כֵּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת. שָׁמִין אֶת הָאִשָּׁה כַּמָּה הִיא יָפָה עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה וְכַמָּה הִיא יָפָה מְשֶׁיָּלְדָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אִם כֵּן מְשֶׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מַשְׁבַּחַת. אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַוְּלָדוֹת כַּמָּה הֵן יָפִין וְנוֹתְנִים לַבַּעַל. וְאִם אֵין לָהּ בַּעַל נוֹתְנִים לְיוֹרְשָׁיו. הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה אוֹ גִיּוֹרֶת פָּטוּר.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין כול׳. שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ. הָא אִם הָיָה מִתְכַּוֵּין לָאִשָּׁה חַיָּיב. וְלֹא שַׁנְיָיא הִיא בֵּין שֶׁהוּא מִתְכַּוֵּין לְהַכּוֹת אֶת הָאִשָּׁה בֵּין שֶׁנִּתְכַּוֵּון לְהַכּוֹת חֲבֵירוֹ. וְלָמָּה תַּנִּינָהּ הָכָא. אָמַר אַבָּא בַּר רַב חָנָה. בְּגִין מַתְנֵי הָא דְּתַנֵּי. אָדָם שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת.

תַּנֵּי. הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ. שִׁפְחָה וַולְדָנִית אֲנִי מוֹכֵר לָךְ בָּנֶיהָ מַשְׁבִּיחִין אוֹתָהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. קָוטִיזְמֵי הִיא זוֹ. כְּתִיב כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן חָנָן אוֹמֵר. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהִיא הָרָה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר הָרָה. מַגִּיד שֶׁאֵין מִתְחַיֵּיב עַד שֶׁתַּכָּה בְּמָקוֹם עוּבָּרָהּ. הָא אִם הִכָּה עַל כַּף יָדָהּ אוֹ עַל כַּף רַגְלָהּ פָּטוּר. כַּאֲשֶׁר יושת עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה. שׁוֹמְעֵנִי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הֶהָרְיוֹן שָׁלוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר הָרָה. מַגִּיד שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא לְבַעַל הֶהָרְיוֹן. רִבִּי עוּקְבָּא שָׁאַל. בָּא עַל אִמּוֹ בָּא עַל אֲחוֹתוֹ אַף הוּא בַּעַל הֶרְיוֹן הוּא. תַּלְמוּד לוֹמַר בַּעַל. אֶת שֶׁרָאוּי לִיקָּרוֹת בַּעַל. יָצְאוּ אֵילּוּ שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לִהְיוֹת בַּעַל.

רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עוֹבָּרִין אֵין יוֹצְאִין בְּשֵׁן וָעַיִן. נִיחָא בְּשֵׁן. וָעַיִן. אָמַר רִבִּי יֹסֵי בִּירִבִּי בּוּן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. עוֹבָּרִין אֵין יוֹצְאִין בְּשֵׁן וָעַיִן שֶׁל אִמָּן.

ו משנה: הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת חַיָּיב. אֶחָד הַחוֹפֵר בּוֹר שִׁיחַ וּמְעָרָה חֲרִיצִים וּנְעִיצִים חַיָּיב. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר בּוֹר. מַה הַבּוֹר שֶׁהוּא כְדֵי לְהָמִית עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים אַף כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְדֵי לְהָמִית עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. הָיוּ פְחוּתִין מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת פָּטוּר וְאִם הוּזַק בּוֹ חַיָּיב. הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפְתָחוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפְתָחוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפְתָחוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחֵר חַיָּיב.

הלכה: הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול׳. כְּתִיב כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר וְכִי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר. אֶחָד בּוֹר לְנָזָקִין וְאֶחָד בּוֹר לִמִיתָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. אֶחָד בּוֹר שֶׁלְּמִיתָה וְאֶחָד בּוֹר לְנָזָקִין שְׁנֵיהֶן מִמְּקְרָא אֶחָד נִתְרַבּוּ. וּכְשֶׁהוּא בָא לִבּוֹר שֶׁלְּמִיתָה אַתְּ מַר. פָּטוּר עַל הַכֵּלִים. וּכְשֶׁהוּא בָא לִבּוֹר שֶׁלְּנָזָקִין אַתְּ מַר. חַיָּיב עַל הַכֵּלִים. אֵין לִי אֶלָּא בְּשֶׁחָפַר. לָקַח יָרַשׁ נִיתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה מְנַיִין. שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ כִי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר. וְכִי יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַבְקִיר נִזְקֵיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר. שְׁלֹשָׁה (דְּבָרִים) שֶׁהֵן סְמוּכִין לִרְשׁוּת כִּרְשׁוּת.

רִבִּי מָנָא בָּעֵי. מָהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעוֹמֶק כְּגוֹבָהּ. וְהֵיכִי דָמֵי. אִין בַּהוּא דַּאֲתֵי מִן עֵיל חֲמֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּהַהוּא דַּאֲתֵי מִן לְרַע.

ז משנה: בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָפִין עָבַר עָלָיו הָרִאשׁוֹן וְלֹא כִיסָּהוּ וְהַשֵּׁינִי וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. כִּיסָּהוּ הָרִאשׁוֹן וּבָא הַשֵּׁינִי וְגִילֶּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. כִּיסָּהוּ הָרִאשׁוֹן וּבָא הַשֵּׁינִי וּמְצָאוֹ מְגוּלֶּה וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. כִּיסָּהוּ כָּרָאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת פָּטוּר. לֹא כִיסָּהוּ כָּרָאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת חַיָּיב. נָפַל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרָיָה חַיָּיב לְאַחֲרָיו מִקּוֹל הַכְּרָיָה פָּטוּר. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכֵלָיו וְנִשְׁתַּבְּרוּ חֲמוֹר וְכֵלָיו וְנִתְקָרְעוּ חַיָּיב עַל הַבְּהֵמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב. בֶּן אוֹ בַת עֶבֶד אוֹ אָמָה פָּטוּר.

הלכה: בּוֹר שֶׁלִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין כול׳. הֵיךְ אֶיפְשַׁר לְבוֹר שֶׁלִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין. אָמַר רִבִּי יַנַּאי. תִּיפְתָּר שֶׁנָּתְנוּ שְׁנֵיהֶן אֶבֶן הָאַחֲרוֹנָה. וְלָמָּה לֹא פָתַר לָהּ בְּחָפַר זֶה עֲשָׂרָה וְזֶה עֲשָׂרָה. הוּ בָּעֵי מֵיפְתְּרִינֵיהּ בְּבוֹר שֶׁלַּעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁלִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין.

עָבַר עָלָיו הָרִאשׁוֹן וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. רִבִּי בָּא בַּר בִּיזְנָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. נוֹתְנִין לוֹ שָׁהוּת לְכָרוֹת אֲרָזִים מִן הַלְּבָנוֹן. אִית בָּהּ לְחוּמְרָא וְאִית בָּהּ לְקוּלָּא. פְּעָמִים שֶׁמְּמוּכִין לְלְבָנוֹן. פְּעָמִים שֶׁרְחוּקִין לְלְבָנוֹן.

כִּיסָּהוּ כָּרָאוּי. עַד הֵיכָן כִּיסָּהוּ. יָיבֵא כַּיי דְּתַנִּינָן תַּמָּן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עֲגָלָה מְהַלֶּכֶת טְעוּנָה אֲבָנִים.

אָמַר רִבִּי יַנַּאי. לְתוֹכוֹ בֵּין שֶׁלְּפָנָיו בֵּין שֶׁלַּאֲחָרָיו פָּטוּר. חוּצָה לוֹ לְפָנָיו פָּטוּר לְאַחֲרָיו חַיָּיב.

נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכֵלָיו וְנִשְׁתַּבְּרוּ חֲמוֹר וְכֵלָיו וְנִתְקָרְעוּ חַיָּיב עַל הַבְּהֵמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים. שְׁמוּאֵל אָמַר. בְּשֶׁהִתְרִיפוּ מַחֲמַת אֲוִירוֹ. אֲבָל אִם נִחְבַּט בַּקַּרְקַעוֹ חַיָּיב. רִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אֲפִילּוּ נִחְבַּט בַּקַּרְקַעוֹ פָּטוּר. דֶּרֶךְ נְפִילָה פָּטְרָה תּוֹרָה. וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. שׁוֹר וְלֹא שׁוֹר בְּכֵלָיו. חֲמוֹר וְלֹא חֲמוֹר בְּכֵלָיו. שֶׁהָיָה בְדִין. מָה אִם בּוֹר נָזְקִין שֶׁפָּטוּר מִן הַמִּיתָה חַיָּיב עַל הַכֵּלִים. בּוֹר שֶׁלַּעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁחַיָּיב עַל הַמִּיתָה אֵינוֹ דִין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב עַל הַכֵּלִים. תַּלְמוּד לוֹמַר וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. שׁוֹר וְלֹא שׁוֹר בְּכֵלָיו. חֲמוֹר וְלֹא חֲמוֹר בְּכֵלָיו.

נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. כֵּינִי מַתְנִיתָא. שׁוֹר וְהוּא חֵרֵשׁ שׁוֹר וְהוּא שׁוֹטֶה [שׁוֹר וְהוּא קָטָן]. בֶּן וּבַת עֶבֶד אוֹ אָמָה פָּטוּר.

ח משנה: אֶחָד הַשּׁוֹר וְאֶחָד כָּל הַבְּהֵמָה לִנְפִילַת הַבּוֹר לְהַפְרָשַׁת הַר סִינַי וּלְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וּלְהָשִׁיב אֲבֵידָה לִפְרִיקָה לַחֲסִימָה לַכְּלָאַיִם וְלַשַּׁבָּת. וְכֵן חַיָּה וָעוֹף כַּיּוֹצֵא בָהֶן. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. אֶלָּא שֶׁדִּיבֶּר הַכָּתוּב בַּהווֶה.

הלכה: אֶחָד הַשּׁוֹר וְאֶחָד כָּל הַבְּהֵמָה לִנְפִילַת הַבּוֹר כול׳. לִנְפִילַת הַבּוֹר וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. לְהַפְרָשַׁת הַר סִינַי אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה. לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל מִשּׁוֹר עַד חֲמוֹר. לְהָשִׁ[י]ב אֲבֵידָה הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם. לִפְרִיקָה עֲזוֹב תַּעֲזוֹב. לַחֲסִימָה לֹא תַחְסוֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. לַכְּלָאַיִם בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם. לַשַּׁבָּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ.

וְכֵן חַיָּה וָעוֹף כַּיּוֹצֵא בָהֶן. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲוִוז יַם עִם אֲוִוז יִישׁוּב כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מַתְנִיתָא לֹא אָמְרָה כֵן. אֶלָּא שׁוֹר עִם שׁוֹר בָּר חֲמוֹר עִם חֲמוֹר בָּר כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. מִשְׁנָה שְׁלִימָה שָׁנָה רִבִּי. וְכֵן חַיָּה וָעוֹף כַּיּוֹצֵא בָהֶן. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וַאֲנָא דַּאֲייתִיתֵיהּ מִן דְּבֵית לֵוִי. תַּרְנְגוֹל עִם פִּיסְיוֹנִי תַּרְנְגוֹל עִם הַטַּוָּוסֶת אַף עַל פִּי שֶׁדּוֹמִין זֶה לָזֶה כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה.

פרק ו

א משנה: הַכּוֹנֵס צֹאן לַדִּיר וְנָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי וְיָצָתָה וְהִזִּיקָה חַיָּיב. נִפְרְצָה בַלַּיְלָה אוֹ שֶׁפְּרָצוּהָ לִסְטִים וְיָצָתָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר. הוֹצִיאוּהָ לִיסְטִין הַלִּסְטִין חַיָּיבִין.

הלכה: הַכּוֹנֵס צֹאן לַדִּיר כול׳. רִבִּי לָא בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. בְּמַחֲלוֹקֶת. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא. אָמַר רִבִּי לָא. מִסְתַּבְּרָא הָדָא דְרִבִּי לָעְזָר. שֶׁהֲרֵי אֵין כְּתִיב שְׁמִירָה בְּגוּפוֹ אֶלָּא בְּקֶרֶן. מַאי כְדוֹן. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בְּמַחֲלוֹקֶת. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. וְאִית דְּאָמְרִין. דְּרִבִּי לֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא. דְּאָמַר. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ פָּטוּר.

עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהָיְתָה גְדוּרָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. הָיְתָה גְדוּרָה מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹתָיו וּפְרוּצָה מֵרוּחַ אַחַת וְיָצְאַת מִמְּקוֹם הַפְּרָצָה מָהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. נָפַל כּוּתְלוֹ מִקּוֹל הַזּוּעוֹת מִקּוֹל הָרְעָמִים. אִם עָמַד וּבְנָאוֹ כְּצוֹרְכוֹ פָּטוּר. וְאִם לָאו חַיָּיב. כְּלוּם צְרִיכָה לֹא בְּשֶׁנָּפְלוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה כְתָלִים בְּרִיאִים מִמֶּנָּהּ.

תַּנֵּי. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. אַרְבָּעָה אֵין חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לָהֶן עַד שֶׁיְּשַׁלְּמוּ. הַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵירוֹ וְאֵינוֹ מֵעִידוֹ אֵין חַיָּיב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם. שׁוֹמֵעַ קוֹל אָלָה וְאֵינוֹ מֵגִיד אֵין חַיָּיב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם. הַכּוֹבֵשׁ קָמָה לִפְנֵי הָאוֹר וְהַפּוֹרֵץ גָּדֵר לִפְנֵי בְהֵמָה אֵין חַיָּיב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם.

הוֹצִיאוּהָ לִיסְטִין הַלִּיסְטִין חַיָּיבִין. אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה. בְּשֶׁהוֹצִיאוּהָ לְגוֹזְלָה. אֲבָל אִם הוֹצִיאוּהָ לַאֲבֵדָה הַלִּיסְטִין פְּטוּרִין.

ב משנה: הִנִּיחָהּ בַּחַמָּה אוֹ שֶׁמְּסָרָהּ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן וְיָצְתָה וְהִזִּיקָה חַיָּב. מְסָרָהּ לְרוֹעֶה נָכְנָס הָרוֹעֶה תַּחְתֶּיהָ. נָפְלָה לַגִּינָּה וְהִזִּיקָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁגָּנְבָה. יָרְדָה כְּדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. שָׁמִין בֵּית סָאָה בְּאוֹתָהּ שָׁדֶה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִין מְשַׁלֶּמֶת פֵּירוֹת גְּמוּרִין אִם סָאָה סָאָה אִם סָאתַיִם סָאתַיִם.

הלכה: הִנִּיחָהּ בַּחַמָּה כול׳. תַּנֵּי. רוֹעֶה שֶׁמָּסַר צֹאנוֹ לָרוֹעֶה. הָרִאשׁוֹן חַיָּב וְהַשֵּׁינִי פָּטוּר. רַב וְרִישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מִכֵּינָן שֶׁמְּסָרָהּ לְבֶן דַּעַת פָּטוּר. מְסָרָהּ לָרוֹעֶה וְנִכְנַס רוֹעֶה תַּחְתָּיו. וְנָפְלָה לַגִּינָּה וְהִזִּיקָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁגָּנְבָה. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁנִּתְחַבְּטָה עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים. אֲבָל עָמְדָה וְרָעָת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

יָרְדָה כְּדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי חֲנִינָה אָמַר. אוֹתָהּ הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה וְשָׂדֶה אַחֶרֶת חַיֶּבֶת. רִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אֲפִילוּ רָעָת כָּל הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה. לְעוֹלָם אֵינָהּ חַיֶּבֶת עַד שֶׁתֵּצֵא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְתִיכָּנֵס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְשָׂדֶה אַחֶרֶת. אֶלָּא נָפְלָה לְגִנָּה וְיָרְדָה לְתוֹךְ גִּנָּה אַחֶרֶת מָהוּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה דְּאָמַר. אוֹתָהּ הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה. וָכָא חַיֶּבֶת. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דִּינוֹן אָמְרִין. אֲפִילוּ רָעָת כָּל הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה. לְעוֹלָם אֵינָהּ חַיֶּבֶת עַד שֶׁתֵּצֵא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְשָׂדֶה אַחֶרֶת. אֶלָּא נָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לֵירֵד. יָרְדָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לִיפּוֹל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה. הִיא מַתְנִיתָה. אֶלָּא נָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לִיפּוֹל. נָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לֵירֵד. דָּא צְרִיכָא לְדָא וְדָא צְרִיכָא לְדָא. דָּא צְרִיכָא לְדָא. שֶׁמְּשַׁלֵּם מַה שֶּׁגָּנְבָה. וְדָא צְרִיכָה לְדָא. שֶׁמְּשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

תַּנֵּי. אֵין שָׁמִין בֵּית כּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹגֵם. וְלֹא בֵית קַב מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ. אֶלָּא שָׁמִין בֵּית סָאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה. אָמַר רִבִּי יוּדָה. אֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה יִיחוּרֵי תְאֵנִים וְקִירְטָמָה לוּלְבֵי גְפָנִים. אֲבָל אִם אָכְלָה בוֹסֶר אוֹ פַּגִּין שָׁמִין לוֹ פֵּירוֹת גְּמוּרִין. אָמַר רִבִּי יוּדָן מִשּׁוּם רִבִּי עֲקִיבָה. אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִין מְשַׁלֵּם פֵּירוֹת גְּמוּרִין נְטִיעוֹת שָׁמִין לוֹ נְטִיעוֹת. נְטִיעוֹת שָׁמִין לוֹ בֵּית סָאָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי עֲקִיבָה. תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ נִידּוֹנֶת כִּנְטִיעוֹת. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. שָׁמִין תַּרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקַבִּים. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה אוֹמֵר. שָׁמִין קֶלַח בְּסֹ קְלָחִים.

חַד בַּר נַשׁ גְּנַב חָדָא כְּפוּנְיָי. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי שְׁמוּאֵל. אָמַר לֵיהּ. זִיל שַׁייְמָה לֵיהּ בְּרֵישׁ דִּיקְלָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. כְּבָשָׁה דַּאֲהֵינִי חֲוָה.

ג משנה: הַמַּגְדִּישׁ לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִרְשׁוּת וַאֲכָלְתַן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַשָּׂדֶה פָּטוּר. וְאִם הִזִּיקָה בָהֶן בַּעַל הַגְּדִישׁ חַיָּב. וְאִם הִגְדִּישׁ בִּרְשׁוּת בַּעַל הַשָּׂדֶה חַיָּב.

הלכה: הַמַּגְדִּישׁ לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ כול׳. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. גְּדִישִׁים בַּשָּׂדֶה כִּכְלִים בַּבַּיִת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בוּן. תִּיפְתָּר בְּהַהִיא דְּאִית לֵיהּ מִסְגָּר.

ד משנה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעִירָה בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פָּטוּר בְּדִינֵי אָדָם וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. שִׁילְּחָהּ בְּיַד פִּיקֵּחַ הַפִּיקֵּחַ חַיָּב. אֶחָד הֵבִיא אֶת הָאֵשׁ וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים הַמֵּבִיא אֶת הָעֵצִים חַיָּב. אֶחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוּר הַמֵּבִיא אֶת הָאוּר חַיָּב. בָּא אַחֵר וְלִיבָּה הַמְלַבֶּה חַיָּב. לִיבָּהוּ הָרוּחַ הֲרֵי כוּלָּן פְּטוּרִין.

הלכה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעִירָה כול׳. חִזְקִיָּה אָמַר. בְּשֶׁמָּסַר לוֹ גַּחֶלֶת. אֲבָל מָסַר לוֹ שַׁלְהֶבֶת חַיָּב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הִיא גַּחֶלֶת הִיא שַׁלְהֶבֶת. וְקַשְׁיָא עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחִזְקִיָּה. אִילּוּ מִי שֶׁרָאָה גַּחֶלֶת שֶׁלַּחֲבֵירוֹ מְגַלְגֶּלֶת וְהוֹלֶכֶת וְאֵין כּוֹלֶה אוֹתָהּ. שָׁמָּא אֵינוֹ פָּטוּר. אָמְרֵי. תִּיפְתָּר בְּשֶׁמָּסַר לוֹ גַּחֶלֶת הַפְקֵר. אִינְמֵי שַׁלְהֶבֶת הֶפְקֵר. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. וְלִיבָּה. וְנִיבָּה. מָאן דָּמַר. וְלִיבָּה. דִּכְתִיב בְּלַהַב אֵשׁ. מָאן דָּמַר. וְנִיבָּה. וְהָיָה בְלִיבִּי כְאֵשׁ בּוֹעֶרֶת.

תַּמָּן אָמְרִין. בְּרוּחַ שְׁלֹאוֹנְסִין הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בְּרוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ חַיָּב. רִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אֲפִילוּ רוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ פָּטוּר. שֶׁפְּעָמִים בָּא פְּעָמִים לֹא בָא.

ה משנה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעִירָה וְאָכְלָה עֵצִים אוֹ אֲבָנִים אוֹ עָפָר חַיָּב שֶׁנֶּאֱמַר כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וגו׳. עֲבָרָה גָּדֵר שֶׁהוּא גָבוֹהַּ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ דֶּרֶךְ הָרַבִּים אוֹ נָהָר פָּטוּר.

הלכה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעִירָה וְאָכְלָה עֵצִים כול׳. מַה קוֹצִים מְיוּחָדִין שֶׁדַּרְכָּן לִידָּלֵק אַף אֵין לִי אֶלָּא דְבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לִידָּלֵק. תַּלְמוּד לוֹמַר גָּדִישׁ. אוֹ מַה גָּדִישׁ מְיוּחָד שֶׁתָּלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע אַף אֵין לִי אֶלָּא דָבָר שֶׁתָּלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע. תַּלְמוּד לוֹמַר קָמָה. אוֹ מַה אֵילּוּ וַאֲילּוּ מְיוּחָדִין שֶׁדַּרְכָּן לִידָּלֵק אַף אֵין לִי אֶלָּא דָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִידָּלֵק. לִיחֲכָה נִירוֹ סִיפְסָפָה אֲבָנָיו מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹ הַשָּׂדֶה. וְיֹאמַר קוֹצִים קָמָה גָּדִישׁ וְאַל יֹאמַר שָׂדֶה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָן נִיחָא. דְּאָמַר מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ. וְעַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנִין דְּאָמְרִי. אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָּדִישׁ חִטִּים וְגָדִישׁ שְׂעוֹרִים. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר שָׂדֶה וּלְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר גָּדִישׁ.

עֶבְרָה גָּדֵר שֶׁגִּבּוֹהָה אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ נָהָר פָּטוּר. אָמַר רַבָּה. בְּקוֹדַּחַת הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בִּמְקַשֶּׁפֶת דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּיב. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. בִּמְקַשֶּׁפֶת הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בְּקוֹדַּחַת פָּטוּר.

ו משנה: הַמַּדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ עַד כַּמָּה תַּעֲבוֹר הַדְּלֵיקָה. רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא בְּאֶמְצַע בֵּית כּוֹר. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת כְּדֶרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וְרִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שֶׁלֹּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵירָה הַכֹּל לְפִי הַדְּלֵיקָה.

הלכה: הַמַּדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ כול׳. תַּנֵּי. מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרָה דְלֵיקָה אֶת הַיַּרְדֵּן. שֶׁהָיְתָה קָשָׁה. עַד כַּמָּה תַּעֲבֹר הַדְּלֵיקָה. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה כְּדֶרֶךְ הָרַבִּים. בְּשָׁעַת הָרוּחַ שְׁלֹשִׁים אַמָּה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. שְׁלֹשִׁים אַמָּה. בְּשָׁעַת הָרוּחַ חֲמִשִּׁים אַמָּה. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. חֲמִשִּׁים אַמָּה. בְּשָׁעַת הָרוּחַ מֵאָה אַמָּה. מַעֲשֶׂה בָּעֲרַב שֶׁקָּפַץ הָאוֹר יוֹתֵר מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת אָמָּה. אֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁקָּפַץ. אֲבָל אִם הָיוּ עֵצִים מְצוּיִין לְפָנָיו אוֹ שֶׁהָיָה מְסַפְסֵף וְהוֹלֵךְ אֲפִילּוּ עַד מִיל חַיָּיב. עֶבְרָה נָהָר אוֹ שְׁלוּלִית רְחָבִין שְׁמוֹנָה אַמּוֹת פָּטוּר.

ז משנה: הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ וְהָיוּ בוֹ כֵּלִים רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָּדִישׁ שֶׁל חִטִּין אוֹ גָּדִישׁ שֶׁל שְׂעוֹרִין. הָיָה גְּדִי כָּפוּת לוֹ וְעֶבֶד סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ חַיָּיב. עֶבֶד כָּפוּת לוֹ וּגְדִי סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ פָּטוּר. וּמוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יְהוּדָה בַּמַּדְלִיק אֶת הַבִּירָה שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ בַּבָּתִּים.

הלכה: הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ כול׳. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָן בִּכְלֵי גוֹרָן שֶׁדַּרְכָּן לְהַטְמִין. מִחְלָפָה שִׁיטַּת רִבִּי יוּדָן. תַּמָּן הוּא אוֹמֵר. פָּרַט לְטָמוּן. וְהָכָא הוּא אָמַר. לְרַבּוֹת הַטָּמוּן. וְלֵית רִבִּי יוּדָן דְּרִישׁ הָכָא אֶלָּא גָּדִישׁ. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר גָּדִישׁ. שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ. מִחְלָפָה שִׁיטַּת רַבָּנִין. תַּמָּן אָמְרִין. לְרַבּוֹת טָמוּן. וָכָא אָמְרִין. פָּרַט לְטָמוּן. וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָן בִּכְלֵי גוֹרָן שֶׁדַּרְכָּן לִיטָּמֵן. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. בְּשֶׁאֵין עֵדִים. אֲבָל אִם יֵשׁ עֵדִים כָּל עַמָּא מוֹדוּ עַל הָדָא דְרִבִּי (יוסי) דְּתַנֵּי כֵן. הָיָה גָּדִישׁ חִטִּים מְחוּפֶּה שְׂעוֹרִין. אוֹ גָּדִישׁ שְׂעוֹרִין מְחוּפֶּה בְּחִטִּין. נוֹתֵן לוֹ גָּדִישׁ שְׂעוֹרִים. כְּהָדָא חַד בַּר נַשׁ אַפְקַד גַּבֵּי חַבְרִיהּ חַד שַׂק צְרִיר וְאִירְעוֹ אוֹנֶס. אָתֵן אָמַר. סִיגִין הֲוָה מָלֵא. וְאָתֵן הֲוָה אָמַר. טְטַקְסִין הֲוָה מָלֵא. חֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל.

רִבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי. מָהוּ שֶׁיִּטְעֲנוּ לוֹ דָּבָר שֶׁאֵין רְאוּיִין לוֹ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. דַּאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא אַפְקַד גַּבֵּי חַד בַּר נַשׁ לִיטְרָא דְהַב. מִית בַּר זִיזָא וּמִית אֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי. אָמַר. מָאן הוּא דְלָא יָדַע דְּכָל מַאי דְאִית לַאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא לְבַר זִיזָא אִינּוּן. יִתְיְהָבוּן לִבְנוֹי דְבַר זִיזָא. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי. אָמַר. יִסְבּוֹן רַבְרְבַיָּא פַּלְגָּא. וְכַד רְבוּ דְקִיקַיָּא יִסְבּוֹן פַּלְגָּא. דְּמָךְ רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי. אַתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי חִיָּיה. אָמַר. אֵין מִן הָדָא לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. [ ]. יִתְיְהָבוּן לִבְנוֹי דַּאֲרִיסָא. אָמַר לֵיהּ מָרֵיהּ דְּפִיקְדוֹנָא. כְּבָר יְהָבִית פַּלְגָּא. אָמַר לֵיהּ. מַה שָּׁנָתַתָּה עַל פִּי בֵּית דִּין נָתַתָּה. וּמַה שֶּׁאַתָּה נוֹתֵן עַל פִּי בֵּית דִּין אַתָּה נוֹתֵן. מָהוּ דְיֵימְרוּן בְּנוֹי דַּאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא לִבְנוֹי דְּבַר זִיזָא. יָבוֹן לוֹן מַה דְּנָסְתוֹן. יָכְלִין מֵימַר לוֹן. מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עַל פִּי בֵּית דִּין נַעֲשָׂה. מָהוּ דְיֵימְרוּן דְּקִיקַיָּא לְרַבְרְבַיָּא. נִיפְלוֹג עִמְּכוֹן. יָכְלִין מֵימַר לוֹן. מְצִיאָה מָצָאנוּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. לֵית בֵּין רַבְרְבַיָּא לִדְקִיקַיָּא אֶלָּא כְּמִי שֶׁנִּיתַּן לָהֶן מַתָּנָה.

ח משנה: גֵּץ שֶׁיָּצָא מִתַּחַת הַפַּטִּישׁ וְהִזִּיק חַיָּיב. גָּמָל שֶׁהָיָה טָעוּן פִּשְׁתָּן וְעוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים נִכְנְסָה פִשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת וְדָלְקָה בְּנֵרוֹ שֶׁל חֶנְוָנִי וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה בַּעַל הַגָּמָל חַיָּיב. הִנִּיחַ הַחֶנְוָנִי נֵרוֹ מִבַּחוּץ הַחֶנְוָנִי חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּנֵר חֲנוּכָּה פָּטוּר.

הלכה: גֵּץ הַיּוֹצֵא מִתַּחַת הַפַּטִּישׁ כול׳. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָן. בְּנֵר חֲנוּכָּה פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְשׁוּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ חַיָּיב. כְּגוֹן אֵילּוּ שֶׁהֵן עוֹשִׂין סוּכּוֹת בְּפִיתְחֵי חֲנוּיוֹתֵיהֶם בֶּחָג מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְשׁוּת וּבָא אַחֵר וְהוּזַק בָּהֶן חַיָּיב.

פרק ז

א משנה: מְרוּבָּה מִידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל מִמִּידַּת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁמִּידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל נוֹהֶגֶת בֵּין בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּבְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים. וּמִידַּת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְּשׁוֹר וָשֶׂה בִּלְבַד שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וגו׳. אֵין הַגּוֹנֵב אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְלֹא הַטּוֹבֵחַ וְלֹא הַמּוֹכֵר אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

הלכה: מְרוּבָּה מִידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כול׳. מְנַן תֵּיתֵי לֵיהּ. מֵאִם הִמָּצֵא תִמָּצֵא וגו׳. אֵין לִי אֶלָּא שׁוֹר וַחֲמוֹר וָשֶׂה. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר חַיִּים. לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. הַגְּנֵיבָה. לְרַבּוֹת אֶת הַמִּיטַּלְטְלִין. וְלָמָּה שׁוֹר וַחֲמוֹר וָשֶׂה. אִם דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הֲנָיָיה לַמְּזַבֵּחַ נִיתְנֵי שׁוֹר וָשֶׂה. [ ] תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵין מִיטַּלְטְלִין. יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁאֵין לָךְ בָּהֶן אֶלָּא תַּשְׁמִישׁ. יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאֵין לָךְ בָּהֶן אֶלָּא רְאָיָיה.

רִבִּי אַבָּהוּ שָׁאַל. לָמָּה לֹא שָׁנִינוּ שְׁמִירַת תַּשְׁלוּמֵי כֶּסֶף נוֹהֶגֶת בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בַּשּׁוּתָפִין. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.
תַּנֵּי. וְגוּנָּב מִבֵּית הָאִישׁ. וְלֹא מִבֵּית הָאִשָּׁה. כָּל עַצְמוֹ אֵין כָּתוּב רַעֲהוּ אֶלָּא בְּשׁוֹאֵל. וְתֵימַר הָכֵין. אֵין הַגּוֹנֵב אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי [כֶּסֶף וְלֹא הַטּוֹבֵחַ
וְלֹא הַמּוֹכֵר מֵאַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי] אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְנִגְנְבָה מִמֶּנּוּ [וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הַגְּנֵיבָה לְמִי הוּא מְשַׁלֵּם. לָרִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי לִשְׁנֵיהֶם. גָּנַב
וְנִגְנְבָה מִמֶּנּוּ] וְתָפְשׂוּ בְּעָלִים אֶת הַשֵּׁינִי וְנִשְׁבַּע לָהֶן. אֵין תֵּימַר. מוֹצִיאִין מִן הַשֵּׁינִי. מֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁבוּעָה. אֵין תֵּימַר. אֵינוֹ מֵבִיא
קָרְבָּן שְׁבוּעָה. גָּנַב וְנִגְנְבָה מִמֶּנּוּ וְנִמְלַךְ הַשֵּׁינִי לְהַחֲזִיר. אֵין תֵּימַר. יַחֲזִיר לַבְּעָלִים. פְּעָמִים שֶׁאֵין מוֹדִיעִין לַגַּנָּב. אֵין תֵּימַר. יַחֲזִיר לַגַּנָּב. פְּעָמִים שֶׁאֵין
מוֹדִיעִים לַבְּעָלִים. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. יַחֲזִיר לַבְּעָלִים בִּפְנֵי גַּנָּב.

ב משנה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּיהֶם אוֹ עַל פִּי שְׁנַיִם אֲחֵרִים מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וּמָכַר בַּשַּׁבָּת גָּנַב וּמָכַר לַעֲבוֹדָה זָרָה גָּנַב
וְטָבַח בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים גָּנַב מֹשֶׁל אָבִיו וְטָבַח וּמָכַר וְאַחַר כָּךְ מֵת אָבִיו גָּנַב וְטָבַח וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְטָבַח לִרְפוּאָה אוֹ
לַכְּלָבִים הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצָא טְרֵפָה הַשּׁוֹחֵט חוּלִין בָּעֲזָרָה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר בִּשְׁנֵי אֵילּוּ.

הלכה: וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הֵזִיד בְּחֵלֶב וְשָׁגַג בְּקָרְבָּן מַתְרִין בּוֹ וְלוֹקֶה וּמֵבִיא קָרְבָּן. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק
כְּדֵי רִשָּׁעָתוֹ. שְׁנֵי דְבָרִים מִסּוּרִין לְבֵית דִּין הַתּוֹפֵשׂ אֶחָד מֵהֶן. יָצָא דָבָר שֶׁמָּסוּר לַשָּׁמַיִם.

ג משנה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּיהֶן וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין מְשַׁלְּמִין לוֹ אֶת הַכֹּל. גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּי שְׁנַיִם אֲחֵרִים אֵילּוּ וְאֵילּוּ נִמְצְאוּ
זוֹמְמִין הָרִאשׁוֹנִים מְשַׁלְּמִים כֶּפֶל וְהָאַחֲרוֹנִים מְשַׁלְּמִים תַּשְׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. נִמְצְאוּ הָאַחֲרוֹנִים זוֹמְמִין הוּא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְהֵם מְשַׁלְּמִים תַּשְׁלוּמֵי
שְׁלֹשָׁה. אֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים זוֹמֵם בָּטְלָה עֵדוּת שְׁנֵיהֶן. אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים זוֹמֵם בָּטְלָה כָּל הָעֵדוּת שֶׁאִם אֵין גְּנֵיבָה אֵין טְבִיחָה וְאֵין מְכִירָה.

הלכה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם כול׳. אָמַר רִבִּי זְעִירָא. הֲדָא אָמְרָה. עָד זוֹמֵם אֵין נִפְסָל בְּבֵית דִּין אֶלָּא מֵעַצְמוֹ נִפְסָל. פָּתַר לָהּ בְּהַתְרָיָיה. וְתַנֵּי כֵן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי.
בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים. בִּשְׁתֵּי עֵדִיּוֹת וּבִשְׁתֵּי הַתְרָיוֹת. אֲבָל בְּעֵדוּת אַחַת וּבְהַתְרָיָיה אַחַת כָּל עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה מִקְצָתָהּ בָּטְלָה כוּלָּהּ. מָהוּ שֶׁבָּטְלָה מִקְצָתָהּ בָּטְלָה
כוּלָּהּ. הָיוּ עוֹמְדִין וּמֵעִידִין עָלָיו בָּעֲשָׂרָה בְנִיסָן שֶׁגָּנַב שׁוֹר בְּאֶחָד בְּנִיסָן. טָבַח וּמָכַר בָּעֲשָׂרָה בְנִיסָן. הוּזְמוּ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן. כָּל עֵדוּת שֶׁהֵעִידוּ מֵעֲשָׂרָה
בְנִיסָן עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן לְמַפְרֵיעָה חֲרֵי אֵילּוּ פְסוּלוֹת. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. תִּיפְתָּר בְּמֵעִידִין עָלָיו בְּכֶרֶךְ אֶחָד. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. וְתַנֵּי כֵן. הֵן הָיוּ
הָרִאשׁוֹנִים וְהֵן הָיוּ הָאַחֲרוֹנִים. הוּזְמוּ בָרִאשׁוֹנָה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. בַּשְּׁנִייָה חֲרֵי אֵילּוּ עֵדוּת אֶחָד. שְׁלִישִׁית חֲרֵי אֵילּוּ שְׁתֵּי עֵדִיּוֹת. וְהֵיכִי דָמֵי. אִם בְּמֵעִידִין עָלָיו
בְּכֶרֶךְ אֶחָד. לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. לָא אַתְיָא דָא אֶלָּא עַל יְדֵי עֵדוּת סַגְיָא.
עַד כְּדוֹן בְּשֶׁבָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה וְעֵדֵי טְבִיחָה כְּאַחַת. בָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה וְלֹא קִיבְּלוּם וְאַחַר כָּךְ בָּעוּ עֵידֵי טְבִיחָה. אָמְרִין לָהֶן. הֲווּ יוֹדְעִין שֶׁכְּבָר בָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה
וְלֹא קִיבַּלְנוּם וְעַל יְדֵיכֶם אָנוּ מְקַבְּלִין אוֹתָן. נִמְצְאוּ עֵידֵי טְבִיחָה זוֹמְמִין מְשַׁלְּמִין עַל יְדֵי עֵידֵי גְנֵיבָה. רִבִּי חִזְקִיָּה לֹא מַר כֵּן אֶלָּא. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁבָּאוּ עֵידֵי
גְנֵיבָה וְעֵידֵי טְבִיחָה כְּאַחַת. בָּאוּ עֵידֵי טְבִיחָה וְלֹא קִיבְּלוּ אוֹתָן וְאַחַר כָּךְ בָּעוּ עֵידֵי גְנֵיבָה. אוֹמְרִין לוֹהֶן. הֲווּ יוֹדְעִין שֶׁכְּבָר בָּאוּ עֵידֵי טְבִיחָה וְלֹא קִיבַּלְנוּם
וְעַל יְדֵיכֶם אָנוּ מְקַבְּלִין אוֹתָן. וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין עֵידֵי גְנֵיבָה. מְשַׁלְּמִין עַל יְדֵי עֵידֵי טְבִיחָה.

ד משנה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְטָבַח בַּשַּׁבָּת. גָּנַב
וְטָבַח לַעֲבוֹדָה זָרָה. גָּנַב מִשֶּׁלְאָבִיו וּמֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ טָבַח וּמָכַר. גָּנַב וְהִקְדִּישׁ וְאַחַר טָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה
וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר קֳדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְשֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן פָּטוּר.

הלכה: גָּנַב וְטָבַח בַּשַּׁבָּת כול׳. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן מֵזִיד בְּחֵלֶב וְשׁוֹגֵג בְּקָרְבָּן מַתְרִין בּוֹ וְלוֹקֶה וּמֵבִיא קָרְבָּן. מָאן תַּנֵּיתָהּ. [רִבִּי שִׁמְעוֹן.
דְּתַנִּינָן.] רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר קֳדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְשֶׁאֵין חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן פָּטוּר.
רִבִּי יוֹסְטָא בֵּירִבִּי מַתּוֹן שָׁאַל. הַפּוֹדֶה כֻּלָּהּ מַיְד הַגּוֹזֵבֶר מָהוּ שֶׁתִּיבטל לְמַעְשְׂרוֹת. מָתִיב רֵישׁ לָקִישׁ. וְהָתַנִּינָן. גָּנַב וְהִקְדִּישׁ וְאַחַר כָּךְ טָבַח וּמָכַר. כְּמַה דְאַתְּ
אָמַר תַּמָּן. הַמַּקְדִּישׁ אֵינוֹ כְמוֹכֵר. וְדִכְוָותָהּ הָפוֹדֶה אֵינוֹ כְלוֹקֵחַ. מִילְּתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרָה. מִכִּירָה כְּפִדְיוֹן. אָמְרֵי. רָאוּי הוּא לִפְדּוֹתוֹ וּלְאוֹכְלוֹ.
אָמַר רִבִּי לָעְזָר. רָאוּ אוֹתוֹ שׁוֹחֵט שׁוֹר שָׁחוֹר בַּיַּעַר חֲזָקָה גָּנוּב הוּא. חֵשׁ לוֹמַר. שֶׁמָּא רָאוּהוּ רַבּוּץ. תִּיפְתָּר בְּשֶׁרָאוּהוּ מוֹשֵׁךְ.
יֵשׁ בְּטוֹבֵחַ מַה שֶּׁאֵין בְּמוֹכֵר וְיֵשׁ בְּמוֹכֵר שֶׁאֵין בְּטוֹבֵחַ. שֶׁהַטּוֹבֵחַ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב וְהַמּוֹכֵר בַּשַּׁבָּת פָּטוּר. אָמַר רִבִּי יַנַּאי בֵּירִבִּי יִשְׁמָעֵאל. מָצִינוּ שֶׁהַמְכִירָה חַיָּיבִין
עָלֶיהָ בַּשַּׁבָּת. הַגַּע עַצְמָךְ. בָּאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ. תְּלוֹשׁ מִן הַקַּרְקַע הַזֶּה וּקְנֵה אוֹתוֹ. לֹא קָנָיו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תְּלִישָׁה הִיא שֶׁמְּחַיֶּבֶת אוֹתוֹ וְלֹא מְכִירָה.

ה משנה: מְכָרוֹ חוּץ מֵאֶחָד מִמֵּאָה שֶׁבּוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה לוֹ בּוֹ שׁוּתָפוּת. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְיָדוֹ הַנּוֹחֵר וְהַמְעַקֵּר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי
אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים טָבַח וּמָכַר חוּץ מִרְשׁוּתָן. אוֹ שֶׁגָּנַב חוּץ מִרְשׁוּתָן וְטָבַח וּמָכַר בִּרְשׁוּתָן. אוֹ שֶׁגָּנַב וְטָבַח וּמָכַר חוּץ מִרְשׁוּתָן מְשַׁלֵּם

תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. אֲבָל אִם גָּנַב וְטָבַח וּמָכַר בִּרְשׁוּתָם פָּטוּר.

הלכה: מְכָרוֹ חוּץ מֵאֶחָד מִמֵּאָה שֶׁבּוֹ כּוּל׳. גָּנַב בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים כּוּל׳. רִבִּי זְעִירָה בָּעֵי. מְכָרָהּ חֶצְיָין מָהוּ. מָכַר חֶצְיֵיהּ לָזֶה וְחֶצְיֵיהּ לָזֶה מָהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. מְכָרָהּ חוּץ מִיָּדָהּ חוּץ מֵרַגְלָהּ חוּץ מִקַּרְנָהּ חוּץ מִגִּיזָּתָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. חוּץ מִקַּרְנָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֻּלָּהּ. חוּץ מִגִּיזָּתָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי אוֹמֵר. חוּץ מִדָּבָר שֶׁהַנִּשְׁמָה תְלוּיָה בּוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. חוּץ מִדָּבָר שֶׁאֵין הַנִּשְׁמָה תְלוּיָה בּוֹ פָּטוּר.

ו משנה: הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים פָּטוּר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ חוּץ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וָמֵת חַיָּיב. נָתְנוּ לִבְכוֹרוֹת בְּנוֹ לְבַעַל חוֹבוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְלַשּׁוֹאֵל לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְלַשּׁוֹכֵר וְהָיָה מוֹשְׁכוֹ וּמֵת בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים פָּטוּר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ חוּץ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וָמֵת חַיָּיב.

הלכה: הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת כּוּל׳. נָתְנוּ לִבְכוֹרוֹת בְּנוֹ כּוּל׳. אָמַר רִבִּי מָנָא. מָאן דָּמַר לִי הָדָא מֵילְתָא אֲנָא נָסִיב בְּנִרְייְתִיהּ. מָהוּ פָּטוּר. נִפְטָר מִגְּנֵיבָה.

ז משנה: אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲבָל מְגַדְּלִין בִּסּוּרְיָא וּבְמִדְבָּרוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֵין מְגַדְּלִין תַּרְנְגוֹלִין בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקֳּדָשִׁים וְלֹא כֹהֲנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי הַטָּהֳרוֹת. וְלֹא יְגַדֵּל יִשְׂרְאֵל חֲזִירִין בְּכָל מָקוֹם וְלֹא יְגַדֵּל אָדָם אֶת הַכֶּלֶב אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה קָשׁוּר בַּשַּׁלְשֶׁלֶת. אֵין פּוֹרְסִין נִשְׁבִּין לַיּוֹנִים אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָחוֹק מִן הַיִּישׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס.

הלכה: אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה כּוּל׳. אָמַר רִבִּי בָּא. כְּגוֹן מָהִיר שֶׁהִיא שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל עַל שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל.

תַּנֵּי. אֵין מְגַדְּלִין תַּרְנוֹגְלִין בִּירוּשָׁלַם מִפְּנֵי הַקֳּדָשִׁים וְלֹא כֹהֲנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי הַטָּהֳרוֹת. יָכוֹל אַף בִּירוּשָׁלַם כֵּן. אוֹ יָיבָא כַּיי דָּמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה וגו׳. עִיר שֶׁמְּחֻבֶּרֶת יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה.

כְּתִיב טְמֵאִים הֵם לָכֶם. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם. אֶלָּא אֶחָד אִיסּוּר אֲכִילָה וְאֶחָד אִיסּוּר הֲנָיָה. כָּל דָּבָר שֶׁאִיסּוּרוֹ [דְּבַר תּוֹרָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וְכָל דָּבָר שֶׁאִסּוּרוֹ] מִדִּבְרֵיהֶן מוּתָּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וַחֲרֵי חֲמוֹר. לְמַלַּאכְתּוֹ הוּא גָדֵל. וַחֲרֵי גָּמָל. לְמַלַּאכְתּוֹ הוּא גָדֵל.

לֹא יְגַדֵּל אָדָם אֶת הַכֶּלֶב אֶלָּא אִם כֵּן קָשׁוּר בְּשַׁלְשֶׁלֶת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה. כָּל הַמְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד וגו׳.

אֵין פּוֹרְשִׁין נִשְׁבִּין לַיּוֹנִים אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָחוֹק מִן הַיִּישׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס. [הָכָא אַתְּמַר. שְׁלֹשִׁים רִיס.] וּלְהַלָּן אַתְּ אָמַר. נ אַמָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּרִבִּי בּוּן. לְרֶעוֹת מֵרִיעָה נ אַמָּה. לִפְרוֹחַ פּוֹרַחַת אֲפִילוּ אַרְבָּעַת מִילִין.

פרק ח

א משנה: הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ חַיָּיב עָלָיו מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה דְבָרִים בְּנֶזֶק בְּצַעַר בְּרִיפּוּי בְּשֶׁבֶת וּבְבוּשֶׁת. בְּנֶזֶק כֵּיצַד סִימָא אֶת עֵינוֹ קָטַע אֶת יָדוֹ שָׁבַר אֶת רַגְלוֹ רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא עֶבֶד נִמְכַּר כַּמָּה הָיָה יָפֶה וְכַמָּה הוּא יָפֶה. צַעַר כְּרָיָיו בַּשָּׁפּוּד אוֹ בַּמַּסְמֵר וַאֲפִילוּ עַל צִיפָּרְנוֹ מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה חַבּוּרָה אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם מַיּוֹצֵא בָּזֶה רוֹצֶה לִיטּוֹל לְהִיוֹת מִצְטָעֵר בָּךְ.

הלכה: הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ כּוּל׳. תַּנֵּי. הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ חֲמִשָּׁה נוֹתֵן לוֹ חֲמִשָּׁה. אַרְבָּעָה נוֹתֵן לוֹ אַרְבָּעָה. שְׁלֹשָׁה נוֹתֵן לוֹ שְׁלֹשָׁה. שְׁנַיִם נוֹתֵן לוֹ שְׁנַיִם. אֶחָד נוֹתֵן לוֹ אֶחָד. וְהֵיכִי. הִכָּהוּ עַל יָדוֹ וּקְטָעָהּ נוֹתֵן לוֹ חֲמִשָּׁה. נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. הִכָּהוּ עַל יָדוֹ וְצָבַת נוֹתֵן לוֹ ד׳. צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. הִכָּהוּ עַל רֹאשׁוֹ וְצָבַת נוֹתֵן לוֹ ג. צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת. בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה נוֹתֵן לוֹ ב. צַעַר רִיפּוּי. בְּטוֹמוֹס שֶׁבְּיָדוֹ נוֹתֵן לוֹ א. בּוּשֶׁת.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. קָטַע יָדוֹ וְחָזַר וְקָטַע יָדוֹ מִמַּעֲלָן מָהוּ שֶׁיְּהֵא לוֹ צַעַר שֵׁל שָׁעָה רִאשׁוֹנָה.

כְּתִיב עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן. וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד. יֹאמַר שׁוֹגֵג וְאַל יֹאמַר מֵזִיד. שֶׁאִילּוּ נֶאֱמַר שׁוֹגֵג וְלֹא נֶאֱמַר מֵזִיד הָיִיתִי אוֹמֵר. שׁוֹגֵג יְשַׁלֵּם מָמוֹן מֵזִיד [יְקֻטַּע אֶת יָדוֹ. הֲוֵי צוֹרֶךְ הוּא שֶׁיֹּאמַר מֵזִיד. אוֹ אִילּוּ נֶאֱמַר מֵזִיד וְלֹא נֶאֱמַר שׁוֹגֵג הָיִיתִי אוֹמֵר. מֵזִיד יְשַׁלֵּם מָמוֹן שׁוֹגֵג] לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם. הֲוֵי צוֹרֶךְ לוֹמַר שׁוֹגֵג וְצוֹרֶךְ לוֹמַר מֵזִיד. שֶׁאִם הָיָה סוּמָא וְסִימָא אֶת עֵינוֹ קִיטֵּעַ וְקִיטַּע אֶת יָדוֹ הֵיאַךְ זֶה מִתְקַיֵּים וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו. מַגִּיד שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מָמוֹן.

צַעַר. כְּרָיָיו בַּשָּׁפּוּד אוֹ בַּמַּסְמֵר אֲפִילוּ עַל צִפּוֹרְנוֹ מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה חַבּוּרָה. כְּתִיב כְּוִיָּיה תַּחַת כְּוִיָּיה וגו׳. הֵיכִי דָמֵי. אִם בְּשֶׁפְּצָעוֹ וְהוֹצִיא דָמוֹ כְּבָר כְּתִיב פֶּצַע תַּחַת פֶּצַע. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר חַבּוּרָה. אֶלָּא שֶׁאִם כְּרָיָיו בַּשָּׁפּוּד עַל כַּף יָדוֹ וְצָבַת עַל כַּף רַגְלוֹ וְצָבַת. אוֹ שֶׁהִטִּיל עָלָיו שֶׁלֶג אוֹ צִינִּים בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ.

אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם כַּיּוֹצֵא בָּזֶה רוֹצֶה לִיטוֹל לִהְיוֹת מִצְטָעֵר בְּכָךְ. אָמַר רַבִּי זְעִירָה. חֲמֵיי בַּר נַשׁ וְאָמְרִין לֵיהּ. כַּמָּה אַתְּ בָּעֵי לְמִיתֵּן וְלָא יֵיאבֵד אָהֳן צַעֲרָא. וּמַה דְּהוּא אָמַר יְהָבִין לֵיהּ. אָמַר מַר עוּקְבָּה. כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִיטוֹל הֵיא מַתְנִיתָא. וְתֵימַר אָכֵן. אֶלָּא חֲמֵיי בַּר נַשׁ וְאָמְרִין לֵיהּ. כַּמָּה אַתְּ בָּעֵי מֵיסָב וְיֵאבֵד אָהֳן צַעֲרָא. וּמַה דְּהוּא אָמַר יְהָבִין לֵיהּ. תַּנֵּי. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר. נוֹתְנִין נְכְאֵי מָזוֹן. מָהוּ נְכְאֵי מָזוֹן. בְּקַדְמִיתָא הֲוִינָא אָכִיל טְלוֹפְחִין וְיָרָק. וּכְדוֹן לֵית בִּי מֵיכַל אֶלָּא בֵּיעִין וְתַרְנוּגְלִין. וּמַה דְּהוּ אָמַר יְהָבִין לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב. אָהֳן רוֹמַיי כַּד מִיבְאַשׁ לֵא נְפִיק לְקָרָבָא עַד דְּיֵיכוּל מַה דְּחָסֵר יוֹמִין בְּיוֹמִין.

ב משנה: רִיפּוּי הַכָּהוּ חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. עָלוּ בוֹ צְמָחִים אִם מַחֲמַת הַמַּכָּה חַיָּיב שֶׁלֹּא מַחֲמַת הַמַּכָּה פָּטוּר. חָיְיתָה וְנִסְתְּרָה חָיְיתָה וְנִסְתְּרָה חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. חָיְיתָה כָּל צָרְכָּהּ אֵינוֹ חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ.

הלכה: רִיפּוּי הַכָּהוּ חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ כול׳. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. עָלוּ בוֹ צְמָחִין סְבִיבוֹת הַמַּכָּה וְנִסְתְּרָה מַחֲמַת הַמַּכָּה מָהוּ. מִן מַה דְּכְתִיב וְרַפֹּא יְרַפֵּא. שֶׁאִם עָבַר עַל דְּבַר רוֹפֵא [פָּטוּר]. תַּנֵּי חוֹרִין וְרַפֹּא יְרַפֵּא. שֶׁאִם עָלַת גַּרְגּוּתָנִי חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. תַּנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָן אוֹמֵר. עָלוּ בוֹ צְמָחִים סְבִיבוֹת הַמַּכָּה אַף עַל פִּי שֶׁנִּסְתְּרָה [מַחֲמַת] הַמַּכָּה חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ וְאֵין חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ דְּמֵי שִׁבְתּוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. חִידּוּשׁ חִידַּשׁ הַכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה הַזֹּאת שֶׁיִּתֵּן לוֹ שֶׁבֶת וְרִיפּוּי. רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא.

ג משנה: שֶׁבֶת. רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא שׁוֹמֵר קִישׁוּאִין שֶׁכְּבָר נָתַן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ וּדְמֵי רַגְלוֹ. בּוֹשֶׁת. הַכֹּל לְפִי הַמְבַיֵּישׁ וְהַמִּתְבַּיֵּישׁ. הַמְבַיֵּישׁ אֶת הֶעָרוֹם הַמְבַיֵּישׁ אֶת הַסּוֹמֵא וְהַמְבַיֵּישׁ אֶת הַיָּשֵׁן חַיָּיב וְיָשֵׁן שֶׁמְּבַיֵּישׁ פָּטוּר. נָפַל מִן הַגַּג וְהִזִּיק וּבִיֵּישׁ חַיָּיב עַל הַנֶּזֶק וּפָטוּר עַל הַבּוֹשֶׁת שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה בִּמְבוּשָׁיו אֵינוֹ חַיָּיב עַל הַבּוֹשֶׁת עַד שֶׁיְּהֵא מִתְכַּוֵּין.

הלכה: שֶׁבֶת. רוֹאִין אוֹתוֹ כול׳. הָכָא אַתְּ מַר. רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ שׁוֹמֵר קִישׁוּאִין. וְהָכָא אַתְּ מַר. הָיָה עוֹשֶׂה מְנָה בַּיּוֹם נוֹתֵן לוֹ מְנָה. סֶלַע נוֹתֵן לוֹ סֶלַע. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. תְּרֵין שִׁבְתִּין אִינּוּן. הָכָּהוּ עַל יָדוֹ וּקְטָעָהּ אֵין רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ עוֹשֶׂה מְנָה בַּיּוֹם אֶלָּא רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ חִיגֵּר יוֹשֵׁב וְשׁוֹמֵר קִישׁוּאִין. שֶׁכְּבָר נָתַן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ וּדְמֵי רַגְלוֹ. שֶׁאִם כְּוִיּוֹ עַל כַּף יָדוֹ וְצָבַת עַל כַּף רֹאשׁוֹ וְצָבָה. אוֹ שֶׁהִטִּיל עָלָיו שֶׁלֶג אוֹ צוֹנֵן בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה. חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ.
תַּנֵּי. וְשָׁלְחָה יָדָהּ. וְלֹא אֶשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. תַּנֵּי חוֹרָן תַּנֵּי. וְשָׁלְחָה יָדָהּ. לְרַבּוֹת אֶשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. מָאן דָּמַר. וְשָׁלְחָה יָדָהּ. וְלֹא אֶשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. בְּשֶׁהִכָּהוּ בִּרְשׁוּת. מָאן דָּמַר. לְרַבּוֹת אֶשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. בְּשֶׁהִכָּהוּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. תַּנֵּי. לֹא אֶשֶׁת שְׁנַיִם.

ד משנה: זֶה חוֹמֶר בָּאָדָם מִבַּשּׁוֹר שֶׁהָאָדָם מְשַׁלֵּם אֶת הַנֶּזֶק וּמְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וְשׁוֹר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא נֶזֶק וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְלֹא עָשָׂה בָהֶם חַבּוּרָה הַחוֹבֵל בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן. הַחוֹבֵל בְּעֶבֶד עִבְרִי חַיָּיב בְּכוּלָּן חוּץ מִן הַשֶּׁבֶת בִּזְמַן שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ. הַחוֹבֵל בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁלַּאֲחֵרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין לַעֲבָדִים בּוֹשֶׁת.

הלכה: זֶה חוֹמֶר בָּאָדָם מִבַּשּׁוֹר כול׳. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ כול׳. תַּנֵּי. וְהָעֲבָדִים שֶׁאָמְרוּ מֵעִידִין אָנוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁסִּימָּא שְׁתֵּי עֵינָיו כְּאַחַת. שֶׁהִפִּיל שְׁתֵּי שִׁינָּיו כְּאַחַת. אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ כְּלוּם. זוֹ אַחַר זוֹ יוֹצֵא לַחֵירוּת בָּרִאשׁוֹנָה וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי שְׁנִיָּיה. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. זֹאת אוֹמֶרֶת שָׁמִין לַעֲבָדִים בּוֹשֶׁת. רִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַמְקַדֵּישׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי עַצְמוֹ כּוּלָּן קִידֵּשׁ. וְחָזַר וְתָנָא. הַמְקַדֵּישׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי עַבְדּוֹ יוֹצִיא לוֹ מֵהֶן פַּרְנָסָתוֹ וְהַשְׁאָר הֶקְדֵּשׁ. הָכָא אַתְּ אָמַר. הַשְׁאָר הֶקְדֵּשׁ. וְהָכָא אַתְּ מַר. כּוּלּוֹ קוֹדֶשׁ. אָמַר רִבִּי אָחָא. מְצוּוִּים יִשְׂרָאֵל לְפַרְנֵס בְּנֵי חוֹרִין יוֹתֵר מֵעֲבָדִים. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הַקּוֹטֵעַ יְדֵי עֶבֶד חֲבֵירוֹ רַבּוֹ נוֹטֵל נִזְקוֹ צַעֲרוֹ רִיפּוּי שִׁבְתּוֹ בּוֹשְׁתּוֹ. וַהֲלָה יִתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה. אָמַר רִבִּי אָחָא. מְצוּוִּין יִשְׂרָאֵל לְפַרְנֵס עֲבָדִים קִיטָּעִין יוֹתֵר מִן הַשְּׁלֵימִין. וְהָא רִבִּי יוֹחָנָן אָכִיל קוֹפַּד וִיהִיב לְעַבְדֵּיהּ. שָׁתֵי חֲמָר וִיהִיב לְעַבְדֵּיהּ. וְקָרֵי אַנַפְשֵׁיהּ הֲלֹא בְּכֵן עוֹשֵׂינִי עֹשֵׂהוּ. אָמְרֵי. תַּמָּן בְּמִידַּת הַדִּין. בְּרַם הָכָא בְּמִידַּת רַחֲמִים.

ה משנה: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין. הָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין אֲבָל מְשַׁלְּמִין לְאַחַר זְמַן. נִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה וְנִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בָהֶם חַבּוּרָה וְהַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר מִכּוּלָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִידּוֹן בְּנַפְשׁוֹ. וְהַחוֹבֵל בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁלּוֹ פָּטוּר מִכּוּלָּן.

הלכה: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פְּגִיעָתָן רָעָה כול׳. תַּנֵּי. וְהָעֲבָדִים שֶׁאָמְרוּ מֵעִידִים אָנוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁסִּימָּא עֵין עַבְדּוֹ וְהִפִּיל שִׁינּוֹ שֶׁכֵּן הָרַב אוֹמֵר. וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין. מְשַׁלְּמִין לָעֶבֶד. וְכוּלֵּיהּ מִן אָהֳן עוֹבְדָא מֵימַר כֵּן. אָמַר רִבִּי נָסָה. וִינּוּן דַּמְרוֹן כֵּן. מֵעִידִין אָנוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁנִּכְנַס תַּחַת יָדוֹ שָׁלֵם וְיָצָא חָבוּל בִּשְׁתַּיִם. יוֹצֵא לַחֵירוּת בָּרִאשׁוֹנָה וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי שְׁנִיָּיה.

ו משנה: הַתּוֹקֵעַ לַחֲבֵירוֹ נוֹתֵן לוֹ סֶלַע. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מְנָה. סְתָרוֹ נוֹתֵן לוֹ מָאתַיִם זוּז לְאַחַר יָדוֹ נוֹתֵן לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. צָרַם בְּאָזְנוֹ תֵּלַשׁ בְּשַׂעָרוֹ רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק הֶעֱבִיר טַלִּיתוֹ מִמֶּנּוּ פָּרַע רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז וְהַכֹּל לְפִי כְבוֹדוֹ. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה אֲפִילּוּ עָנִי

שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן בְּנֵי חוֹרִין שֶׁיָּרְדוּ מִנִּכְסֵיהֶן שֶׁהֵן בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁפָּרַע רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה וּבָאת לִפְנֵי רִבִּי עֲקִיבָה וְחִייְבוֹ לִיתֵּן לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר לוֹ רִבִּי תֵּן לִי זְמָן וְנָתַן לוֹ. שִׁימְרָהּ עוֹמֶדֶת עַל פֶּתַח חֲצֵירָהּ וְשׁוֹבֵר אֶת הַפַּךְ בְּפָנֶיהָ וּבוֹ כְּאִיסָּר שֶׁמָּן גִּילַּת אֶת רֹאשָׁהּ וְהָיְתָה מְטַפַּחַת וּמַנַּחַת עַל רֹאשָׁהּ וְהֶעֱמִיד לָהּ עֵדִים וּבָא לִפְנֵי רִבִּי עֲקִיבָה אָמַר לוֹ לָזֶה אֲנִי נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר לוֹ לֹא אָמַרְתָּ כְּלוּם שֶׁהַחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי פָּטוּר וַאֲחֵרִים שֶׁחָבְלוּ בוֹ חַיָּבִים. הַקּוֹצֵץ אֶת נְטִיעוֹתָיו עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי פָּטוּר וַאֲחֵרִים שֶׁקִּצְּצוּ אֶת נְטִיעוֹתָיו חַיָּבִים.

הלכה: הַתּוֹקֵעַ לַחֲבֵירוֹ נוֹתֵן לוֹ סֶלַע. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה אֲפִילּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כול׳. תַּנֵּי רַב קַרְנִי. לַבְּעִיטָה אַחַת. לָרְכוּבָה שָׁלֹשׁ. לַסְקְלוֹנְקִית חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה. חַד אָמַר בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ. הַמְבַייֵשׁ אֶת הַזָּקֵן נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי בוֹשְׁתּוֹ מֵשְׁלַם. חַד בַּר נַשׁ אִיקְפַּד לְרִבִּי יוּדָה בַּר חֲנִינָה. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רֵישׁ לָקִישׁ וּקְנָסֵיהּ לִטְרָא דְּדַהֲב.

רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק. עַד הֵיכַן הִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק. עַד גּוּפוֹ עַד כֵּלָיו. אֶלָּא רָקַק וְלֹא הִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק מָהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא אָמְרָה. הַמְבַייֵשׁ אֶת חֲבֵירוֹ בְּדָבָרִים פָּטוּר.

תַּנֵּי רִבִּי אַבָּהוּ קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. חֲרַגְתָּה שׁוֹרִי קָצַצְתָּה נְטִיעוֹתַיי. וַהֲלָהּ אוֹמֵר. אֵינִי יוֹדֵעַ. חַיָּב. אָמַר לֵיהּ. הֵן תַּנִּיתָהּ אִילֵּין לְמַקְרִילוֹת לְמְקַבְּילוֹת. אָמַר לֵיהּ. אֲנָא הוּא דְטָעִית וְאִינּוּן דַּמְרִין כֵּן. מֵעִידִין אָנוּ אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהָרַג שׁוֹר פְּלוֹנִי. וַהֲלָהּ אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ. חַיָּב. [אָמַר. הָא אֲמִירָה.]

ז משנה: אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ אֵינוֹ נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא. וּמְנַיִין שֶׁלֹּא יְהֵא הַמּוֹחֵל אַכְזָרִי שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וגו׳.

הלכה: אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ כול׳. [וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּרִיעֵי אִיּוֹב וַעֲתָּה קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵלִים וגו׳ וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ וגו׳ וּבְסוֹף הָעִנְיָן מַהוּא אוֹמֵר וַיי שָׁב אֶת שְׁבוּת אִיּוֹב אֵימָתַיי בְּהִתְפַּלְּלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ וגו׳ וַיּוֹסֶף יי אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה.]

תַּנֵּי. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל. חֲרֵי הוּא אוֹמֵר וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וגו׳. סֵימָן זֶה יְהֵא בְיָדֶךָ. כָּל זְמַן שֶׁאַתָּ רַחֲמָן הַמָּקוֹם מְרַחֵם עָלֶיךָ. אֵינְךָ מְרַחֵם אֵין הַמָּקוֹם מְרַחֵם לְךָ. רַב אָמַר. אָדָם שֶׁסָּרַח לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְלֹא קִיבְּלוֹ יַעֲשֶׂה שׁוּרַת בְּנֵי אָדָם וְיִפַּיְיסֶנּוּ. דִּכְתִיב יָשׁוֹר עַל אֲנָשִׁים וגו׳. וְאִם עָשָׂה כֵּן מַה כָתוּב תַּמָּן. פָּדָה מִשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ מֵעֲבוֹר בַּשַּׁחַת וגו׳. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא דְתֵימַר שֶׁלֹּא הוֹצִיא לוֹ שֵׁם רַע. אֲבָל הוֹצִיא לוֹ שֵׁם רַע אֵין לוֹ מְחִילָה עוֹלָמִית.

ח משנה: הָאוֹמֵר סַמֵּא אֶת עֵינִי קְטַע אֶת יָדִי שַׁבֵּר אֶת רַגְלִי חַיָּב עַל מְנָת לִפְטוֹר חַיָּב. קְרַע אֶת כְּסוּתִי שַׁבֵּר אֶת כַּדִּי חַיָּב. עַל מְנָת לִפְטוֹר פָּטוּר. עֲשֵׂה כֵן לְאִישׁ פְּלוֹנִי עַל מְנָת לִפְטוֹר חַיָּב בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בְּמָמוֹנוֹ.

הלכה: הָאוֹמֵר סַמֵּא אֶת עֵינִי קְטַע אֶת יָדִי כול׳. הָאוֹמֵר. סַמֵּא עֵינִי שֶׁמַּזִּיקָתְנִי. קְטַע יָדִי שֶׁמַּזִּיקָתְנִי. חַיָּב. עַל מְנָת לִפְטוֹר. חַיָּב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. בָּהֵן שֶׁהוּא כְלָאוֹ מַתְנִיתָא. אֲבָל בָּהֵן שֶׁהוּא כְהֵין פָּטוּר. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי לָעְזָר מִשּׁוּם פְּגַם מִשְׁפָּחָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בָּהֵין שֶׁהוּא כְהֵין הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בָּהֵן שֶׁהוּא כְלָאוֹ חַיָּב. מִילְתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרָה שֶׁשָּׁמִין לַקָּרוֹבִין בּוֹשֶׁת. תַּנֵּי. יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנְסוֹהוּ גוֹיִם וְנָטְלוּ מִמֶּנּוּ מָמוֹן חֲבֵירוֹ בְּפָנָיו פָּטוּר. נָטַל וְנָתַן לָהֶם חַיָּב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא דְתֵימַר בְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ מָמוֹן סְתָם. אֲבָל מָמוֹן פְּלוֹנִי אֲפִילּוּ נָטַל וְנָתַן בְּיַד פָּטוּר.

פרק ט

א משנה: הַגּוֹזֵל עֵצִים וַעֲשָׂאָן כֵּלִים צֶמֶר וַעֲשָׂאוֹ בְגָדִים מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. גָּזַל פָּרָה מְעוּבֶּרֶת וְיָלְדָה רָחֵל טְעוּנָה וּגְזָזָהּ מְשַׁלֵּם דְּמֵי פָרָה מְעוּבֶּרֶת לֵילֵד דְּמֵי רָחֵל טְעוּנָה לִיגְזֹז. גָּזַל פָּרָה וְעִיבְּרָה אֶצְלוֹ וְיָלְדָה רָחֵל וְנִטְעֲנָה עִמּוֹ וּגְזָזָהּ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. זֶה הַכְּלָל כָּל הַגּוֹזְלִין מְשַׁלְּמִין כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה.

הלכה: הַגּוֹזֵל עֵצִים וַעֲשָׂאָן כֵּלִים כול׳. הָכָא אַתְּ מַר. לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. וְהָכָא אַתְּ מַר. אֵין לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. הֵן דְּתֵימַר. לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. בְּשֶׁעֲשָׂאוֹ צוּפִּים. וְהֵן דְּתֵימַר. אֵין לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. בְּשֶׁהִנִּיחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא. מָצִינוּ לִיבּוּן בְּלֹא צוּפִּים. שֶׁמָּא יֵשׁ צוּפִּים בְּלֹא לִיבּוּן. אָמַר רִבִּי יוּדָן. קַל הוּא שֶׁהֵיקֵלוּ בְגַזְלָן שֶׁיְּשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. גָּזַל שָׁלַח וְלִיבְּנוֹ. אִית לָךְ מֵימַר בְּשֶׁעֲשָׂאוֹ צוּפִּים. עוֹד קַל הוּא שֶׁהֵיקֵלוּ בְגַזְלָן שֶׁיְּהֵא מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה.

גָּזַל מָרִישׁ וּבָנָאוֹ בַבִּירָה. בֵּית שַׁמַּי אוֹמְרִים. יְקַעְקֵעַ כָּל הַבִּירָה כוּלָּהּ וְיִתְּנֶנּוּ לוֹ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים. יִתֵּן לוֹ דָּמָיו מִפְּנֵי תַּקָּנַת שָׁבִים. יָרַד לְחָרְבָּה וּבְנָיָהּ שָׁלֹא בִרְשׁוּת שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. בְּנָיָהּ בִּרְשׁוּת שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה. בִּיקֵּשׁ לִיטּוֹל אֲבָנָיו וְעֵצָיו אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מְשׁוּם יִישׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק שָׁאַל. אִילּוּ מִי שֶׁנִּכְנַס לְחוֹרְבָתוֹ שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וּפִירֵק חֲבִילָתוֹ לְשָׁעָה וּבִיקֵּשׁ לִיטְלוֹ שֶׁמָּא אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. כֵּיוָן דְּשָׁמַע דָּמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. מְשׁוּם יִישׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר. הָאֲמִירָה. אֶלָּא בָּנָה בְמָקוֹם שֶׁאֵין רָאוּי לִבְנוֹת וְנָטַע בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לִיטַּע. רַב אָמַר. שָׁמִין לוֹ אֶלָּא שֶׁמַּעֲרִימִין עָלָיו לִיכָּנֵס לְשָׁם בִּימוֹת הַחַמָּה וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים. אָמַר לוֹ. הָא תַּנִּיתָהּ. שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ לַתַּחְתּוֹנָה.

אָמַר רַבִּי זֵירָא. הָדָא אָמְרָה. גָּזַל שְׁמִינָה וְהִכְחִישָׁה מַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשּׁוּמָן. אָמַר רַב חִסְדָּא. הָדָא אָמְרָה. גָּזַל כְּחוּשָׁה וְהִשְׁמִינָה מַחֲזִירָהּ בְּעֵיינָהּ. מִפְּנֵי שֶׁעִיבְּרָה אֶצְלוֹ וְיָלְדָה. מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. מָאן תַּנְיֵיתָהּ. רִבִּי יַעֲקֹב. דְּתַנֵּי. זֶה הַכְּלָל. שֶׁהָיָה רִבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. כָּל גְּזֵילָה שֶׁהִיא קַיֶּימֶת בְּעֵינֶיהָ וְלֹא נִשְׁתַּנְּיֵת מִבְּרִיָּיתָהּ אוֹמֵר לוֹ. חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. וְהַגַּנָּב לְעוֹלָם מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּנֵיבָה.

ב משנה: גָּזַל בְּהֵמָה וְהִזְקִינָה עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר יֹאמַר לוֹ בָּעֲבָדִים חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

הלכה: גָּזַל בְּהֵמָה וְהִזְקִינָה כול׳. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁגָּזַל עֶגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר. אֲבָל גָּזַל שׁוֹר וְהִזְקִין אוֹמֵר לוֹ. חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ גָּזַל עֶגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר אוֹמֵר לוֹ. חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. תַּנֵּי רַב קַרְנָא. וַאֲפִילּוּ גָּזַל עֶגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר וְטָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי ד׳ וְה׳ עֶגֶל. אָמַר אָבוּי דִּשְׁמוּאֵל בַּר אַמִּי בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר.

ג משנה: גָּזַל מַטְבֵּעַ וְנִסְדַּק פֵּירוֹת וְהִרְכִּיבוּ יַיִן וְהֶחֱמִיץ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. מַטְבֵּעַ וְנִפְסַל תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח בְּהֵמָה וְנֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אוֹ שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת לִיפָּקֵל אוֹמֵר לוֹ חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

הלכה: גָּזַל מַטְבֵּעַ וְנִסְדַּק כול׳. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁפְּסָלַתּוּ מַלְכוּת. שְׁמוּאֵל אָמַר בְּשֶׁנִּסְדַּק וַדַּאי. רִבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה. וְהֵן שֶׁהֶרְקִיבוּ מִן הַכְּנִימָה. אֲבָל אִם הֶרְקִיבוּ מִתּוֹלַעַת כִּבְרִיאִין הֵן. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁפְּסָלַתּוּ מַלְכוּת. אֲבָל פְּסָלַתּוּ מְדִינָה אוֹמֵר לוֹ חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ פְּסָלַתּוּ מַלְכוּת אוֹמֵר לוֹ. חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

רִבִּי יוּדָן לָא נְחִית לְבֵית וַועֲדָא. קָם עִם רִבִּי מָנָא. אָמַר לֵיהּ. מַה חִידּוּת חֲוָה לְכוֹן בְּבֵי מִדְרָשָׁא יוֹמָא דֵין. אָמַר לֵיהּ. מִילָּה פַּלָּן. אָמַר לֵיהּ. וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא. תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת. אָמַר לֵיהּ. תִּיפְתָּר בְּשֶׁנִּיטְמֵאת מֵאֵילֶיהָ וְלֹית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

חִילְפַּיי אָמַר. נִשְׁבַּע לוֹ קוֹדֶם הַפֶּסַח. אַחַר הַפֶּסַח מְשַׁלֵּם לוֹ חָמֵץ יָפֶה. אָמַר רִבִּי מָנָא. אָזְלִית לְקֵיסָרִין וְאַשְׁכְּחִית לְרִבִּי חִזְקִיָּה דְּדָרִישׁ לָהּ מִשּׁוּם דְּרִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. אֵין אִית בַּר נַשׁ פְּלִיג עַל חִילְפַּיי שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם חָמֵץ יָפֶה. הַכֹּל מוֹדִין בְּחָמֵץ שֶׁמְּשַׁלֵּם חָמֵץ יָפֶה.

ד משנה: נָתַן לְאוּמָּנִין לְתַקֵּן וְקִילְקְלוּ חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. נָתַן לְחָרָשׁ שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל לְתַקֵּן וְקִילְקֵל חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְהַבַּנַּאי שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אֶת הַכּוֹתֶל לְסוֹתְרוֹ וְשִׁיבֵּר אֶת הָאֲבָנִים אוֹ שֶׁהִזִּיק חַיָּב לְשַׁלֵּם. הָיָה סוֹתֵר מִצַּד זֶה וְנָפַל מִצַּד אַחֵר פָּטוּר וְאִם מַחֲמַת הַמַּכָּה חַיָּב.

הלכה: נָתַן לְאוּמָּנִין לְתַקֵּן וְקִילְקְלוּ כול׳. רַב הוּנָא אָמַר. וְהוּא שֶׁקִּבֵּל בּוֹ מַסְמֵר הָאַחֲרוֹן כְּדֵי לְזַכּוֹת לְכֻלָּן.

ה משנה: נָתַן צֶמֶר לַצַּבָּע וְהִקְדִּיחָהּ הַיּוֹרָה נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ. צְבָעוֹ כָּאוּר אִם הַשְׁבָּח יֶתֶר עַל הַהוֹצָאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְצִיאָה וְאִם הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשְׁבָּח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבָּח. לְצָבְעוֹ לוֹ אָדוֹם וּצְבָאוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וּצְבָאוֹ אָדוֹם רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הַשְׁבָּח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְצִיאָה וְאִם הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשְׁבָּח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבָּח.

הלכה: נָתַן צֶמֶר לַצַּבָּע כול׳. רַב הוּנָא אָמַר. שֶׁהִקְדִּיחוֹ סַמְמָנִין. אֲבָל הִקְדִּיחָהּ יוֹרָה אוֹמֵר לוֹ. חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ הִקְדִּיחוֹ סַמְמָנִין אוֹמֵר לוֹ. חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

מָהוּ אִם הַשְׁבָּח יֶתֶר עַל הַהוֹצָאָה נוֹתֵן לוֹ הַהוֹצָאָה. בַּר נַשׁ דִּיהַב לְחַבְרֵיהּ חֲמִשָּׁה מִינֵי עֲמַר וַחֲמִשָּׁה מִינֵי סַמְמָנִין וְעָשָׂרָה מָנוֹי אַגְרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ. צִיבְעֵיהּ סוֹמָק וּצְבָעֵיהּ אוּכָם. אָמַר לֵיהּ. אִילּוּ צְבָעְתֵּיהּ סוֹמָק הֲוָה טָב עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה מָנוֹי וּכְדוּ דְצַבַעְתֵּיהּ אוּכָם לֵית הוּא טָב אֶלָּא עֶשְׂרִין מָנוֹי. אַתְּ אוֹבַדְתְּ דִּידָךְ. אֲנָא לָא אוֹבֵד דִּידִי. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. וְתִשְׁמַע מִינָּהּ. בַּר נַשׁ דִּיהַב לְחַבְרֵיהּ ח׳ דֵּינָרִין דִּזְבִין לֵיהּ חִיטִּין מִטִּיבֵּרְיָה וּזְבַן לֵיהּ מִצִּיפּוֹרִי. אָמַר לֵיהּ. אִילּוּ זְבַנְתְּ לִי מִטִּיבֵּרְיָא הֲוֹון עֶשְׂרִין וַחֲמִשָּׁה מִדֵּי. כְּדוֹן דְּזַבְנְתְּ מִצִּיפּוֹרִי לֵיתְנוּן אֶלָּא עֶשְׂרִין מִדֵּי. אַתְּ אוֹבַדְתְּ דִּידָךְ. אֲנָא לָא אוֹבֵד דִּידִי.

תַּנֵּי. הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵירוֹ לִיקַּח לוֹ חִטִּים וְלָקַח לוֹ שְׂעוֹרִים. אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לוֹ. וְתַנֵּי חוֹרָן. אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לִשְׁנֵיהֶן. [מָן דְּמַר אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לוֹ רִבִּי מֵאִיר. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי מֵאִיר. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לַלּוֹקֵחַ. וּמָן דְּמַר אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לִשְׁנֵיהֶן רִבִּי יְהוּדָה.] מַאי טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָן. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לְבַעַל הַמָּעוֹת. וְלָמָּה אֵין חוֹלֵק עִמּוֹ. שֶׁאָסוּר לִיהֲנוֹת מֵחֲבֵירוֹ. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ אָמַר לוֹ לִיקַּח לוֹ חִטִּים וְלָקַח לוֹ חִטִּים. [אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ לִיקַּח לוֹ בֶּהֵן חִטִּין וְלָקַח לוֹ חִטִּין] לֹא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לְבַעַל הַמָּעוֹת. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ לִיקַּח חִטִּים וְלָקַח לוֹ שְׂעוֹרִים לֹא נִתְכַּוֵּון מוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לַלּוֹקֵחַ וְקַיָּים מַה בֵּינֵיהּ. אָמַר רִבִּי נָסָא. בְּשָׁעָה שֶׁקַּיָּים שְׁלִיחוּתוֹ לֹא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת לְבַעַל הַמָּעוֹת. לֹא קַיָּים שְׁלִיחוּתוֹ נִתְכַּוֵּון לְזַכּוֹת לַלּוֹקֵחַ. וְלָמָּה חוֹלֵק עִמּוֹ. אָמַר. הוֹאִיל וּבָאַת לוֹ חֲנָנְיָה מִתַּחַת יָדוֹ אַף הוּא חוֹלֵק עִמּוֹ.

הָתִיב רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר בָּא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. וְהָתַנִּינָן. אֶחָד הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְאֶחָד הַמַּעֲרִיךְ עַצְמוֹ אֵין לוֹ בִּכְסוּת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. אָמַר. לֹא עָלַת עַל דַּעְתּוֹ לוֹמַר

בִּכְסוּת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. וְהָתַנְיָנָן. עֶרְכִּי עָלַי. כֵּינָן שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי לֹא קָבַע לְעַצְמוֹ אֶלָּא נ סֶלַע. הָאוֹמֵר. עֶרְכִּי עָלַי עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְסַדֵּר מַה שֶּׁעַל אִשְׁתִּי וּבָנַיי. רִבִּי נָסָא בְשֵׁם רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה. הָאוֹמֵר. עֶרְכִּי עָלַי עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְסַדֵּר מֵחֶפֶץ פְּלוֹנִי. אֵין מְסַדְּרִין לוֹ מֵאוֹתוֹ הַחֶפֶץ. רַב הוֹשַׁעְיָה בְשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאֵין שָׁמִין עֲרָכִין מִן הַמִּטַּלְטְלִין דִּבֵּר תּוֹרָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן.

ו משנה: הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ שֶׁוֶה פְרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ יוֹלִיכֶנּוּ אַחֲרָיו אֲפִילוּ לְמָדַי. לֹא יִתֵּן לֹא לִבְנוֹ וְלֹא לִשְׁלוּחוֹ אֲבָל נוֹתֵן לִשְׁלִיחַ בֵּית דִּין. וְאִם מֵת יַחֲזִיר לְיוֹרְשָׁיו. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחוֹמֶשׁ מָחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַחוֹמֶשׁ מָחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה חוּץ מִפָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְרוּטָה בַּקֶּרֶן אֵינוֹ צָרִיךְ לֵילֵךְ אַחֲרָיו. נָתַן לוֹ אֶת הַחוֹמֶשׁ וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן מָחַל לוֹ עַל הַחוֹמֶשׁ וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן מָחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה חוּץ מִשָּׁוֶה פְרוּטָה בַּקֶּרֶן צָרִיךְ לֵילֵךְ אַחֲרָיו. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְנִשְׁבַּע לוֹ עַל הַחוֹמֶשׁ חוֹמֶשׁ חֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם חוֹמֶשׁ עַל חוֹמֶשׁ עַד שֶׁיִּתְמַעֵט הַקֶּרֶן פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְרוּטָה. וְכֵן בַּפִּקָּדוֹן אוֹ בִתְשׁוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר חֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וְאָשָׁם.

הלכה: הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ שֶׁוֶה פְרוּטָה כול׳. כֵּינִי מַתְנִיתָא. עַד שֶׁיִּתְמַעֵט חוֹמֶשׁ הָאַחֲרוֹן פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְרוּטָה. אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן. בִּנְתִינַת הַחוֹמֶשׁ נַעֲשָׂה חוֹמֶשׁ קֶרֶן. לֹא אַתְיָא אֶלָּא בְּשָׁעַת עֵדִים וּבְשָׁעַת הַקָּרְבָּן.

ז משנה: אֵיכָן פִּקְדוֹנִי. אָמַר לוֹ אָבַד מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן וְהָעִידִים מֵעִידִין אוֹתוֹ שֶׁגָּנְבוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וְאָשָׁם. הַגּוֹזֵל אֶת אָבִיו וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת חֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לְבָנָיו אוֹ לְאֶחָיו וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה אוֹ שֶׁאֵין לוֹ לוֹוֶה וּבַעֲלֵי הַחוֹב בָּאִין וְנִפְרָעִין.

הלכה: אֵיכָן פִּקְדוֹנִי. וְאָמַר לוֹ אָבַד כול׳. תַּנֵּי. אֵין מְקַבְּלִין פִּיקָּדוֹן מִנָּשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים. קִיבֵּל מֵאִשָּׁה יַחֲזִיר לָהּ. מֵתָה יַחֲזִיר לְבַעֲלָהּ. מֵעֶבֶד יַחֲזִיר לוֹ. וְאִם מֵת יַחֲזִיר לְרַבּוֹ. מִקָּטָן יַחֲזִיר לוֹ. מֵת יַחֲזִיר לְאָבִיו. וְעוֹשֶׂה בָהֶן סְגוּלָּה. וְכוּלָּן שֶׁאָמְרוּ בְּשָׁעַת מוֹתָן יִינָתְנוּ לִפְלוֹנִי שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ. יַעֲשֶׂה פֵּירוּשׁ לְפֵירוּשׁוֹ. רִבִּי זְבִידָא בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. וּבִלְבַד בְּעֵדִים. כְּהָדָא אִיתַת דְּרִבִּי בָּא בַּר חָנָה מִי דָמְכָא אָמְרָה. אֲהֵן קִידּוּשָׁא דִּבְרַתִּי. וְהוּא אָמַר. לֵית הוּא אֶלָּא דִידִי. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רַב אָמַר. אֵין אָדָם מָצוּי לְשַׁקֵּר בְּשָׁעַת מִיתָה.

ח משנה: הָאוֹמֵר לִבְנוֹ קוֹנָם שֶׁאַתָּה נֶהֱנֶה לִי אִם מֵת יוֹרִישֶׁנּוּ. בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי אִם מֵת לֹא יוֹרִישֶׁנּוּ וְיִתֵּן לְבָנָיו אוֹ לְאֶחָיו וְאִם אֵין לוֹ לוֹוֶה וּבַעֲלֵי הַחוֹב בָּאִין וְנִפְרָעִין.

הלכה: הָאוֹמֵר לִבְנוֹ קוֹנָם שֶׁאַתָּ נֶהֱנֶה לִי כול׳. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. חַמֵּי הֵיךְ תַּנִּינָן הָכָא. הָאוֹמֵר לִבְנוֹ. קוֹנָם שֶׁאַתָּ נֶהֱנֶה לִי. אִם מֵת יִירָשֶׁנּוּ. בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. אִם מֵת לֹא יִירָשֶׁנּוּ. וְהָתַנֵּי. בְּחַיַּי. אִם מֵת יִירָשֶׁנּוּ. בְּמוֹתִי. אִם מֵת יִירָשֶׁנּוּ. בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. אִם מֵת לֹא יִירָשֶׁנּוּ. מַה בֵּין אָהֵן דָּמַר חָדָא חָדָא לָהֵן דָּמַר תַּרְתֵּי תַּרְתֵּי. רַב יִרְמְיָה וְרִבִּי יוֹסֵי בֵּן חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. קוֹנָם לְבַיִת זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. כֵּינָן שֶׁאָמַר. לְבַיִת זֶה. אֲסָרוֹ עָלָיו בֵּין בַּחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. תַּנִּינָן בִּנְזָקִין מַה דְלֹא תַנִּינָן בִּנְדָרִין. קוֹנָם הֲנָיַית נְכָסַיי אֵילּוּ עָלַי בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. כֵּינָן שֶׁאָמַר. אֵילּוּ. אֲסָרָן עָלָיו בֵּין בַּחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה.

ט משנה: הַגּוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת חֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים וְאָשָׁם לַמִּזְבֵּחַ שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אֵין לָאִישׁ גּוֹאֵל לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֲלֵיו הָאָשָׁם וגו׳. הָיָה מַעֲלֶה אֶת הַכֶּפֶף וְאֶת הָאָשָׁם וָמֵת הַכֶּפֶף יִינָתֵן לְבָנָיו וְהָאָשָׁם יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָמָיו לִנְדָבָה. נָתַן אֶת הַכֶּפֶף לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר וָמֵת אֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה.

הלכה: הַגּוֹזֵל אֶת הַגֵּר כול׳. חִילְפַּיי וְרִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמְרֵי. דְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הִיא. דְּתַנֵּי רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. בַּמֶּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בְּגוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת שֶׁמְּשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים וְאָשָׁם לַמִּזְבֵּחַ. וְאִם אֵין לָאִישׁ גּוֹאֵל. הַטָּעוּן כַּפָּרָה חַיָּיב. יָצָא זֶה שֶׁאֵין טָעוּן כַּפָּרָה. דָּרַשׁ רִבִּי עֲקִיבָה כְּשֶׁבָּא מִזּוּפְרִין. בַּמֶּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בְּגוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת שֶׁמְּשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים וְאָשָׁם לַמִּזְבֵּחַ. שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אֵין לָאִישׁ גּוֹאֵל וגו׳. אֵין לְךָ אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ גּוֹאֵל אֶלָּא זֶה הַגֵּר. רַב וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרֵי. רִבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּאָמַר תּוּשָׁב אַשְׁמָה בְּכָל מָקוֹם.

י משנה: נָתַן הַכֶּפֶף לִיהוֹרָיִב וְאָשָׁם לִידַעְיָה יָצָא. אָשָׁם לִיהוֹרָיִב וְכֶפֶף לִידַעְיָה אִם קַיָּים הָאָשָׁם יִקָּרִיבוּהוּ בְּנֵי יְדַעְיָה וְאִם לָאו יַחֲזוֹר וְיָבִיא אָשָׁם אַחֵר שֶׁהַמְּבִיא גְּזֵילוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא אֲשָׁמוֹ יָצָא. אֲשָׁמוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא גְּזֵילוֹ לֹא יָצָא. נָתַן אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן אֶת הַחוֹמֶשׁ אֵין חוֹמֶשׁ מְעַכֵּב.

הלכה: נָתַן אֶת הַכֶּפֶף לִיהוֹרָיִב כול׳. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר. בִּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת פְּלִיגִין. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר. בְּשַׁבָּת אַחַת. מָאן דְּמַר. בִּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. נָתַן אֶת הַכֶּפֶף לִיהוֹרָיִב בְּמִשְׁמָר יְדַעְיָה וְאָשָׁם לִידַעְיָה בְּמִשְׁמָר יְהוֹרָיִב יָצָא. רִבִּי אוֹמֵר. אִם כְּדִבְרֵי רִבִּי יוּדָן אִם הִקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוֹרָיִב אֶת הָאָשָׁם לֹא נִתְכַּפֵּר לָהֶן אֶלָּא יוֹלִיךְ אֶת הַכֶּפֶף מִבְּנֵי יְדַעְיָה אֶל בְּנֵי יְהוֹרָיִב. וַיַּקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוֹרָיִב אֶת הָאָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לָהֶן. זֹאת אוֹמֶרֶת. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁזָּכוּ בַּמִּשְׁמָר שֶׁלֹּא בְשַׁבָּתָן מוֹצִיאִין

אוֹתוֹ מִיָּדָן. מָאן דָּמַר. בְּשַׁבָּת אַחַת פְּלִיגִין. נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹיָרִיב בְּמִשְׁמָר יְדַעְיָה אָשָׁם לִידַעְיָה בְּמִשְׁמָר יְהוֹיָרִיב לֹא יָצָא כּוּל׳. זֹאת אוֹמֶרֶת. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁזָּכוּ בְקָרְבַּן בְּשַׁבָּתָן אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן מִיָּדָן. וְאִם עִיבֵּר מִשְׁמָר בְּנֵי יְהוֹיָרִיב. כֵּינִי מַתְנִיתָא. וְאִם הָיָה שֶׁעִיבֵּר לְאַחַר יָמִים זָכוּ בְּנֵי יְהוֹיָרִיב אֶת הָאָשָׁם לֹא נִתְכַּפֵּר לָהֶן. אֶלָּא יוֹלִיךְ אֶת הַכֶּסֶף מִבְּנֵי יְדַעְיָה אֶצֶל בְּנֵי יְהוֹיָרִיב וְיַקְרִיבוּ בְּנֵי [יְדַעְיָה] אֶת הָאָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לָהֶם. זֹאת אוֹמֶרֶת. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁזָּכוּ בְקָרְבַּן בְּשַׁבָּתָן. נִתְעַצְּלוּ וְלֹא הִקְרִיבוּהוּ מוֹצִיאִין אוֹתָן מִיָּדוֹ.

פרק י

א משנה: הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו וּמַנִּיחַ לִפְנֵיהֶן פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם. אִם הָיָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת נָכְסִים חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. אֵין פּוֹרְטִין לֹא מִתֵּיבַת הַמּוֹכְסִין וְלֹא מִכִּיס שֶׁל גַּבָּאִין וְאֵין נוֹטְלִין מֵהֶם צְדָקָה אֲבָל נוֹטֵל הוּא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ מִן הַשּׁוּק.

הלכה: הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו כּוּל׳. תַּנֵּי. יִשְׂרָאֵל שֶׁלּוֹוָה בְּרִיבִּית וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה חַיָּב לְהַחֲזִיר. מֵת וְהִנִּיחַ לִפְנֵי בָנָיו עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ. הִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן פָּרָה אוֹ טַלִּית חַיָּבִין לְהַחֲזִיר. אֲזַל תְּנָיֵיהּ לִגְזֵילָיֵיא.

אִם הָיָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיוּת חַיָּבִין לְהַחֲזִיר. אִי זֶהוּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיוּת. רִבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר. בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן קַרְקַע. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן גּוּף הַגְּזֵילָה. רַב אָמַר. יוֹרֵשׁ כְּמְשׁוּעְבָּד. כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִלְוָה בְעֵדִים גּוֹבָה מִמְּשׁוּעְבָּדִין כָּךְ אֵינָהּ גּוֹבָה מִיּוֹרְשִׁין. שְׁמוּאֵל אָמַר. דְּאִיקְנֵי אֵינוֹ גּוֹבֶה מִמְּשׁוּעְבָּדִין. הָא מִבְּנֵי ח�ֵרֵי גּוֹבֶה. וְלֵית הִיא פְלִיגָא עַל רַב. דְּרַב אָמַר. יוֹרֵשׁ כְּמְשׁוּעְבָּד. כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִלְוָה בְעֵדִים גּוֹבָה מִמְּשׁוּעְבָּדִין כָּךְ אֵינָהּ גּוֹבָה מִיּוֹרְשִׁין. פָּתַר לָהּ בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן קַרְקַע. וַאֲפִילוּ כִשְׁמוּאֵל לֵית הִיא פְלִיגָא. לֹא כֵן אָמַר שְׁמוּאֵל. דְּאִיקְנֵי אֵינוֹ גּוֹבֶה מִמְּשׁוּעְבָּדִין. פָּתַר לָהּ בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן גּוּף הַגְּזֵילָה.

גְּזַל טַלִּית וּנְתָנָהּ לְאַחֵר. רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי חִיָּה אָמַר. מוֹצִיאִין מֵרִאשׁוֹן וְלֹא מִשֵּׁינִי. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. מוֹצִיאִין אַף מִן הַשֵּׁינִי. רִבִּי בָּא בַּר מָמָל אָמַר. אַף רִבִּי חִיָּה כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרִבִּי חִיָּה אָמַר. מוֹצִיאִין אַף מִשֵּׁינִי.

נִתְחַלְּפוּ כֵלָיו בְּבֵית הָאוּמָּן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן וְיֵצֵא וִיבַקֵּשׁ אֶת שֶׁלּוֹ. בְּבֵית הָאֵבֶל אוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה אַל יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֶלָּא יֵצֵא וִיבַקֵּשׁ אֶת שֶׁלּוֹ. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר חָנָה. לֹא הָיָה רִבִּי חִיָּה חָבִיבִי פָּתַר לָהּ אֶלָּא כְּגוֹן הָדֵין בַּר קוֹרָא. שֶׁכָּל הַנּוֹטֵל מֵאֶצְלוֹ נוֹטֵל בִּרְשׁוּת וְכָל הַמַּנִּיחַ אֶצְלוֹ מַנִּיחַ בִּרְשׁוּת.

הַגַּנָּבִים שֶׁבָּאוּ בַּמַּחְתֶּרֶת וְעָשׂוּ תְּשׁוּבָה חַיָּבִין לְהַחֲזִיר. עָשָׂה אֶחָד מֵהֶן תְּשׁוּבָה חַיָּב לְהַחֲזִיר אֶת שֶׁלּוֹ. וְאִם הָיָה מוֹצִיא וְנוֹתֵן לָהֶן הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. תַּנֵּי. הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל בָּנָיו בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם. הִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. גְּדוֹלִים חַיָּבִין קְטַנִּים פְּטוּרִין. אִם אָמְרוּ. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין אִם עָשָׂה אָבִינוּ חֶשְׁבּוֹן בָּאַחֲרוֹנָה חֵרֵי אִילּוּ פְּטוּרִין. הָתִיב רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. הַגַּע עַצְמָךְ בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן קַרְקַע. לֹא הַכֹּל מֵהֶן לוֹמַר. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַה חֶשְׁבּוֹן עָשָׂה אָבִינוּ בָּאַחֲרוֹנָה. הָתִיב רַב הַמְנוּנָא. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה גְּזֵילָה מְפוּרְסֶמֶת. לֹא הַכֹּל מֵהֶן לוֹמַר. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַה עָשָׂה אָבִינוּ בָּאַחֲרוֹנָה. הָתִיב רַב שֵׁשֶׁת. אֲפִילּוּ קְטַנִּים נִטְעָנִין לָהֶן בְּבֵית דִּין. מָה אִית לָךְ לְמֵימַר. אָמַר רִבִּי מָנָא. תִּיפְתָּר בְּשֶׁטָּעֲנוּ הֵן. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כּוּל׳. יָדְעִין אֲנַן דַּעֲסַק אֲבוּנָן עִמָּךְ עַל הָדֵין חוּשְׁבָּנָא. וְלֵית נָן יָדְעִין מַה נְפַק מִדִּינָא.

ב משנה: נָטְלוּ מוֹכְסִין אֶת חֲמוֹרוֹ וְנָתְנוּ לוֹ חֲמוֹר אַחֵר גָּזְלוּ הַלִּיסְטִין כְּסוּתוֹ וְנָתְנוּ לוֹ כְּסוּת אֲחֶרֶת חֵרֵי אִילּוּ שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַבְּעָלִין מִתְיָאֲשִׁין מֵהֶן. הַמַּצִּיל מִיַּד הַנָּהָר מִיַּד הַלִּיסְטִין אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִין חֵרֵי אִילּוּ שֶׁלּוֹ. וְכֵן נְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִין חֵרֵי אִילּוּ שֶׁלּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה נֶאֱמֶנֶת אִשָּׁה אוֹ קָטָן לוֹמַר מִכָּאן יָצָא נְחִיל זֶה וּמְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְנוֹטֵל אֶת נְחִילוֹ וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק. אֲבָל לֹא יָקוֹץ אֶת הַסּוֹכָה עַל מְנָת לִתֵּן דָּמִים. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר אַף קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים.

הלכה: נָטְלוּ מוֹכְסִין כּוּל׳. תַּנֵּי. הַמַּצִּיל מִן הַגַּייִס מִן הַדְּלֵיקָה מִשְּׁנוּנִית הַיָּם מִשְּׁלוּלִית הַנָּהָר חֵרֵי אִילּוּ שֶׁלּוֹ.

וְכֵן נְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים אִם נִתְיָאֲשׁוּ בְּעָלָיו חֵרֵי אִילּוּ שֶׁלּוֹ. רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִתְנִיתָא בִּנְחִיל שֶׁנִּזְלוּ מִן הַהֲלִיכָה וּבְפוֹרַח. וּבִלְבַד עַל אָתָר. אֲבָל אִם יָצָא וְחָזַר אֲנִי אוֹמֵר. מִפְּנֵי יִרְאָה וּפִיתּוּי אָמָרוּ. תַּנֵּי. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר. תְּנֵי בֵּית דִּין הוּא לָקוּץ זֶה סוֹכָה וְנוֹתֵן דָּמִים. שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ.

ג משנה: הַמַּכִּיר כֵּלָיו אוֹ סְפָרָיו בְּיַד אַחֵר אִם יָצָא לוֹ שֵׁם גְּנֵיבָה בָּעִיר יִשָּׁבַע כַּמָּה הוֹצִיא וְיִטּוֹל. וְאִם לָאו לֹא הֵימֵנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מֻכָּרָן לְאַחֵר וּלְקָחָן זֶה מִמֶּנּוּ.

הלכה: הַמַּכִּיר כֵּלָיו אוֹ סְפָרָיו כּוּל׳. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. בְּדִין הוּא שֶׁלֹּא יִשָּׁבַע. וְלָמָּה אָמְרוּ. יִשָּׁבַע. שֶׁלֹּא יְהוּ בַּעֲלֵי בָתִּים נִטְפָּלִין לַגַּנָּבִים. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ

בֶּן לֵוִי אָמַר. וְהוּא שֶׁיָּצָא לוֹ שֵׁם שֶׁנִּגְנְבוּ סְפָרָיו. רַב אָמַר. צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁלָּן עִמּוֹ בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה. אַסִּי אָמַר. אִם טָעַן לוֹמַר. מִפְּלוֹנִי לְקַחְתִּים. נֶאֱמָן. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי נָסָא וְלֹא קָבִיל. מַה פְּלִיג. אָמְרֵי. בַּר נַשׁ דָּעֲקִין הֲוָה. בְּגִין כֵּן לֹא קָבִיל.

ד **משנה:** זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ שֶׁל יַיִן וְזֶה בָּא בְכַדּוֹ שֶׁל דְּבַשׁ. נִסְדְּקָה חָבִית שֶׁל דְּבַשׁ וְשָׁפַךְ זֶה אֶת יֵינוֹ וְהִצִּיל אֶת הַדְּבַשׁ לְתוֹכָהּ אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכָרוֹ. אִם אָמַר אַצִּיל אֶת שֶׁלְּךָ וְאַתָּה נוֹתֵן לִי דְּמֵי שֶׁלִּי חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ.

הלכה: זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ שֶׁלְּיֵין כול׳. תַּנֵּי. שְׁנַיִם בַּמִּדְבָּר בְּיַד זֶה חָבִית מַיִם וּבְיַד זֶה חָבִית דְּבַשׁ. נִסְדַּק חָבִית מַיִם. תְּנֵיי בֵּית דִּין הוּא שֶׁיִּשְׁפּוֹךְ זֶה דְּבְשׁוֹ וְיַצִּיל אֶת מֵימָיו. שֶׁהַמַּיִם מְחַיֶּיה בַּמִּדְבָּר וְלֹא הַדְּבַשׁ. תַּנֵּי. פּוֹעֵל וְעָנִי שֶׁעָלוּ לְרֹאשׁ אִילָן וְשִׁיבְּרוּ סוֹכָה. בִּזְמַן שֶׁדֶּרֶךְ פּוֹעֲלִין לַעֲלוֹת בָּאִילָן פְּטוּרִין. וְאִם לָאו חַיָּבִין.

ה **משנה:** שָׁטַף נָהָר חֲמוֹרוֹ וַחֲמוֹר חֲבֵירוֹ שֶׁלּוֹ יָפָה מִנָּה וְשֶׁל חֲבֵירוֹ מָאתַיִם הִנִּיחַ אֶת שֶׁלּוֹ וְהִצִּיל אֶת שֶׁל חֲבֵירוֹ אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכָרוֹ. אִם אָמַר אַצִּיל אֶת שֶׁלְּךָ וְאַתָּה נוֹתֵן לִי דְּמֵי שֶׁלִּי חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ.

הלכה: שָׁטַף נָהָר אֶת חֲמוֹרוֹ כול׳. תַּנֵּי. הִנִּיחַ שֶׁלּוֹ לְהַצִּיל שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וְעָלָה שֶׁלַּחֲבֵירוֹ מֵאֵילָיו אֵין נִזְקָק לוֹ כְּלוּם. אֶלָּא הִנִּיחַ שֶׁלּוֹ לְהַצִּיל שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וְעָלָה שֶׁלּוֹ מֵאֵילָיו. מָהוּ דְיֵימַר לוֹ. נִתְיַיאַשְׁתִּי. נִישְׁמְעִינָהּ מֵהָדָא. שָׁטַף נָהָר חֲמוֹרוֹ וְהָיָה צָווּחַ וְאוֹמֵר. לֹא נִתְיַיאַשְׁתִּי. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. כָּל זְמַן שֶׁצָּווּחַ לֹא נִתְיַיאֵשׁ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. חֲזָקָה מְיַיאֵשׁ הוּא.

ו **משנה:** הַגּוֹזֵל שָׂדֶה וּנְטָלוּהָ מִסִּיקִין אִם מִפַּת מְדִינָה הִיא אוֹמֵר לוֹ חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם מִמַּת הַגַּזְלָן חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה. שְׁטָפָהּ נָהָר אוֹמֵר לוֹ חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ אוֹ שֶׁלָּוָה מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁהִפְקִיד לוֹ בַּיִּשּׁוּב לֹא יַחֲזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר. עַל מְנָת לַצֵּאת בַּמִּדְבָּר יַחֲזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר.

הלכה: הַגּוֹזֵל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ כול׳. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וַהֲלֹא אָמְרוּ. אֵין הַקַּרְקַע נִגְזֶלֶת. וְלָמָּה אָמְרוּ חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה. קָנָס קָנָסוּהוּ. נְטָלוּהָ מִסִּיקִין מִן הַגַּזְלָן מַחַמַת הַגְּנֵבָה. מָהוּ דוּ יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. מִכָּל מָקוֹם הַב לִי דִידִי וּמָאן דְּבָעֵי יֵיתֵי וְיִסַּב מִינַּי. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. אֵין אָדָם נִתְפָּשׂ עַל חֲבֵירוֹ וְחַיָּיב לִיתֵּן לוֹ. אֶלָּא בְּאַרְנוֹן וְגוּלְגּוֹלֶת. רַב אָמַר. יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. אַתְּ שְׂרֵי עֲבִיטֵיךְ מִינַּי.

ז **משנה:** הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ גְּזֹלְתִּיךְ וְהִלְוִיתַנִי הִפְקַדְתָּ אֶצְלִי וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הֶחֱזַרְתִּי לָךְ וְאִם לֹא הֶחֱזַרְתִּי לָךְ חַיָּיב לְשַׁלֵּם. אֲבָל אָמַר לוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ אִם גְּזַלְתִּיךְ אִם הִלְוִיתַנִי אִם הִפְקַדְתָּה אֶצְלִי אִם לֹא הִפְקַדְתָּ פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם.

הלכה: הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ גְּזֹלְתִּיךְ כול׳. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. בְּבָא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם. גְּזַלְתִּיךְ וְהִלְוִיתַנִי הִפְקַדְתָּה אֶצְלִי וְהֶחֱזַרְתִּי לָךְ. וַהֲלָה אוֹמֵר. אֵינִי יוֹדֵעַ. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר. חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ מִן הַדִּין. רִבִּי יוֹסֵי סָבַר מֵימַר. עוֹד הִיא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם. הוֹצֵאתִי מִן הַכִּיס וְנָתַתִּי לָךְ. וְהוּא אוֹמֵר. אֵינִי יוֹדֵעַ. רַב הוּנָא אָמַר. אוֹמְרִין לוֹ. אַתְּ לֵית יָדַע אָהֵן יָדַע.

ח **משנה:** הַגּוֹנֵב טָלֶה מִן הָעֶדֶר וְהֶחֱזִירוֹ וָמֵת אוֹ נִגְנַב חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים לֹא בִּגְנֵיבָתוֹ וְלֹא בַּחֲזִירָתוֹ וּמָנוּ אֶת הַצֹּאן וּשְׁלֵימָה הִיא פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם.

הלכה: הַגּוֹנֵב טָלֶה מִן הָעֶדֶר כול׳. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. אִם יָדְעוּ הַבְּעָלִים בַּגְּנֵיבָה צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. לֹא יָדְעוּ בַּגְּנֵיבָה אֵין צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָדְעוּ בַּגְּנֵיבָה צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. אֵין הֲוָה כְגוֹן הָהֵין בָּרְחָא אֵין צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. מָהוּ כְגוֹן אַהֵן בָּרְחָא. אִית דָּמְרִין. חוּטְרָא. אִית דָּמְרִין. פַּנְדּוּרָה. אִית דָּמְרִין. תַּיְישָׁא רַבָּא.

ט **משנה:** אֵין לוֹקְחִין מִן הָרוֹעִים צֶמֶר וְחָלָב וּגְדָיִים וְלֹא מִשּׁוֹמְרֵי פֵּירוֹת עֵצִים וּפֵירוֹת אֲבָל לוֹקְחִין כְּלֵי פִשְׁתָּן מִן הַנָּשִׁים בַּגָּלִיל וַעֲגָלִים בַּשָּׁרוֹן. וְכוּלָּן שֶׁאָמְרוּ לְהַטְמִין אָסוּר. וְלוֹקְחִין בֵּיצִים וְתַרְנוּגַלִּין מִכָּל מָקוֹם.

הלכה: אֵין לוֹקְחִין מִן הָרוֹעִים כול׳. תַּנֵּי. אֵין מְקַבְּלִין פִּקָּדוֹנוֹת לֹא מִנָּשִׁים וְלֹא מֵעֲבָדִים וְלֹא מִקְּטַנִּים. קִיבֵּל מִן הָאִשָּׁה יַחֲזִיר לָהּ. מֵתָה יַחֲזִיר לְבַעֲלָהּ.

י **משנה:** מוֹכִין שֶׁהַכּוֹבֵס מוֹצִיא חֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ וְשֶׁהַסּוֹרֵק מוֹצִיא חֲרֵי אֵילּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. הַכּוֹבֵס נוֹטֵל שְׁלֹשָׁה חוּטִין וְהֵן שֶׁלּוֹ יוֹתֵר מִיכֵּן שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה שָׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן נוֹטֵל אֶת הַכֹּל וְהֵן שֶׁלּוֹ.

הלכה: מוֹכִין שֶׁהַכּוֹבֵס מוֹצִיא כול׳. אַבָּא הוֹשַׁעְיָה אִישׁ טְרְיָיא הֲוָה קָצָר וַהֲוָה עָבַד לֵיהּ חָדָא אִיסְטְדְכִין מִן חַד עַמַּר. דְּלָא יְהוֹן בְּרָיָתָא אָמְרִין. מִדִּידָן לְבַשׁ.

יא משנה: הַחַיָּיט שֶׁשִּׁיֵּיר מִן הַחוּט כְּדֵי לִתְפּוֹר בּוֹ וּמַטְלִית שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ חַיָּיב לְהַחֲזִיר לַבָּעָלִין. מַה שֶּׁהֶחָרַשׁ מוֹצִיא בַּמַּעֲצָד חֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ וּבַכַּשִּׁיל שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְאִם הָיָה עוֹשֶׂה אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת אַף הַנָּסוֹרֶת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

הלכה: הַחַיָּיט שֶׁשִּׁיֵּיר מִן הַחוּט כול׳. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. מְלֹא מַחַט. דְּבֵי רִבִּי חִיָּיה פָּתְרִין לָהּ. כְּפְלַיִים כִּמְלֹא מַחַט. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. מְלֹא מְשִׁיכַת הַמַּחַט. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי פָּתְרִין לָהּ. כְּפְלַיִים בִּמְשִׁיכַת מַחַט. מַה וּפְלִיג. מַה דְתַנֵּי רִבִּי חִיָּיה. מְלֹא מַחַט. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי פָּתְרִין לָהּ. כְּפְלַיִים בִּמְלֹא מַחַט. מַה דְתַנֵּי בַּר קַפָּרָא. מְלֹא מְשִׁיכַת מַחַט. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי פָּתְרִין לָהּ. כְּפְלַיִים בִּמְשִׁיכַת מַחַט.